

www.politikin-zabavnik.rs

ПОЛИТИКИН

БИХ	2.40	КМ
Македонија	75.00	ДЕН
Slovenija	2.09	EUR
Sverige	28.00	SEK
USA	3.50	USD
Hrvatska	15.00	KN
Црна Гора	1.20	EUR

ISSN 0032-339-x

PRINTED IN SERBIA

ЗАБАВНИК

5.6.2009. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXXI • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2991

СВЕДОЧАНСТВО КОЈЕ ЈЕ ПОТРЕСЛО ЕВРОПУ

ПРИЈАТЕЉИ ЗВЕЗДА

За све од 7 до 107!

АЛИГАТОР НА ТРПЕЗИ
ПИТОНА

СВАКА СЛИКА
ИМА ПРИЧУ

СВЕТ
НА ДВА ТОЧКА

Ripley

Веровали или не!

ПЛАНИНА КЕНИЈА НАЛАЗИ СЕ НА ЕКВАТОРУ, У ТРОПСКОМ ДЕЛУ АФРИКЕ, А ЊЕН ВРХ УВЕК ЈЕ ПРЕКРИВЕН СНЕГОМ.

Dist. by United Feature Syndicate Inc.

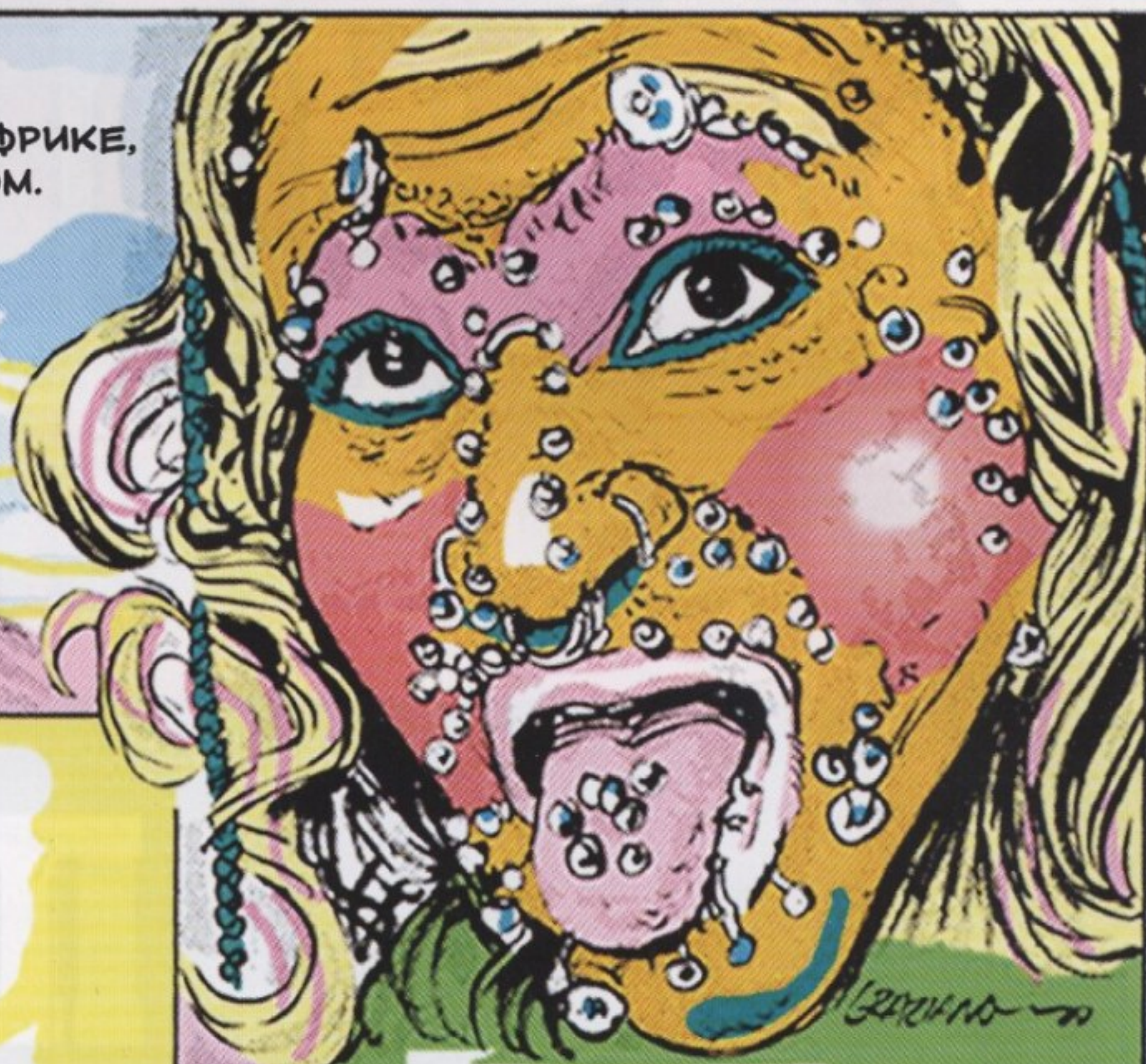

ДЕО ПЕПЕЛА ФРЕДРИКА БАУЕРА (1918-2008) ИЗ СИНСИНАТИЈА, У ОХАЈУ, ПОКОПАН ЈЕ У ВАЉКАСТОЈ ЛИМЕНЦИ ЗА ЧИПС КОЈУ ЈЕ САМ ИЗУМЕО.

© 2008 Ripley Entertainment Inc.

8-24

ОКО 6000 ПИРСИНГА ИМА ИЛЕЈН ДЕЈВИДСОН ИЗ ЕДИНБУРГА, У ШКОТСКОЈ.

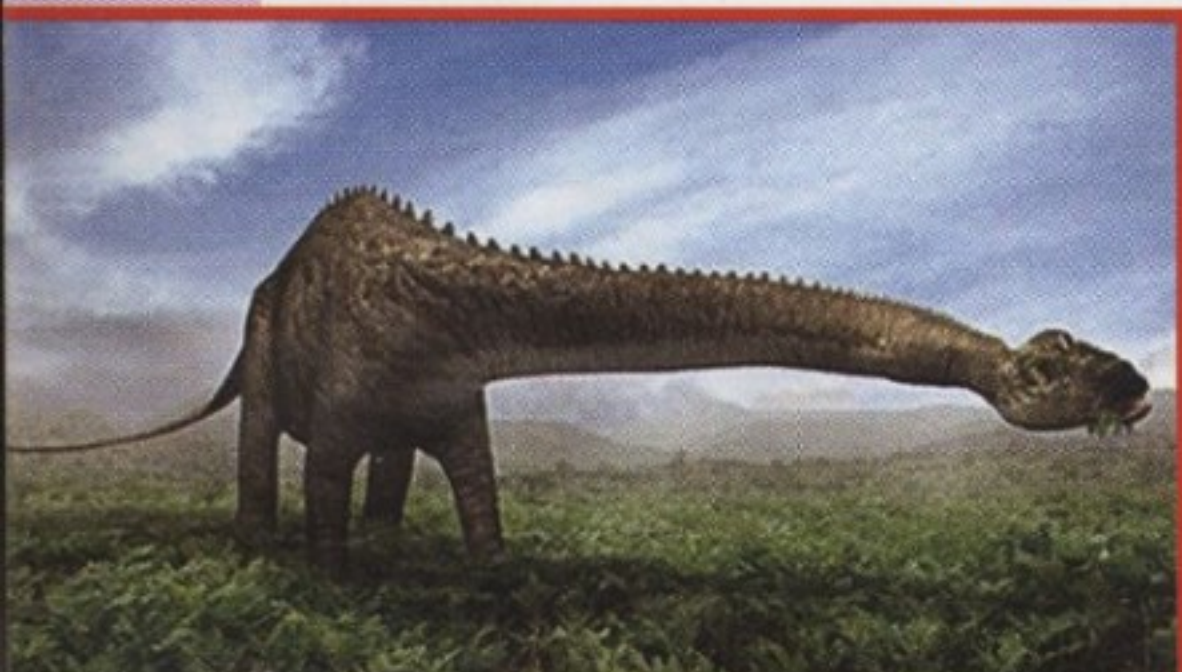

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

••• нилски коњ може да трчи брже од човека ■

••• најдужи диносаурус био је диплодокус (Diplodocus) који је био дуг двадесет седам метара ■

••• на човековој глави расте просечно око сто хиљада, до сто педесет хиљада длака ■

••• атлетска стаза најчешће има осам стаза широких 1,22 метра ■

••• сваког дана људи униште у свету бар сто хиљада квадратних километара шума ■

••• врат жирафе, дуг најчешће више од два метра, има седам пршљенова ■

••• Венеција је први град који је бомбардован из ваздуха. Учинили су то Аустријанци 1849. године помоћу балона без посаде ■

••• игралиште за амерички фудбал назива се роштиљ, због посебних линија које деле терен ■

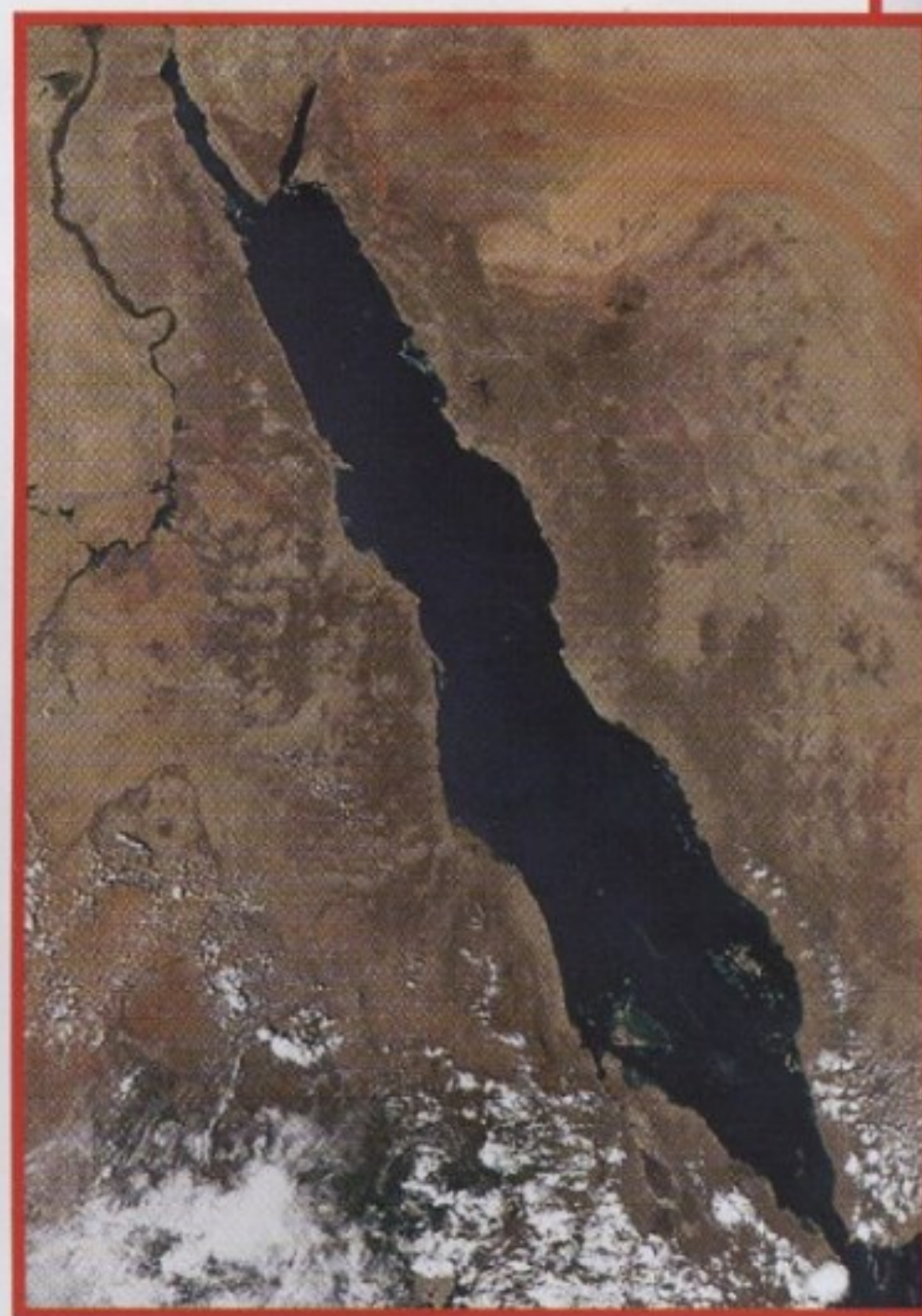
••• око деведесет одсто оболелих од анорексије (губитка апетита) су жене, односно девојчице и девојке ■

••• за сахрањивање својих умрлих праисторијски људи користили су лопатице мамута ■

••• Клеопатра је била Гркиња ■

••• чај је у Европу први пут донело једно индијско предузеће, 1609. године ■

••• мермер у Британију први су донели Римљани у првом веку наше ере ■

••• просечна летња температура Црвеног мора износи 35 Целзијусових степени ■

••• кенгур није у стању да скочи ако му је реп положен на тле ■

••• најчешћа заразна болест је прехлада ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ХОГАР КАСНИ С ПОХОДА
ПО ЕНГЛЕСКОЈ...

ВАЈДА ЈЕ
СВЕ У РЕДУ!

ЕВО ГА, СТИЖЕ...

ПОЛАКО ХОДА!

ХАМЛЕТЕ,
СТИЖЕ ТИ ОТАЦ!

СПРЕМИ ВОДУ
И ЗАВОЈЕ!

ЈАДНИЧАК МОЈ, КАКАВ
ЛИ МУ ЈЕ БИО ДАН?

КАТАСТРОФА! ИЗГУБИО САМ БИТКУ, ПЛЕН,
ПРЕБИЛИ МЕ И ПОТОПИЛИ МИ БРОД!

СЕДИ, СЕДИ
ОВДЕ...

ДОНЕКУ ТИ ПИКЕ
И ТОПЛУ ХРАНУ!

ХЕЈ, ТАТА!
КАКО СВЕ ТО ПОДНОСИШ
ИЗ ГОДИНЕ У ГОДИНУ?!

ТАЈНА ЈЕ У ЛУБАВИ ПРЕМА ПОСЛУ, СИНЕ МОЈ!

Ову фотографију
ратне сирочади
која тумара
без игде икога
снимио је сам
др Арчибалд Рајс.

**СВЕДОЧАНСТВО
КОЈЕ ЈЕ ПОТРЕСЛО ЕВРОПУ**

КРОЗ ПАКАО СРПСКОГ АРМАГЕДОНА

У лето 1914. аустроугарске армије су, попут четири јахача Апокалипсе, провалиле преко Дрине и Саве претварајући Србију у митски Армагедон. Током јуначетири

ког отпора и након победе, у земљи су забележене стравичне сцене. Делови кроз које су протутњале непријатељске дивизије, посебно Шабац, потпуно су разорени,

попаљени и опљачкани. Масакриране су стотине недужних цивила, заробљеника и рањеника, а на српске трупе је, мимо свих међународних споразума, дејствовано му-

ницијом са страховитим учинком. Но, Србија је на време схватила да медији имају моћ да целом свету обзване дивљаштво „заводљи-

вих Аустријанаца и поносних и дарежљивих Мађара” који су се, у најбољем маниру „бел епок”, дичили својом културом, отменошћу и истанчаномшћу. При томе, Београд је знао да прави циљ не постиже сензационалистичка пропаганда него стручни

о почињеним злочинима, те састави извештај који би се изнео светској јавности.

Представа на коњу

Брижљиви Швајцарац је током септембра, октобра и новембра 1914. године обишао све просторе обухваће-

лично испробавајући. Тако је настао детаљан и стручан извештај обогаћен доказима који је деловао као најстрашнији хорор. Примера ради, хиљаде цивилних жртава, рачунајући и децу млађу од годину дана, избодено је ножевима и бајонетима или жи-

28. осјечког домобранског пука, 37. мађарског пука „Надвојвода Јозеф” из Нађварада, 70. мађарско-хрватског пука „Племенити фон Апел”, 78. осјечког пука „Герба”, 79. мађарско-хрватског пука „Гроф Јелачић” из Оточца, као и 100. краковског пука „Фон Штајнберг”.

Заробљене српске војнике и рањенике без милости су убијали припадници 16. шлеско-моравског пука „Фрајхер фон Гизл”, 27. домобранског пука из Сиска, 28. осјечког домобранског пука, 37. мађарског пука и 94. чешког пука „Фрајхер фон Колер”.

Један заробљени војник 53. загребачког пука „Данкл”, који се налазио у саставу 36. дивизије 5. армије, сведочио је како су аустријски војници подстицани да чине злочине супротне свим међународним ратним правима. Непосредно пред покрет према граници, наиме, официри су испред постројеног пука продефиловали са унакаженим телом у аустријској униформи, натовареним на коња. При томе су објашњавали како је жртва по националности Хрват а њено стање показује „дивљаштво” српске војске. Нико од 3000 војника, међутим, није препознао тело везано за седло.

Након почетка офанзиве, побијен је код Јовановаца велики број рањених и заробљених српских војника 13. и 14. пука II позива Тимочке дивизије. Забележено је да су редови 27. домобранског пука из Сиска код Крупња револверима убијали рањене противнике; поручник и војници 37. мађарског пука „Надвојвода Јозеф” сабљама, бајонетима и ножевима побили су дванаест српских рањеника; код Крупња, припадници 78. осјечког пука бајонетима су масакрирали два рањеника, а поручник 9. чете 3. батаљона 28. осјечког домобранског пука Милер наредио је да се „докусуре” сви заробљени српски рањеници „како не би имао муке с њиховим збрињавањем”. Рајс није пропустио да забележи и племените поступке противника. Тако је капетан Волфцетел из 94. чешког пука „Фрајхер фон Колер” захтевао да се помогне свим рањеницима без обзира на то којој страни су припадали. Но, непосредно након издавања наредбе, племенити

**Детаљан и стручан извештај
доктора Арчибалда Рајса
о масовним злочинима
над заробљеницима
и цивилима у Србији
свет је примио
као најстрашнији хорор.
Посебно кад је изнео податке
о употреби муниције
забрањене Хашком
конвенцијом**

Доктор Рајс
испред
„Политике”

во спаљено, одсецани су им носеви и уши, копане очи, скидана кожа с леђа...

Рајс је забележио изјаву заробљеног инструктора 78. карловачког пука да су најсуровије злочине починили војници мађарских пукова те „франковци” – Хрвати, чланови србофобичне Странке права Јосипа Франка. Већина ових војника потицала је из 42. загребачке, „вражије” дивизије генерала Стефана Саркотића, коју су чинили 25. домобрански пук Антона Маташића (подофицир 10. чете овог пука био је и Јосип Броз), 26. пук Георга Петровића, 27. пук Алојза Петковића, те 28. домобрански пук Јулиуса Симоновића.

Извештај је садржавао тачан број жртава, с пуним именима и презименима, пореклом, полом и годинама старости. Утврђено је да су цивиле масакрирали војници 6. будимпештанског пука „Карола I, краља Румуније”, 26. пука „Шрајбер” из Естергома, 26. ландштурмског пука 104. загребачке бригаде,

и утемељени налази угледних стручњака изнети на прави начин.

Тако је наш конзул у Лозани Никола Петовић ступио у везу с једним од најпознатијих европских криминолога, професором и шефом лабораторије Лозанског универзитета доктором Родолфом Арчибалдом Рајсом. Он је пристао да као независни стручњак, из неутралне земље, допутује у Србију и изврши опсежна истраживања

**Рајсов извештај
штампан у Лондону
1915. године**

не ратним дејствима. Разговарао је са стотинама очевидаца и ратних заробљеника, обишао рањенике по болницама, проучио унакажена тела, те пажљиво испитао заплећену муницију, чак је и

официр убијен је с леђа, „пријатељским“ хицем у врат. Очито да његово понашање није било у духу наредби аустроугарске команде.

Улога „вежбовног” метка

Као искусан форензичар, с посебним занимањем за балистику, Рајс је посветио пажњу и употреби муниције забрањене Хашком конвенцијом.

Током тромесечног рада прикупио је непобитне доказе да су забрањени тип муниције користили војници 16. пука заједничке војске „Фон Гизл”, 26. карловачког домобранског пука, 27. домобранског пука из Сиска, 28. осјечког домобранског пука, 28. пука заједничке војске „Виктор Емануел III, краљ Италије”, 78. осјечког пука заједничке војске „Герба”, мађарско-хрватског 78. пука зајед-

ција била је у складу с међународним конвенцијама: имала је цилиндрично-овално зрно од отврднутог олова, с пуном челичном кошуљицом. Стандардно паковање чинила је картонска кутија са по два оквира М1890 капацитета пет метака. Но, класични метак „није био погодан за мирнодопску стражарску службу, за увежбавање војника у гађању, те није пружао могућност оцјене одстојања и коректуре ватре. Ово је на испресецаном и пошумљеном терену посебно отежавало правилно управљање ватром митраљеских одељења”.

Тако су у бечкој „Фабрици хемијских препарата Виктора Алдера”, под невиним називом „вежбовног” (Übungs) или „метка за упуцавање” (Einschusspatrone), направљена два типа метка за оцјену одстојања и реглажу ватре на даљинама од 1200 до

ДУМ-ДУМ МУНИЦИЈА

Хашка конвенција посебно се позабавила стрељачком муницијом због нехуманог и разорног учинка такозваних „дум-дум” метака.

Насупрот убичајеном мишљењу, ово нису били експлозивни меци. Британци су, наиме, 1889. године за нове, „малокалибарске”, брзометне пушке развили метак .303 Марк I (7,7x56 mm) који је имао цилиндрично-овално зрно са оловним језгром и пуном кошуљицом од легуре бакра и никла. Но, и након замене црног бездимним барутом, зрна са заобљеним врхом нису имала задовољавајуће дејство на циљу. Тако је 1897. године у индијском арсеналу Думдум (Бенгал, крај Калкуте), започета производња зрна са огољеним врхом. Ово је омогућило да се након поготка у циљ оловно језгро нагло прошири стварајући разорне ране. Енглези су муницију из Думдума масовно користили 1897–1898. године у борбама око Читала, у Пакистану, те током похода на северозападној индијској граници и у Судану. Тако је „дум-дум” постао синоним за сву експандирајућу муницију која је на циљу имала разорни учинак.

„Задовољни” учинком ових пројектила, Британци су и у арсеналима у Енглеској започели огледе са зрнима са огољеним и/или шупљим врхом – тзв. Марк III, IV и V. Управо је појава ових „нехуманих” пројектила утицала да се Хашком конвенцијом, 29. јула 1899, забрани употреба „муниције са зрнима која експандирају или се деформишу”. Но, ово је довело само до својеврсне хипокризије; „поштујући” међународно ратно право, Британци су 1903. године забранили употребу метака са огољеним, шупљим врхом (укључујући и она из Думдума), али су седам година касније направили шиљато зрно с пуном кошуљицом, Марк VII, код кога је предњи део имао алуминијумски уметак. Олакшани пројектил, знатно веће брзине, због поремећеног тежишта губио је стабилност и, након поготка у циљ, почињао да се тумба. Иако се није распадало или ширило, ново тане је стварало далеко теже ране од озлоглашеног „дум-дума”! Осим тога, све веће силе освојиле су производњу муниције „специјалне намене” (обележавајућа, трасирна, за паљење балона и цепелина...) која је имала све особине забрањених метака али, наводно, није била предвиђена за употребу против живе силе ■

Метак М 1893

Зашто крвници увек воле да се сликају са жртвама?

ничке војске „Румунски престолонаследник Фердинанд” из Карловаца, и 100. пешадијског пука заједничке војске „Фон Штајнберг” из Кракова.

Аустријанци су, као и већина „великих сила”, крајем 19. и почетком 20. века развили више врста пешадијске муниције посебне намене. Сврставање у посебну категорију, те прописана правила о употреби, био је провидни покушај „изврдавања” Хашке декларације.

Империја је, наиме, 1893. године усвојила бојеви метак 8x50R М1893. Ова муни-

3500 метара. Старији, М1910, имао је облик стандардног бојевог метка, с пуном челичном кошуљицом. Унутрашња грађа, међутим, подсећала је на малу гранату: у средини зрна налазио се цилиндрични „контејнер” испуњен смешом црног барута и алуминијумског праха. Доњи део спремишта био је затворен иницијалном капслом а испод је била челична ударна игла. Кад би тане погодило циљ, ударна игла упалила би капсулу а ова пуњење у „контејнеру”. Зрно је експлодирало уз прасак и блесак, испу-

Деца на принудном раду

штајући беличаст дим. Ово би стрелцу указивало на растојање до циља и место поготка, те омогућавало поправку или груписање ватре. Новији, „реглажни“ метак М1912, разликовао се по бакарисаној кошуљици, упадљивом испупчењу („сисици“) на врху, те експлозивном пуњењу које је чинила мешавина калијум-хлората и антимонсулфида (смеса која се налази и на врху шибице). Ако би погодила живо биће, ова зрна су правила велике, нехумане ране.

Осим ових мини-граната, Аустријанци су производили и „стражарске“ метке (Waschpatrone) М1893 с дводелним, те М1913 с разрезаном кошуљицом и петоделним језгром. Замисао је била да се зрно на 15 метара од уста цеви разлети на више делова који, наводно, нису били смртоносни. Коначно, „за обуку војника“ пројектовани су „вежбовни“ меци (Schützen и „Scheibenschusspatrone“) М1893 с делимичном кошуљицом, те М1903 и М1908 са четвороделним језгром. Ова зрна имала су учинак сличан зрнима стражарских патрона. При томе, потпуно је занемарена чињеница да је учинак оловне парчади одговарао крупној сачми испаљеној из ловачке пушке, те да су по конструкцији били копија правога „дум-дума“ а тиме и били забрањени међународним ратним правом!

Разбијена слика

Рајс је током истраге установио да су у борбама код Јадра, Црне Баре, Парашнице и на Церу аустријски војници дејствовали свим побројаним врстама специјалне муниције, иначе

забрањеним за гађање живих циљева. Др Шишев, лекар ваљевске болнице „Петроградског словенског филантропског друштва“, извадио је 29. септембра 1914. године делове зрна М1912 из ране редова Милана Савића. До више сличних налаза дошао је и др Љубиша Вуловић, санитетски капетан IV коњичког пука у 5. ваљевској резервној болници. Доктор Станоје

уверавао је своје борце да меци М1912 могу истовремено да убију и два војника, те да праве далеко теже ране од „обичних“ зрна. Поручник Перц из четвртог, бјеловарског батаљона 16. пука „Фон Гизл“, мимо свих прописа препоручивао је потчињенима да експлозивним зрнима дејствују против груписаних српских војника, али и – цивила! Но, најсуровији је био поручник Фишер из 28. ос-

богато документована књига „Austro-Hungarian Atrocities“. Тако су, уз дивљење према првим победама српског оружја, код међународне јавности пробужене и све симпатије према пострадалом народу а истовремено је разобличена права слика о „културној и хуманој“ аустријској војсци.

Добровољац, сведок победе

Но, изгледа да је и противник брзо учио, копирајући потезе српског прес-бироа и владе. Обавештен о циљу мисије др Рајса, немачки цар Вилхелм II већ 7. септембра 1914. године упутио је срцепарајући телеграм Вудроу Вилсону, председнику тада још неутралних Сједињених Америчких Држава. Цар је „са огорчењем утврдио“ да је код многих британских заробљеника нађена „дум-дум муниција, најстроже забрањена Хашком конвенцијом“. При томе, на немачким пропагандним фотографијама видело се да се радило о британским зрнима .303 Марк VII, која нису изричито кршила конвенцију јер нису била експанзивног типа. Даље, кајзер је „тужио“ белгијске власти како „охрабрују“ цивиле да пружају отпор немачким трупама, нападајући „чак и болнице, пуцајући на рањенике, санитетско особље, медицинске сестре и лекаре“. Но, суштина писма је у закључку, односно превентивном правдању – „због неконвенционалних, герилских напада, немачка војска ће бити приморана да предузме драконске казне мере“. Не заборавимо да су и Аустријанци покушали да злочине оправдају казним мерама због наводних напада српских „нерегуларних“ комитских одреда и отпора становништва!

Арчибалд Рајс потпуно се саживео са српским народом и наставио да прати отпор упорно бележећи непријатељске злочине. Прошао је албанску голготу као српски добровољац, био сведок победе и ослобођења и након рата настанио се у Београду. Добро је позната његова љубав према Србима, несебична помоћ у развоју низа установа, али и пророчанска порука тестамент „Чујте, Срби“, који је написао пре тачно осам деценија ■

Бранко Богдановић

седам

Доктор Рајс добио је 1926. године почасну официрску сабљу на којој је писало: „Војнику правде и права, другу из Великог рата...“. Снимио „Политикин“ фоторепортер Аца Симић.

Милошевић извадио је у Лешници делове „стражарског“ зрна М1913 из ране капетана III коњичког пука Миливоја Јаковљевића.

Код многих заробљеника нађена су оригинална картонска паковања са експлозивним мецима произведеним у аустријској државној фабрици „Велерсдорф“. Заробљеници су изјављивали да су одабрани, „оштри“ стрелци и подофицири добијали од два до шест оквира с „реглажном“ муницијом а реденици митраљеза „шварцлозе“ пуњени су наизменично распоређеним „реглажним“, М1912, и „обичним“ мецима М1893. Поручник Вице из 78. осјечког пука

јечког домобранског пука. Наређивао је да се Срби гађају разарајућим зрнима јер су „дивљаци који касапе заробљенике“! При томе, хвалио се са 150 „специјално за Србе“ припремљених револверских метака за свој службени револвер 8 mm „Раст и Гасер“ М1898! Фишер је, наиме, врх сваког зрна ножем засецао у облику крста, правећи тако праве „дум-дум“ метке!

Након што је извештај предао српској влади, Рајс је одмах обавестио и страну штампу, одржао на париској Сорбони неколико предавања о аустријским злочинима, а у Лондону је на енглеском језику штампана

КА ПОСЛЕДЊОЈ ГРАНИЦИ

ПРИЈАТЕЉИ ЗВЕЗДА

„Звездане стазе” су неизбежна полазна тачка за све оно што данас знамо и волимо у научној фантастици, а прича о њима почела је пре више од четрдесет година

Било је то време хладног рата између Сједињених Америчких Држава и Совјетског Савеза, време кад је цео свет с разлогом страховао за будућност. Трка за све снажнијим оружјем за масовно уништење пренела се с дотад познатих војишта – земље, воде и ваздуха – на свемир. Баш тих година Јуџин Роденбери, бивши пилот и полицајац из Лос

Спок

Анђелеса, покушавао је да различитим телевизијским кућама прода сценарио нове научнофантастичне серије која би се звала „Караван ка звездама”.

Према његовој замисли, у далеком 23. веку, храбра посада свемирског брода бива послана да истражује бескраје васионе. Јуџин Роденбери, Џин за пријатеље, био је хуманиста и човек у многим ставовима испред свог времена. Да би будућим гледаоцима своју замисао учинио прихватљивом, причу је ставио у утопијско окружење у коме је човечанство, преживевши разарајући нуклеарни рат у 21. веку, коначно окренуло леђа национално-расним предрасудама и постало јединствена људска заједница. Тада је и Зефрам Кокрен изумео над-светлосни ворпогон који је довео Земљане у додир

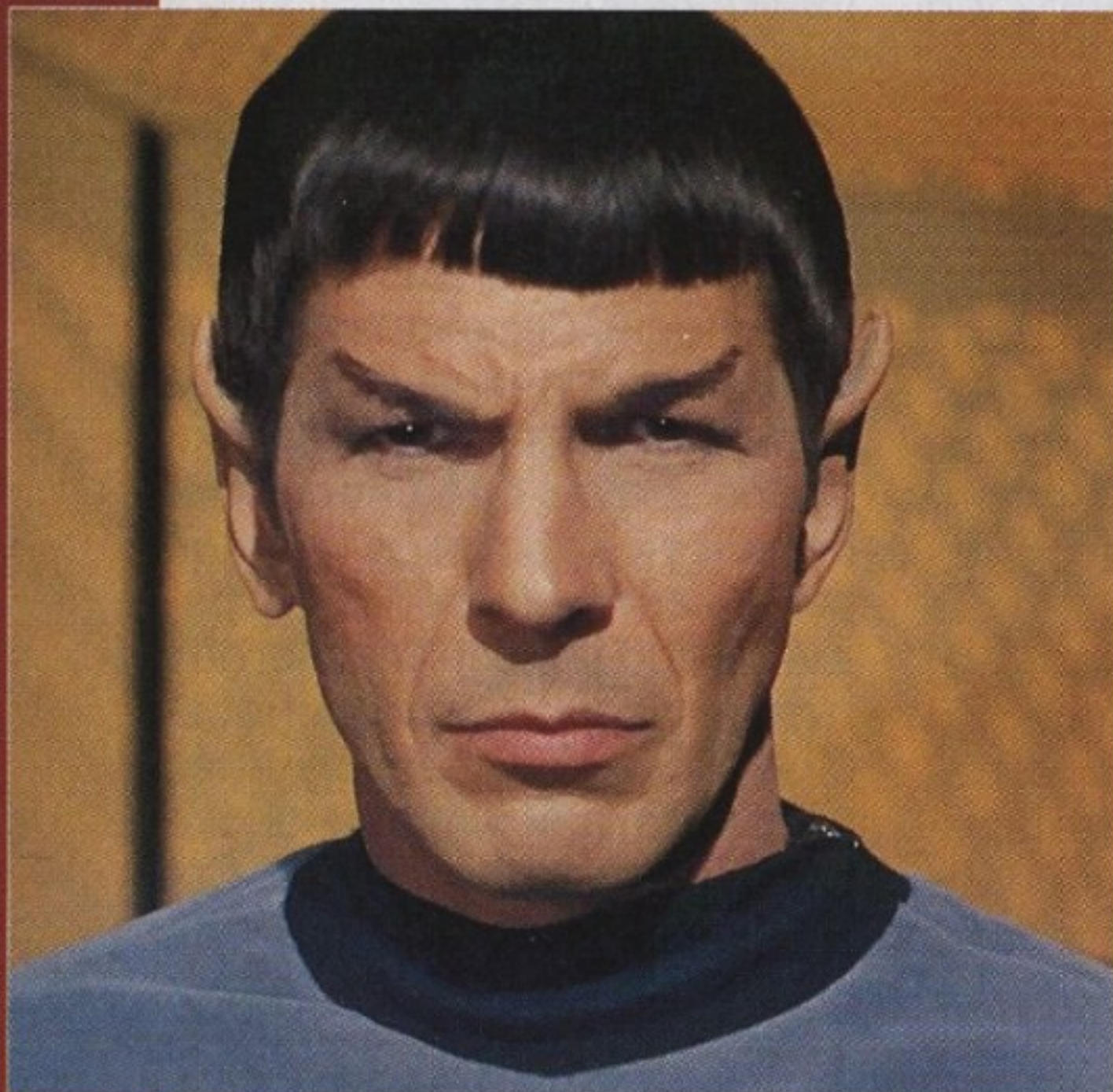
с другим свемирским цивилизацијама. Заједно, људи и ванземаљци, створили су Уједињену федерацију планета, чији је најважнији део била Звездана флота, моћна јединица намењена да истражује свемир, која ступа у везу с непознатим врстама и шири идеје о заједништву, разумевању и једнакости.

И Руси у посади

Ова прича учинила се довољно занимљивом власницима велике телевизијске куће NBC. Серији је дат нови, прикладнији наслов – „Звездане стазе”. Прва пилот-епизода процењена је као „превише интелектуална”, па је емитовање серије одложено. С нешто измењеном глумачком поставом и у опуштенијој атмосфери снимљена је друга пилот-епизода, емитована 8. септембра 1966. године. Од самог почетка издвојили су се ликови капетана Џејмса Тиберијуса Кирка (Вилијам Шатнер) и његовог првог официра и научног саветника господина Спока (Леонард Нимој), получовека полувулканца зашиљених ушију. Њихово пријатељство и потпуно различите

личности обележили су „Звездане стазе”. Џејмс Кирк је приказан као пустилов, плаховит, увек спреман да ризикује и расположен за друштво лепих жена. Спок је био типичан Вулканац, уздржан, рационалан, логичан и без осећања. Овако замишљени ликови савршено су се уклопили у окружење остатка посаде.

Посада свемирског брода названог „Ентерпрајз” (Подухват) била је састављена од припадника бројних нација и раса, оба пола. Данас то можда и не изгледа тако чудно, али ставити у исту серију Афроамериканку, Јапанца, Руса и получовека полусвемирца заједно са осталим „прихватљивим” нацијама била је нечувена храброст. Тих шездесетих година прошлог века Америка је била ксенофобична земља оптерећена расизмом, шовинизмом, страхом од комуниста (читај Руса) и још није заборавила да су јој само две деценије пре тога Јапанци били највећи непријатељи. За разлику од осталих научнофантастичних серија чији, углавном површни, садржај

осам

ПОДВИТНИК
ЗАБАВНИК

5. 6. 2009.

ЛИЧНА КАРТА СВЕМИРСКОГ БРОДА „ЕНТЕРПРАЈЗ”

Свемирски брод
(тешка крстарица) NCC-1701

Класа: Конститушн
Маса: 190.000 метричких
тона

Дужина: 288,6 метара

Ширина: 127 метара
(такозвани тањир)

Висина: 72,6 метара
(23 палубе)

Главни погон: 2 ворп
погонске гондоле типа
Кокрен

Помоћни погон: 2 фузиона
импулсна мотора

Брзина крстарења:

Ворп фактор 6

Максимална брзина:

Ворп фактор 8

Официри: 43

Посада: 387

Телепортери: 4 персонална,
5 нужних и 2 теретна

Наоружање

Ласери: 3 батерије

са по 2 ласера

Фотонска торпеда: 2
батерије

није баш дотицао време у ком су настајале, „Звездане стазе” често су успевале да изразе тескобу савременог човека на јасан и недвосмислен начин. На пример, у епизоди

„Мали приватни рат” отворено је критиковано америчко војно мешање у Вијетнаму, што је у ондашњим медијима била највећа табу тема.

Никел Николс као Ниота Упенда Ухура, официр за везу, заносна црнкиња у иза-

зовно краткој сукњи, била је прва тамнопута глумица у историји америчке телевизије којој је дата значајнија улога у некој серији. Њена глума и утисак који је оставила по-такли су многе младе Афро-американке да постану глу-

мице и остваре успешне каријере. Једна од њих, Вупи Голдберг, у знак захвалности, прихватила је и одиграла занимљиву улогу Гуинан у другом серијалу „Звездане стазе: Нова генерација”. Тада је

изјавила да је као дете, гледајући „Звездане стазе“, рекла мајци: „Видела сам црнкињу на телевизији и она није глумила слушкињу!“ За лик поручника Ухуре везана је још једна историјска анегдота. У епизоди „Платонова пасторчад“ из 1968. године она и капетан Кирк страсно су се пољубили. То је био први међурасни пољубац снимљен на америчкој телевизији. Име

Ниота Упенда Ухура

Ухура није случајно изабрано јер на Свахили језику значи слобода.

Бродски лекар, поручник Леонард Мекој звани Коска (Дефорест Кели), био је капетанов „пријатељ, лични бармен, повереник, саветник и свештеник“. Његове сталне упадице и „пецкања“ увек логичног и хладнокрвног Спока спадају у најзабавније делове серије. Ушао је у телевизијску историју честим коришћењем реченице: „Овај је мртав, Џиме“ и досетком: „Ја сам лекар, а не... (на пример дизалица)“ кад се од њега очекивало да уради нешто што није његов посао. Монтгомери Скот звани Скоти (Џејмс Дохан), главни бродски инжењер, Хикару Сулу (Џорџ Такеи), пилот-кормилар, и Павел Андрејевич Чеков (Валтер Кениг), навигатор, употпуњавали су посаду командног моста. Заставник Чеков појавио се тек у другој сезони оригиналног серијала. Роденбери је својевремено рекао да је навигатора руског порекла увео у серију изазван чланком објављеним у московској „Правди“ где је наведено да, иако је Совјетски Савез водећа земља у космичким истраживањима, нема ниједног Руса у посади „Ентерпрајза“.

Претеча мобилних телефона

По многим главни јунак серије био је управо тај магични свемирски брод. Свака епизода почињала је следећим речима: „Свемир – последња граница. Ово је прича о путовањима свемирског брода

‘Ентерпрајз’. Његов петогодишњи подухват је да истражује непознате нове светове, да налази нове облике живота и цивилизације, да храбро иде тамо где нико још није ишао.“

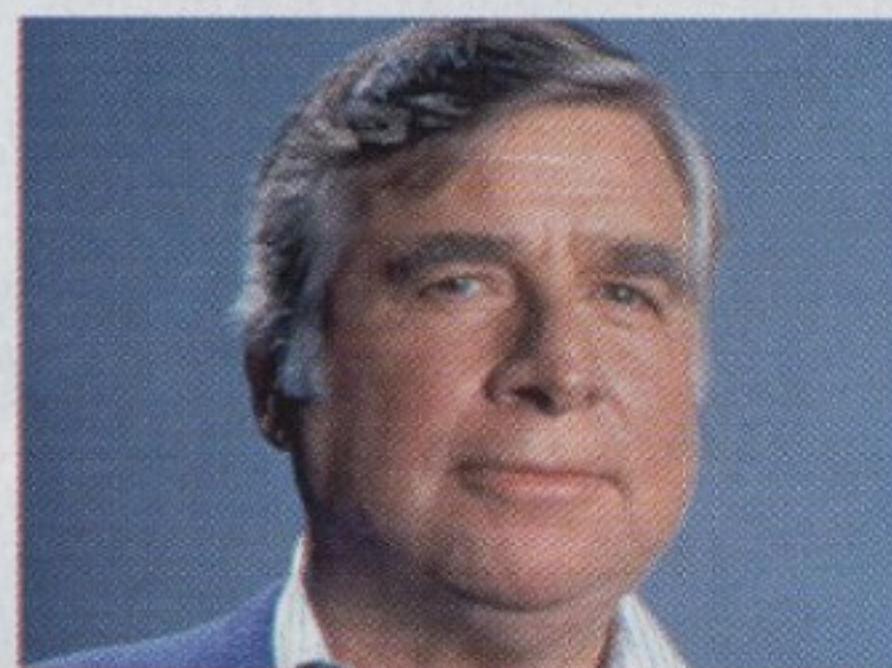
„Ентерпрајз“ је био добро опремљен за такву врсту путовања. Кретао се брзином осам пута већом од брзине светлости користећи ворп погон. Да бисмо боље разумели моћ овог погона, ево поређења: ворп фактор 8 једнак је брзини од 1103 трилиона километара на час. При оваквој брзини, цео Сунчев систем с краја на крај прелетели бисмо за невероватних 39 секунди! Али „Ентерпрајз“ није био само брз. У борби, а њих је било много у још неистраженом и често непријатељском свемиру, „Ентерпрајз“ је нападао моћним ласерима и фотонским торпедима, а бранио се пољем сила које је штитило бродски труп од противничког оружја. Посада је пролазила кроз врата која су се сама отвара, а брод напуштала и на њега се враћала телепортацијом. Међусобно су били у вези користећи се уређајима који ће данас сваког подсетити на мобилне телефоне.

Многи од ових уређаја и на права нису се први пут појавили у „Звезданим стазама“. Поједини аутори научне фантастике и занесењаци технологије будућности писали су и раније о већини од њих. Али никада пре ове серије није примењено толико новотарија на једном месту и у оквиру једног телевизијског програма. Кад су у питању специјални ефекти, они данашњем гледаоцу сигурно изгледају неубедљиво и наивно. Ја сам годинама био убеђен да је оригинални серијал снимљен у црно-белој техници јер су моји родитељи тада имали црно-бели телевизор. Кад сам много година касније набавио све епизоде првог серијала, мом изненађењу није било краја. Све је било снимљено у боји. NBC је поседовао студио с најсавременијом техником, а телевизори у боји били су на америчком тржишту прави хит.

Оригинални серијал „Звезданих стаза“ приказиван је три године током којих је снимљено 79 епизода. Иако је на почетку сваке најављиван „петогодишњи подухват“, серијал је на крају треће сезоне прекинут јер су главешине NBC телевизије процениле да је гледаност опала толико да нема сврхе снимати наредне сезоне. Последња епизода приказана је 2. септембра 1969. године, само два месеца пошто је Нил Армстронг сту-

пио на тло Месеца. Изгледало је да је то крај „Звезданих стаза“, свемирског брода „Ентерпрајз“ и његове храбре посаде. Али прича је, на неки начин, тек почињала.

Мале америчке телевизије откупили су право за приказивање оригиналног серијала. Тако је он започео нови живот и током седамдесетих година епизоде су свакодневно приказиване на некој америчкој ТВ станици. „Звездане стазе“ су се с једнаким успехом приказивале и у свету. Број љубитеља серије непрестано је растао, а с њим и притисак на ауторе да се на-

ПЕПЕО У СВЕМИРУ

У току приказивања серијала „Звездане стазе: Нова генерација“, 1991. године преминуо је Џин Роденбери. Његов хуманистички поглед на свет утицао је на целе генерације. Први амерички свемирски шатл добио је 1974. године име по „Ентерпрајзу“, легендарном броду и заштитном знаку „Звезданих стаза“. Други свемирски шатл „Колумбија“ понео је 1992. године у малој капсули део земних остатака Џина Роденберија у орбиту око Земље. Прошле године преминула је и његова супруга Мејџел Роденбери, глумица која је играла у бројним епизодама серије. Поштујући њену и вољу њеног супруга, предузеће „Селестис“ послаће њихов пепео, овог пута не у орбиту око Земље него у дубоки свемир. Тако ће се Џин Роденбери отиснути пут звезданих стаза, тамо где је одувек припадао ■

Седма од девет

стави снимање нових епизода. Џин Роденбери је намеравао да јунаке серије с малог екрана пренесе на велико платно. После неколико безуспешних покушаја, филмска кућа „Парамаунт“ пристала је да уложи новац у филмски пројекат „Звезданих стаза“. На њихову одлуку сигурно је утицао и велики успех који су код публике постигли

„Ратови звезда“ и „Блиски сусрет треће врсте“. Тако се десет година после престанка приказивања серије окупила иста ауторска и глумачка екипа и у децембру 1979. године „Звездане стазе: Играни филм“ доживеле су премијеру. Филм је „Парамаунту“ донео веома пристојну зараду од око сто четрдесет милиона долара, па је одмах одлучено да се снима и његов наставак – „Звездане стазе: Канов гнев“ – приказан 1982. године. Он се и данас сматра најбољим из серијала филмова с тематиком „Звезданих стаза“.

Шекспир на клингонском језику

Џин Роденбери био је присиљен да напусти овај филм у току снимања, али није пристао да ради на припремању нове телевизијске серије. Почен судбином оригиналног серијала, приказивање новог понудио је мрежи малих, независних телевизија. Овим избором постигао је пун успех, па је прву епизоду гледало више од двадесет седам милиона људи широм Америке. Одлучио је да радњу серије помери још даље у будућност, у 24. век. Нови „Ентерпрајз“ био је већи и моћнији, снабдевен најновијом технологијом као што су репликатори, уређаји који су производили све: од хране, одеће па до оружја. За разбригу посаде коришћене су холоплатформе у којима су нарочите холо диоде емитовале невероватне животне пројекције предела, објеката и бића меморисаних у бродском рачунару. Ко год је пожелио могао је ту да јаше омиљеног коња окружен пејзажем родног краја или да ужива у троструком заласку сунаца на некој далекој, егзотичној планети.

На командном мосту овако побољшаног брода била је са-

свим нова посада предвођена капетаном Жан-Луком Пикаром (Патрик Стјуарт). Пикар је био официр сасвим другачијег кова него његов претходник Џејмс Кирк. Био је много озбиљнији, затворенији, али је у нови серијал донео нешто од духа времена легендарних капетана који су великим једрењацима крстарили земаљским океанима. Уместо логичног и неумољивог Спока, први официр на броду био је Вилијам Рајкер (Џонатан Фрикс), с времена на време опуштенији него што би требало, љубитељ лепих жена и пристојан џез солиста на тромбону. Поручник Дата (Брент Спирер) био је нешто сасвим ново, андроид – вештачки организам направљен у потпуности налик човеку. Његови на-

дам сезона и снимљено је невероватних 178 епизода. Поред тога снимљена су и четири филма „Звезданих стаза“ у којима су јунаци овог серијала играли главне улоге. Успех „Нове генерације“ омогућио је да упоредо с приказивањем шесте сезоне почне приказивање сасвим новог, трећег серијала „Звездане стазе: Дубоки свемир 9“. Нови серијал донео је корените измене у приступу самој причи. Јунаци серијала смештени су на свемирску станицу „Дубоки свемир 9“ коју су изградили Кардасијанци, раса која је била у сукобу с Федерацијом. Радња серијала прати готово епски сукоб Уједињене федерације планета с моћном коалицијом Доминион. Заповедник станице Бенџамин Сиско (Авери Брукс) био је први Афроамериканац коме је додељена главна улога у „Звезданим стазама“. Поред тога што је био официр Звездане флоте, он је носио и мистичну титулу Изасланик, јер је у овом серијалу и вера постала важан чинилац радње. Значајну улогу имали су и ликови који нису припадали сукобљеним странама, а међу њима се истицао Кварк (Армин Шимерман), власник најпосећенијег бара на станици „Дубоки свемир 9“. Многи заплети почињали су у његовом бару или су ту доживљавали врхунац. Он је био припадник расе Ференгија која је имала високо развијен осећај за трговину и изабљивање других и само један циљ – што већу зарату. У овако замишљеном тексту немогуће је описати сву разноликост ликова који су прошли кроз седам сезона и 176 епизода.

У току приказивања серијала „Звездане стазе: Дубоки свемир 9“ десило се нешто незапамћено у историји телевизије: почело је приказивање четвртог серијала „Звездане стазе: Војаџер“. Тако су у једном кратком временском раздобљу, међусобно преклопљена, приказивана три серијала „Звезданих стаза“. Ово је омогућило ауторима да поједине ликове из једног серијала преместе у други, или да један серијал („Звездане стазе: Војаџер“) започну у окружењу другог („Звездане стазе: Дубоки свемир 9“). „Звездане стазе: Војаџер“ враћају причу у старе оквири, опет се радња догађа на свемирском броду, али овог пута то није „Ентерпрајз“ него нови, брзи и моћно наору-

жани „Војаџер“ који је непознатом силом у тренутку пребачен на други крај галаксије, 70.000 светлосних година далеко од Земље. Прича прати напорни повратак његове посаде кући уз бројне пустоловине које су на том дугом путу морали да прођу. Капетан Војаџера је, први пут у „Звезданим стазама“, једна жена, Кетрин Џенвеј (Кејт Мулгрев). Овај серијал је, барем што се поделе улога тиче, био најженственији, у најбољем смислу те речи. Поред капетанице Џенвеј, ту је била Белана Торес (Роксан Досон), главни бродски инжењер, непредвидиви и ватрени производ укрштања две расе – људске и клингонске. Привлачна Седма од Девет (Џери Рајан) измамила је многобројне уздахе мушког дела публике „Звезданих стаза“. Иако је припадала људској раси, као дете отели су је припадници Борга, био-механичке културе устројене попут великог космичког мравињака која је присилно регрутовала нове чланове савлађујући и уништавајући целокупне цивилизације. Седму од Девет (што је њено борговско име) посада „Војаџера“ насилно је одвојила од Колектива (назив за борговско друштво) и кроз цео серијал она се борила да поврати своју изгубљену људскост и ослободи се свега борговског у себи.

До Месеца и натраг

„Звездане стазе: Војаџер“ приказиване су као и претходна два серијала пуних седам година током којих је приказано 172 епизоде, последња у мају 2001. године. Исте године почело је приказивање петог серијала „Звездане стазе: Ентерпрајз“. Радња је враћена из далеке будућности 24. века у нама блискији 22. век, на саме почетке људског истраживања дубоког свемира. Главни јунаци су чланови посаде првог међузвезданог свемирског брода „Ентерпрајз“, по коме је и цео серијал добио име. Опрема којом су располагали није била тако развијена као код летелица из далеке будућности, унутрашњост брода подсећала је више на неку данашњу подморницу, није било телепортера, врата која се сама отварају и брод нису штитила моћна поља сила.

Опасности које је посада овог „Ентерпрајза“ морала да савлада зато су биле веће, а пустоловине озбиљније. Капетан Џонатан Арчер (Скот

Бакула) приказан је као прави образац харизматичног јунака. Његов антипод била је Т'Пол (Јолене Блалок), прелепа и истовремено крхка Вулканка, придодата посади да би надзирала још непоуздану људску расу у њеним првим корацима ка звездама. Иако добро замишљен, овај серијал није достигао омиљеност претходних. Изгледало је да после 18 година сталног присуства „Звезданих стаза“ на телевизијским екранима није много тога остало да се истражује. Кад је серијал „Звездане стазе: Ентерпрајз“ у фебруару 2005. године прекинут после само четири сезоне и 98 приказаних епизода, многи су помислили да је сага о „Звезданим стазама“ овог пута окончана. Али, преварили су се.

Прича о овом културном феномену није могла да се заврши тек тако, неуспехом. У протеклих 40 година „Звездане стазе“ прерасле су оквири телевизијске и филмске забаве и постале појава за себе. Стотине и стотине клубова љубитеља серије окупљају десетине хиљада чланова на свим континентима (баш свим, јер љубитеља има и на Антарктику). „Звездане стазе“ преточене су у књиге, стрипове, документарне и научне еми-

Први „међурасни“ пољубац у историји телевизије

сије, музику, друштвене и рачунарске игре. Прешле су дуги пут од шездесетих година прошлог века и хладним ратом подељеног света и ушле у несигурни и неизвесни почетак 21. века. Ове године се с поносом обележава 40 година откако су људи стигли до Месеца и са зебњом присећа да 37 година ниједан човек није отишао даље од Земљине орбите. Али, зато је ту нови спектакуларни, једанаести филм „Звезданих стаза“ да нас подсети, охрабри и наведе да подигнемо поглед ка звездама. Јер тамо је наша будућност и последња граница коју морамо савладати. Зато, гледајте „Звездане стазе“ и живите дуго и напредујте ■

Никола Керавица

једанаест

Џејмс Тиберијус Кирк

пори да нађе своју људску страну и избрише разлику између уређаја и човека још један су допринос Џина Роденберија разбијању предрасуда и табуа. Тактички официр Ворф (Мајкл Дорн), Клингонац, био је један од најомиљенијих ликова у другом серијалу. Клингонци су били изразито ратничка култура с веома строгим моралним правилима, па је и Ворф приказан на такав начин. Марк Окранд, један од аутора „Звезданих стаза“, створио је посебан клингонски језик који је временом постао најомиљенији вештачки језик. На клингонски су, поред осталих, преведени Библија и сва Шекспирова дела, а написано је и неколико књига на овом језику. Неколико хиљада људи се на последњем попису у Великој Британији изјаснило као Клингонци.

Уздаси мушке публике

„Звездане стазе: Нова генерација“ приказиване су с великим успехом пуних се-

ВРЕМЕ ЈЕ ЗА БИЦИКЛ

СВЕТ НА ДВА ТОЧКА

„Бицикл је прави концентрат вредности, он означава истинску слободу, брзину, тишину, продужетак тела који се одсликава на много начина. Стога је и стваралачко средство.” Овим речима ваља веровати будући да их изговара Антонио Колombo, председник италијанског удружења бициклиста „Чинели” који је као такмичар освојио 28 златних медаља.

Бицикл има много поборника широм света, а у неким земљама, попут Холандије и Данске, живот не би могао да се замисли без овог двоточкаша. Стога се нове замисли шта и како с бициклом свакодневно рађају, а дизајнери се труде да измишљају нове и занимљиве детаље.

Људи који воле да возе бицикл ту љубав гаје веома страсно. Ово возило на лични погон доказ је непрекидног напретка технологије, али и нових замисли у уметности и дизајну

СТО ОДСТО ПЛАСТИЧАН

Зове се „изи”, направљен је од рециклиране пластике, има тродимензионалну светлост, добош кочнице, ојачано „вешање”, веома је леп... Бицикл су направили Омер Сагив и Ури Садах за студио „Рон Арад” и за своје дело на Тајвану добили међународну награду за дизајн бицикала ■

КРАДЉИВЦИ БИЦИКАЛА

Доминик Харгрејвз, студент уметности из Лондона, победио је на последњем конкурс за дизајн решењем за „паркирање” бицикла на три метра висине помоћу даљинског управљача. Са ослонца који се причврсти високо на згради спушта се сајла с металном утегом за качење бицикла. Спустите сајлу даљинским управљачем, закачите бицикл и дигнете га ван домаћаја лопова ■

ПАРКИНГ С ДОПУНОМ

Како бициклистима олакшати живот? То се, пре свега, тиче паркирања двоточкаша а да га при том нико не украде. Решење које видите на слици једно је од могућих, поготово што је опремљено пумпом за ваздух: уз чување бицикла тако што ћете га сајлом везати око цеви, на овом паркингу можете и да допумпате гуме. Ово решење смислили су Холанђани Брулс и Кристијансен, који су за то добили награду на једном данском дизајнерском такмичењу. Овакви паркинзи већ су постављени у више европских градова ■

ПОДЗЕМНЕ ГАРАЖЕ

Бицикли се много краду, па је зато смишљена и ова гаража која већ постоји у неколико градова Шпаније. Зове се „бајсберг” а, у зависности од величине, може да прими између 23 и 92 бицикла.

Ради слично банкомату, дакле, с намагнетисаном картицом и пин кодом којима се гаража отвара и преузима возило. С бициклом, на сигурно можете да одложите и неку мању торбу која вам тренутно није потребна. Ускоро ће се овакве гараже појавити по целој Европи ■

ЗА УМЕТНИКЕ БЕЗ ДИПЛОМЕ

„Бицикл је истински знак слободе и доброг живота, а електронска пошта постала је у тој области важан пут размене стваралачких замисли. С изложбом 'Мејл арт фор бајк' желели смо да покажемо да ни страст према бициклима ни страст према уметности немају граница", каже новинар Биби Белини подсећајући на пројекат који је почео пре две године изложбама дуж друма Емилија у Италији, а прерасло у сталну радионицу за коју нису потребне дипломе уметника. Наиме, на сајту www.ilikebike.it данас постоји већ више од 350 цртежа и колажа на тему бицикала који се могу скинути као разгледнице и послати на било коју адресу у свету. Захваљујући нарастању покрета бициклиста-уметник, припрема се велика изложба у Музеју савремене уметности у Болоњи ■

С ПРИЗВУКОМ НОСТАЛГИЈЕ

Последња мода у Италији је поседовање старих а дотераних бицикала с великим и тешким управљачем. Јер, као што објашњава милански архитекта и новинар Ђо Поцо: „Бицикл је предмет љубави и треба да траје што је дуже могуће." Зато је половину свог издавачког студија претворио у продавницу бицикала која ради као каква стара кројачка радња: реновирају се и оправљају само бицикли који имају неку предисторију и намењени су за одређену личност. Има ту и пет нових модела направљених према неким старим који су се показали као најбољи. Веома је, на пример, тражен модел који је некада био намењен свештеницима који носе дуге одоре: мушки и с великим точковима ■

ЕЛЕКТРИЧНИ ДОДАТАК

Изгледа као обичан точак од бицикла, али није баш тако. У осовини се крије мотор и батерија на пуњење. Намештањем уместо обичног точка, овај се претвара у електрично возило, е-бајк. Бежични додатак на управљачу омогућава да се убрза кретање, кочење потпомаже пуњење батерија, а кад су оне пуне, може да се пређе пут од 80 километара. Точак-моторни додатак измислили су стручњаци из Масачусетског института за технологију у Бостону ■

ОТМЕНОСТ А ЛА КАЛИФОРНИЈА

На обалама Тихог океана ових дана педале се окрећу на бициклу од бамбуса. Овај леп примерак у колонијалном стилу ипак није направио дизајнер који осећа носталгију према прошлости, већ предузеће „Калфи", пионир у истраживањима и примени угљеничних влакана, више пута награђивано за издржљивост двоточкаша, од којих су неки претурили и по двеста хиљада километара. Као прави становник Калифорније, Крег Калфи тражи надахнуће у природним материјалима и облицима. Откривши јачину и гипкост бамбуса, пожurio је да га примени на свом омиљеном возилу ■

АМСТЕРДАМСКО ЦАРСТВО

Једино у холандској престоници можете да видите паркинг с оволико бицикала. Стога је овај град највеће надахнуће за уметнике и инжењере који усавршавају двоточкаше. Један од највећих у овој области је Хенри Катлер из чије радионице, ручно израђена, излазе невероватна возила која за покретање користе снагу ногу. Ту су, рецимо, читави киосци на точковима, па бицикли с колицима за бебу, па контејнери са столом, столицама и сунцобраном за излете. Један од последњих проналазака је овај бицикл-аутомобил за децу, с којим једна мајка до обданишта или школе може да превезе чак дванаесторо своје и комшијске деце ■

ЗА „ПЕНЗИОНИСАНЕ” ТОЧКОВЕ

„Толико сам волео бицикле да бих патио сваки пут кад би требало да их бацим”, вајкао се Енди Грег, сарадник у бројним чикашким радионицама, иначе уметник који је пре извесног времена делове одбачених бицикала почео да претвара у фотеље, столице, сточиће и троседе. Посао се развијао добро, па сад у целом свету има потражњу за овим нарочитим намештајем. На пример, столица на слици има носталгичан назив Tour of California Lounge Chair и веома је омиљена међу љубитељима бициклизма. Најлепше од свега је што неко на овакав начин свом старом

омиљеном бициклу може да продужи живот. Ко нема места за веће предмете у кући, набавиће мали секач за пизу у облику бицикла ■

четрнаест

МЕЊАЊЕ ТОКА ИСТОРИЈЕ

Године 1946. Елвис Пресли живео је у Тумелу, у држави Мисисипи, имао је једанаест година и умирао од жеље да добије бицикл, као и сва деца његовог узраста. Но, његови родитељи нису били спремни на такав трошак па су га убедили да мало „уразуми” своје жеље. Тако је у његове руке доспела гитара, а остало је историја. Овде га ипак видимо на бициклу који је купио од првог хонорара, баш кад је почео да дели аутограме првим обожаватељкама ■

ШТА НОСИШ НА ГЛАВИ

Однедавно је за мотоциклисте обавезно а за бициклисте препоручљиво да носе заштитну kacигу на глави. Но, уобичајена kacига не стоји свима добро, многи не воле да је носе, или пак воле да изгледају другачије од већине. Једно данско предузеће понудило је тржишту kacигу „Smart One” с различитим навлакама – шеширићима или качкетима од различитих материјала који не пропуштају воду и имају каишић за везивање испод браде чија дужина може да се подеси ■

Тврдох страница, на два точка, ова торба енглеског произвођача „Поларис апарел” служи за преношење бицикла који се склапа, али може да послужи и као обична путна торба

с знацима двоточкаша ■

З. М.

ЛОНДОНСКИ МИЉЕНИК

Како то да једно предузеће двадесет година производи само један модел бицикла и да у доба кризе њен укупни новчани обрт порасте за 25 одсто? Реч је о „Бромптону”, произвођачу мини бицикала на склапање који су због тражености у Лондону доспели у телевизијску репортажу Би-Би-Сија и на странице „Фајненшел тајмса”. Бицикл се састоји од 1200 делова, тежак је девет до 12,5 килограма, у зависности од материјала и опреме, може да се склопи делимично или потпуно и спакује у једну осредњу путну торбу. Због свега тога бицикл је омиљен: његови љубитељи имају сајт на Интернету, а већ три године одржава се и светско првенство у вожњи овог бицикла. Тркач обавезно мора да носи сако и кравату ■

О ДЕЗОДОРАНСУ, ТЕЛЕГРАФСКИ

Човек би требало да буде захвалан што му тело испушта одговарајуће мирисе. По мишљењу Луја Ликија (1903–1972), светски познатог кенијског антрополога, телесни мириси помогли су нашим далеким прецима да преживе. Он је сматрао да је већина животиња, наших могућих природних непријатеља, избегавала да се храни људским месом јер оно за њих има непријатан мирис, самим тим и одвратан укус.

Стари Египћани штошта су нам оставили у наслеђе, између осталог и прве дезодорансе. У овој древној цивилизацији, како верују научници, родила се замисао да се испод мишке стави цимет или неки други миришљави зачин који спречава ширење непријатног мириса.

У борби против задаха, римски песник Овидије (43–18) нудио је знатно делотворније решење. У књизи „Чин љубави“ он саветује дамама да се претходно отарасе „длакаве козе“ испод пазуха.

Први дезодоранс који се у парфимеријама појавио 1903. године звао се „евридеј“. Садржавао је толико киселине да се често догађало да прогори тканину.

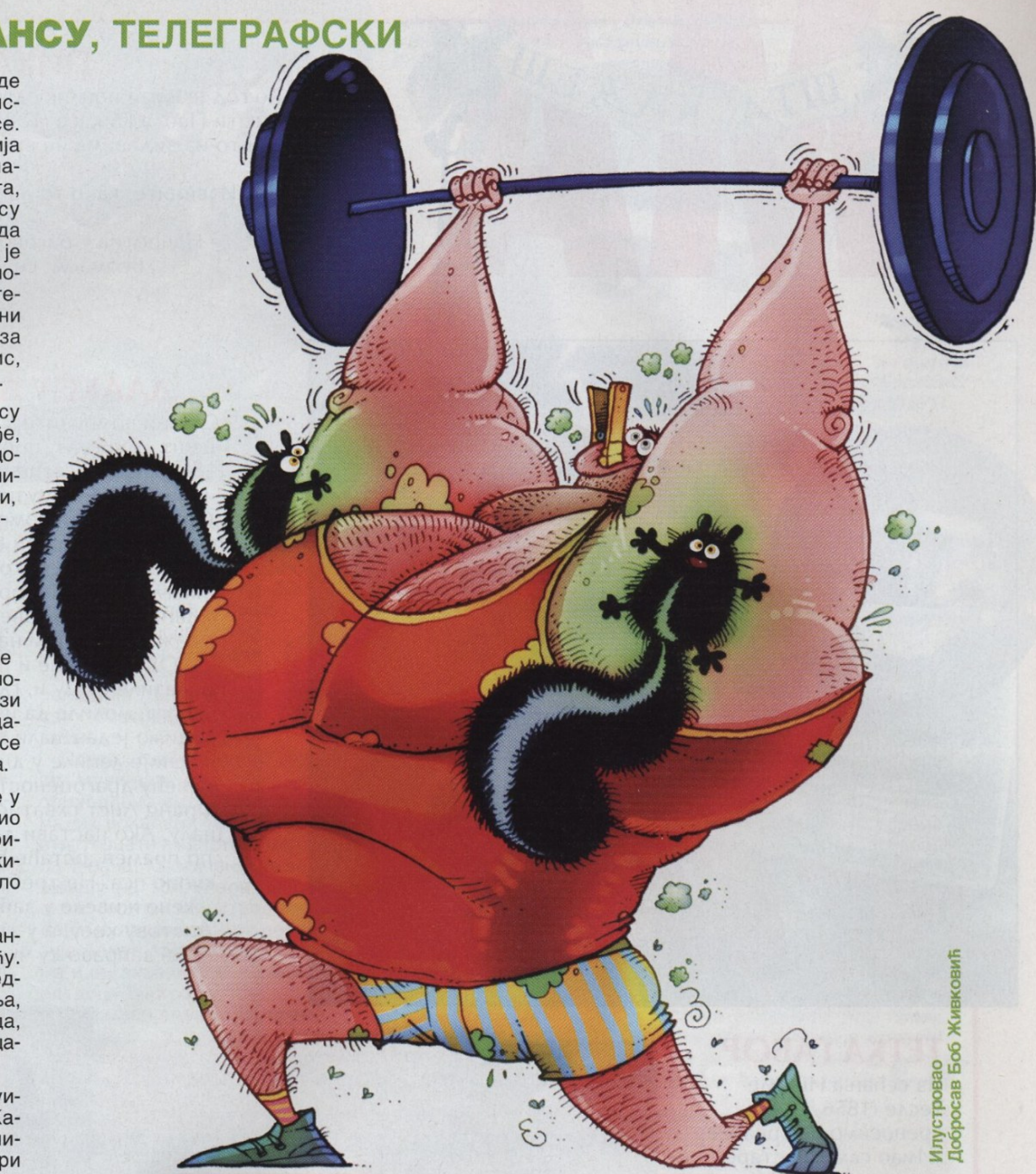
Неки данашњи дезодоранси могу да оштете одећу. Познато је да поједина средства за спречавање знојења, попут алуминијум-хлорида, остављају жут траг на мајицама, блузама, кошуљама.

У библиотекама у Сент Луису, у округу Обиспо, Калифорнија, свако ко, по мишљењу запослених, шири претеран телесни мирис може да буде удаљен из просторије. Такав је закон.

Оно што данашњи дезодоранси сигурно не могу да изазову јесу, што је врло важно, дегенеративна обољења. Медицинска испитивања показала су да алуминијум-хлорид, ако продре кроз кожу, не изазива губитак памћења или отежан говор.

Јапанско предузеће за мушку одећу „Аоки“ хвали се оделима која, како наводе у реклами, упијају зној и неутралишу мирисе читавог тела.

У Земљи излазећег сунца сада постоји и посебна жвака предузећа „Фуваринка“. Довољно је да је човек жваће и кроз кожу ће почети да му се ослобађа мирис свежег лимуна или руже помешане с воћем, и то читавих шест сати.

Илустровао
Добросав Боб Живковић

ИЗМЕЂУ ПАЗУХА И ЊУХА

**Људи од давнина воде рачуна
да за собом не остављају
непријатан мирисни траг...**

Кад је Курт Кобејн (1967–1994), несрећно страдали амерички музичар, написао песму „Smells Like Teen Spirit“, није знао да је „Teen Spirit“ име омиљене марке дезодоранса. Предузеће „Менен“, које производи „тинејџерски дух“, није желело да открије да ли је песма групе „Нирвана“ утицала на потражњу тог дезодоранса. Међутим, само шест месеци пошто је настала, „Колгејт“ је купио „Менен“ за шестсто седамдесет милиона долара.

У мају 2008. године глумац Метју Меконехи открио је новинарима да никад не користи дезодоранс. Већ наредног дана предузеће „Ахе“ послало му је годишњу залиху дезодоранса с напоменом да је можда куцнуо час за бочицу миришљавог спреја ■

В. С.

— петнаест

ПИКАСО ЗА ПИКАСА

Ко год је имао прилику да у кући на југу Француске посети Пабла Пикаса (1881–1973), био је изненађен што на зидовима не виси ниједно његово платно.

Једном га је неко упитао:

– Извините, како то да у кући нема ниједне ваше слике? Не свиђају вам се?

– Напротив – одговорио је Пикасо уз осмех. – Веома ми се свиђају, само што не могу себи да их приуштим ■

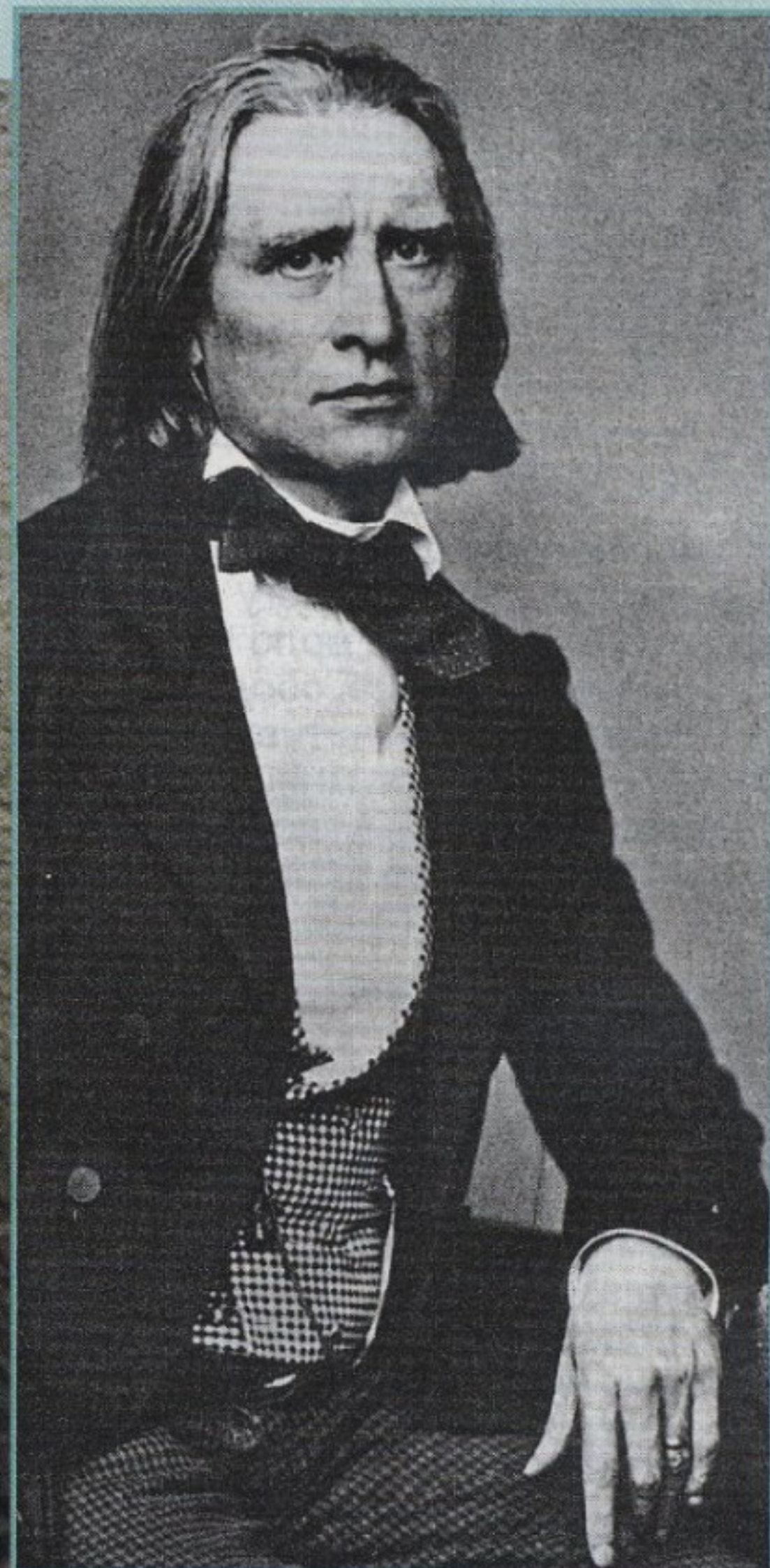
ДЛАКЕ У ДНЕВНИКУ

Славни композитор, клавирски виртуоз, вешт диригент, професор, Франц Лист (1811–1886) остаће упамћен као један од најпознатијих музичара свих времена. Овај мађарски композитор изазивао је пометњу где год би се појавио. Бука која се дизала око сваког Листовог наступа могла би да се пореди с концертима данашњих рок звезда. Привлачио је пажњу и својим наочитим изгледом.

Одушевљене и помамљене жене прилазиле су му и, гледајући у њега као у бога, молиле да им да нешто своје, рецимо један мали прамен косе који би касније лепиле у дневник и чувале као највећу драгоценост. У једном тренутку Франц Лист схватио је да је враг однео шалу. Ако настави да сецка косу прамен по прамен, остаће ћелав. Досетио се и купио пса. Не треба наглашавати да су жене живе у заблуди да су добиле Листову косу, а у дневнику (или ко зна где) заправо су чувале псећу длаку ■

ТЕТКА ГАБОР

Из сећања Николе Тесле (1856–1943) преносимо ове редове: „Имао сам две старе тетке избораних лица, једној од њих вирила су два зуба, попут слоновских кљова, које би ми зарила у образ сваки пут кад би ме пољубила. Ништа није могло толико да ме застраши као сазнање да ће ме загрлити те две драге, али непривлачне рођаке. Једном, док ме је мајка држала у наручју, њих две су ме питале која је од њих две привлачнија. Пошто сам им подробно осмотрио лица, одговорио сам обазриво, показујући на једну од тетака: 'Ова није толико ружна као она друга'” ■

ЈЕСТИВА БУНДА

Стела Мекартни неколико пута је безуспешно покушала да увери Мадону да се мане бунди од правог крзна. Позната креаторка и кћерка једног од „Битлса“ загрижени је поборник животињских права, а посебно се залаже да се у модној индустрији забрани употреба правог крзна. Мадонин одговор увек је остао исти: заклела се да неће носити бунде само оних животиња чије месо није пробала и неће никад. Дакле, икона попа ће без размишљања да обуче одећу од коже или капут од крзна све док су ти одевни предмети направљени од јагњета или телета, никако од јагуара или тигра ■

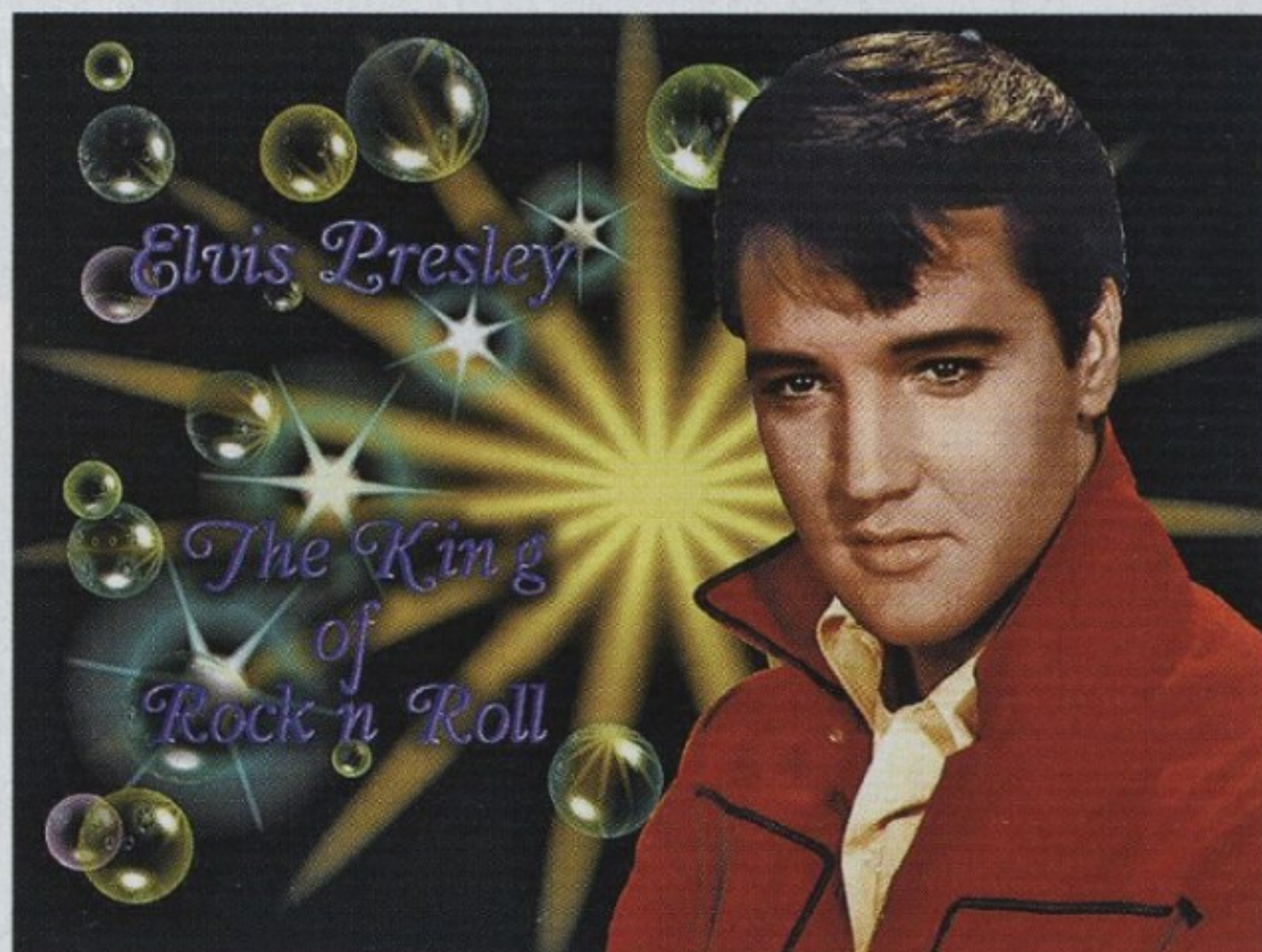
УЗ МАЛО МАШТЕ...

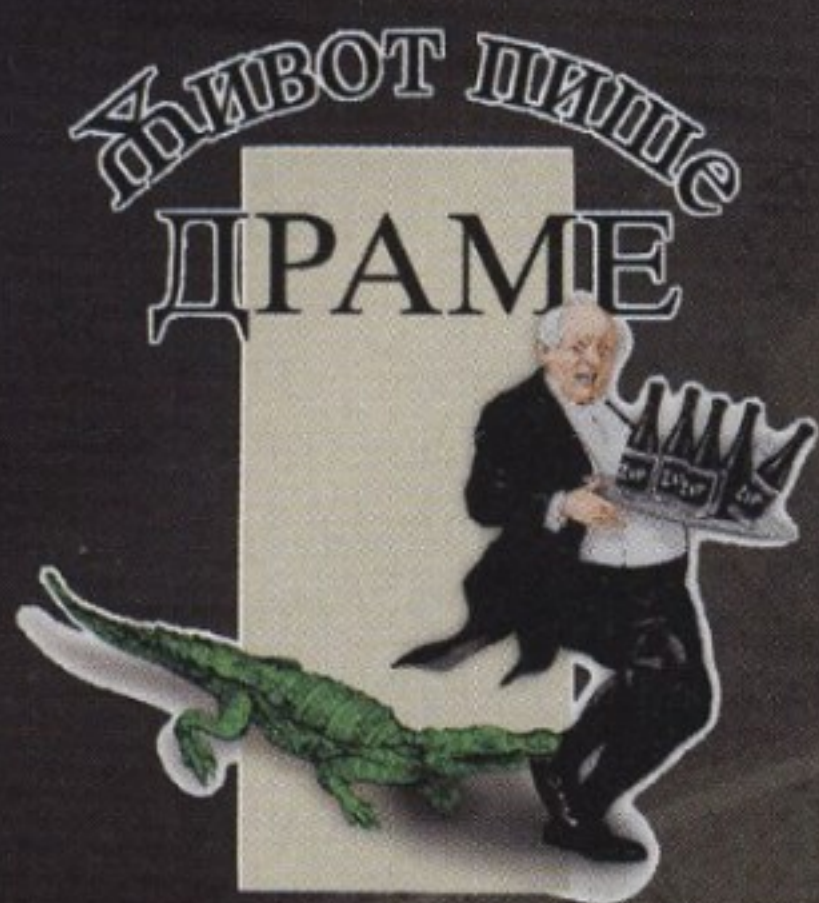
Оноре де Балзак (1799–1850), славни француски романописац који се сматра духовним зачетником реализма, читавог живота био је у дуговима што је последица неких његових брзоплетих пословних потеза из младости. Био је приморан да се често сели и мења адресе. У једној од кућа у којој је живео, како је остало записано, смислио је како да оплемени простор. Пошто није имао довољно новца за намештај какав је желео, пустио је машти на вољу. На једном од голих зидова исписао је „комода од ружиног дрвета“ и „венецијанска таписерија у златном раму“. Изнад камина нацртао је оквир и у њему написао: „Рафаел, уље на платну“ ■

МАЈМУНСКА ПОСЛА

Елвис Пресли (1935–1977), чије презиме се у нашем језику уврежило погрешно као – Присли, волео је да шокира пријатеље и јавност. Једно време у кући је држао шимпанзу кога је назвао Скетер (Ветропир). Сви су морали према мајмуну да се опходе малтене као према човеку. Краљ рокенрола увео је правило – кад би се постављала трпеза, било је обавезно ставити прибор за јело и за Скетера кога је Елвис терао да једе виљушком и ножем, али учио га и да пије виски и да штипа жене за задњицу. Нажалост, у једном тренутку неминовно се испољила дивља природа и мајмун је постао несавладив. Елвис није имао куд, морао је да га поклати зоолошким врту. Осим мајмуна, славни певач имао је и птицу врсте минах. Научио ју је да каже: „Елвисе! Иди бестрага“ ■

*Сва поносна, охрабрена
подршком браће, Дуда се затрчала
да поново прескочи пумпу.
Али, надомак ње налетела је
на расквашену земљу и отклизала
право ка бунару*

Пакујући у кутију оквир за наочаре, млада продавачица у радњи за проверу вида с одобравањем је погледала плавушу средњих година која је седела испред уређаја за одређивање диоптрије.

– Направили сте одличан избор – рекла је. – Баш вам одговарају, по свему. Тамнољубичаста боја на горњем делу и циклама на доњем делу оквира још више истичу ваше зелене очи, а и у потпуности се уклапају уз ваш начин одевања – с дивљењем је одмерила плавокошу жену.

Била је слојевито и занимљиво обучена. На себи је имала неколико мајица разних кројева у јаким зеленим и ружичастим бојама и дугачку сукњу у једној од нијанси ружичасте, око врата и на рукама више огрлица и наруквица пратећих боја.

– Хвала, још да видимо хоће ли и диоптрија бити задовољавајућа – кроз осмех јој је узвратила Душанка Мицковић, плавуша на столици.

– Мислим да и њом можете бити задовољни – одговорио је мирно

офталмолог. – Судећи према старим налазима, нема промена од прошле године. Дакле, иста диоптрија, али у новом оквиру. Стакла ће бити углављена до поподне. Наочаре користите само за читање, односно рад.

Душанка је весело закорачила на врелу београдску улицу. Иако је била задовољна обављеном куповином, јер је промену наочара већ одавно сматрала модним детаљем, јара с прегрејаног асфалта запахну је једним давним догађајем или, боље рећи, причом коју је годинама разоткривала и њоме терала неке (не)оправдане страхове.

Лето у бакином наручју

Био је позни јул 1964. године. Прича се да таква врелина и суша није запамћена у Јабланичком округу, поготово у месту Лебана, на ушћу реке Шумарак у Јабланицу. Иако ни

у мање топлим данима две реке нису могле да напоје жедну земљу, јер Шумарак је сушица, сада је корито утоке било готово суво, а водостај Јабланице низак. Мештани су се одвајкада довијали како да одрже усеве на препланулој, испуцалој земљи. Копали су привремене бунаре пречника два метра, понекад дубоке и шест, седам метара, у зависности где су наилазили на воду, и у њих убацивали пумпе којима су извлачили воду и заливали усеве. Тако је било и на имању седамдесетогодишњег Драгољуба Здравковића или Бубија Тишљера, односно „кума“, како су све називали богатог столара који је венчао или крстио пола мештана Лебана. Велика башта Здравковића протезала се уз Јабланицу и тог лета је имала чак пет бунара с ручним пумпама које су извлачиле воду и њоме натапале леје с паприком и парадајзом. Ископао их је са женом Видом, крепком и веселом. Иако су давно поудавали све три кћери, Вида није одустајала од баште.

Била је окретна жена, брзих покрета коју је једино сада коса одавала да је ушла у седму деценију. Говорила је да је греота земљу оставити запарложену, а истицала је и како ће све то добро доћи и Добрици, и Душанки, и Надежди. Нека свака од њих барем нешто понесе кући, остало ће да се прода. Та, имају

ВРИСАК СА ДРА МАМЕ

унучад, стално је опомињала Драгољуба, а за њих треба на време одвајати новац. Вида је била веома поносна на своја четири унука. Најстарији Драги имао је четрнаест, а Мицко, Бобан и Драгољуб, све један другом до ува, били су по две године млађи један од другог. Ипак, посебно место у Видином животу имала је четворогодишња унука Душанка, Дуда, Надеждина кћерка. Да ли зато што је била једино женско дете, што је баба-Виду подсећала на њу саму или што је живела најдаље, чак у Београду, тек, често је знала да се упути у престони град и доведе је код себе. Лети је окупљала сву унучад. Волела је да јој се двориште ори од дечјих гласова, а и дечаци из комшилука уживали су у њеном тетошењу. Није јој било тешко да од ране зоре тумара између засада у башти, а затим јури до куће и нешто умеси за њих. Као да се подмлађивала уз њихово подврискивање и скакутање. Журно је пословала по имању надзирући децу једним оком, а увече би их пре спавања дуго и нежно држала у наручју и причала бајке. Дуда јој је често на рукама клонула у сан па би је бака Вида уносила у велики креветац од пуног дрвета који је направио деда Драгољуб и у коме су своје детињство одсневале све три њихове кћери.

Скок за браћом

Мала Душанка уживала је у Лебанима. По цео дан је била на отвореном, играла се с браћом. Трчала је за њима, неспретно ударала ногом крпењачу, пружала ручице да и њу попну на стару трешњу, и трудила се да их опонаша и прати у стопу како је не би оставили по страни. Јер, браћа су сваки дан смишљала нову игру и Душанка је једва чекала да сване и да је дечаци поведу у неку пустоловину која је мамила с пространог имања. Тог дана Драги их је повео у обилазак баште. Деда Драгољуб је још од свитања пословао око пумпи. Премештао их је из отвора готово пресахлих бунара у оне освежене, с надошлом водом. Тек накратко им је дозвољавао да у његовом присуству завире у гротло неког од њих. – Држите се даље од бунара – оштро је заповедио деда. – Ако сте већ одабрали башту, имате где да се играте. Ено вам засада мака. Између леја можете да се јурите. И Драги је малу чету повео према крхким, високим стабљикама мака. Дуго су деца тумарала између растиња играјући се жмурке и јурке све док их бака није позвала да ручају.

По подне су се поново обрели у башти пратећи баку и деду у послу и тражећи нову забаву. Пумпе су их неодољиво привлачиле. Од њих пет, две су биле извучене непуна три, четири метра од бунара у којима није било довољно воде. Деца су пришла једној од њих. Вида је подигла поглед.

– Нећемо да прилазимо бунару – довикнуо је Бобан. – Играћемо се с друге стране пумпе.

Стара жена осмотрила је пумпу и раздаљину од рупе у земљи и климнула главом.

– Само пазите на Дуду – упозорила их је.

Четворица дечака су се намрштила. Досад их бака никад није упозоравала да пазе на сестру. То се подразумевало. Шта је то па посебно могло да јој се догоди поред пумпе?

После загледања и проучавања сваког дела пумпе дечацима је пало на ум да се надмећу прескачући је. Стали су у колону по један. Први је прескочио Драги. Извео је то лако. Кад је Мицко видео како Дуда стаје иза њега, упитно је погледао најстаријег међу њима.

– И она ће да прескаче – потврдио је Драги видећи ужарени поглед девојчице – а ми ћемо да је бодримо. Дуда се затрчала и прескочила доскочивши помало трапаво.

– Браво! – проломили су се гласови дечака.

Сва поносна, охрабрена подршком браће, Дуда је брзо отрчала назад, на почетни положај, и затрчала се да поново прескочи пумпу. Али, кренула је више улево и надомак пумпе наишла на наквашену клизаву земљу. Ципелице су јој полетеле по блату и пала је проклизавајући ка бунару. Вриснула је пре него што је нестала кроз отвор. Само тренутак четворица дечака стајали су као скамењени, а онда полетели према бунару. Дочекао их је мрак и мук. Учинило им се да виде мало тело како понире у воду.

– Морам по њу – хукнуо је Драги и закорачио у рупу.

Опрезно се спустио у рупу ослањајући се ногама и хватајући за избочења и корење. Брзо је стигао до дна на коме је било око пола метра воде. Док су му се очи привикавале на таму, више је напипао него угледао сестру.

У кецељи до болнице

– Драги?! – чуо је бака-Видин забринути вапај, а одмах потом уследио је и савет. – Спустићу кофу на конопцу. У њу ћеш пажљиво да убациш Дуду. Говорићу ти шта треба да радиш. Јеси ли ме разумео? Четрнаестогодишњак је потврдно промрмљао док је у дрхтавим рукама држао мало тело, налик на сломљену играчку. Слушајући

бакина упутства, лагано је смештао у кофу, у чучањ. Пољубио је у образ док је кофа узмицала изнад његове главе. Да је сестра натоплена крвљу схватио је тек касније, кад је и сам изашао из бунара.

Видео је како бака Вида кецељом увија мало крваво тело и босонога истрчава из баште на улицу. Дечаци и деда Драгољуб кренули су за њом, али им је она одмицала. Добила је снагу и брзину корака коју рађа само борба за живот. А Дудин је зависио од ње. Тако се убрзо, без даха, обрела у болници. Успела је само тихо да објасни шта се догодило а онда клонула у столицу. Није се померила ни прозборила ни кад се око ње окупила цела породица. Подигла је поглед тек кад им је пришао дежурни лекар. Вести су биле забрињавајуће. Објаснио је да је Душанка претрпела контузију главе, да јој је ставио двадесетак копчи, да јој је вода продрла у плућа и да је још без свести. Опоравак ће зависити од снаге девојчице, рекао је. А ону ју је имала, наследила је од баке. Већ после неколико дана уминуле су тешке главобоље и могла је разговетно да чује глас родитеља Надежде и Велимира који су дан после несреће стигли из Београда. Кад су Душанки скинуте копче и зацелиле огреботине и подливи, обављене су детаљне претраге. Налазе месних лекара да је услед пада и ударца умерено сочиво у левом оку, потврдили су касније и лекари у Београду. Тврдили су да ће наочаре с цилиндричним стаклом решити невољу.

Тако је и било. Како се Душанка није сећала пада у бунар, родитељи ни родбина о томе нису причали. Ружне догађаје треба заборавити, сматрали су сви јер је исход био срећан. Ожиљци су ишчезли а вид левог ока готово се вратио у нормалу.

Године су пролазиле и Душанка је завршила основну и средњу школу, а потом и вишу дизајнерску. Временом је сазнавала, део по део, шта јој се догодило кад је имала четири године и ослобађала се страхова који су потицали од заборављеног пада. Сви су испричали понешто и прича је добила целовитост.

Данас Душанка Мицковић ради у једној великој издавачкој кући. И даље се нерадо спушта у скучене подземне просторе и не воли да рони незапушеног носа, али зна зашто је тако. Брза је, окретна и весела, вероватно као њена бака, и каже да воли да носи наочаре. Иако су без цилиндричних стакала и мале диоптрије, једино су оне неки траг догађаја који јој је потиснут из сећања ■

Забележила **Слободанка Делибашић**

ГОВОР БИЉА – БАДЕМ

ЗАГРЛИ МЕ ДА ПРОЦВЕТАМ

Збој чеја се бадемово сѣабло њовезује с њојмом бесмртносѣи

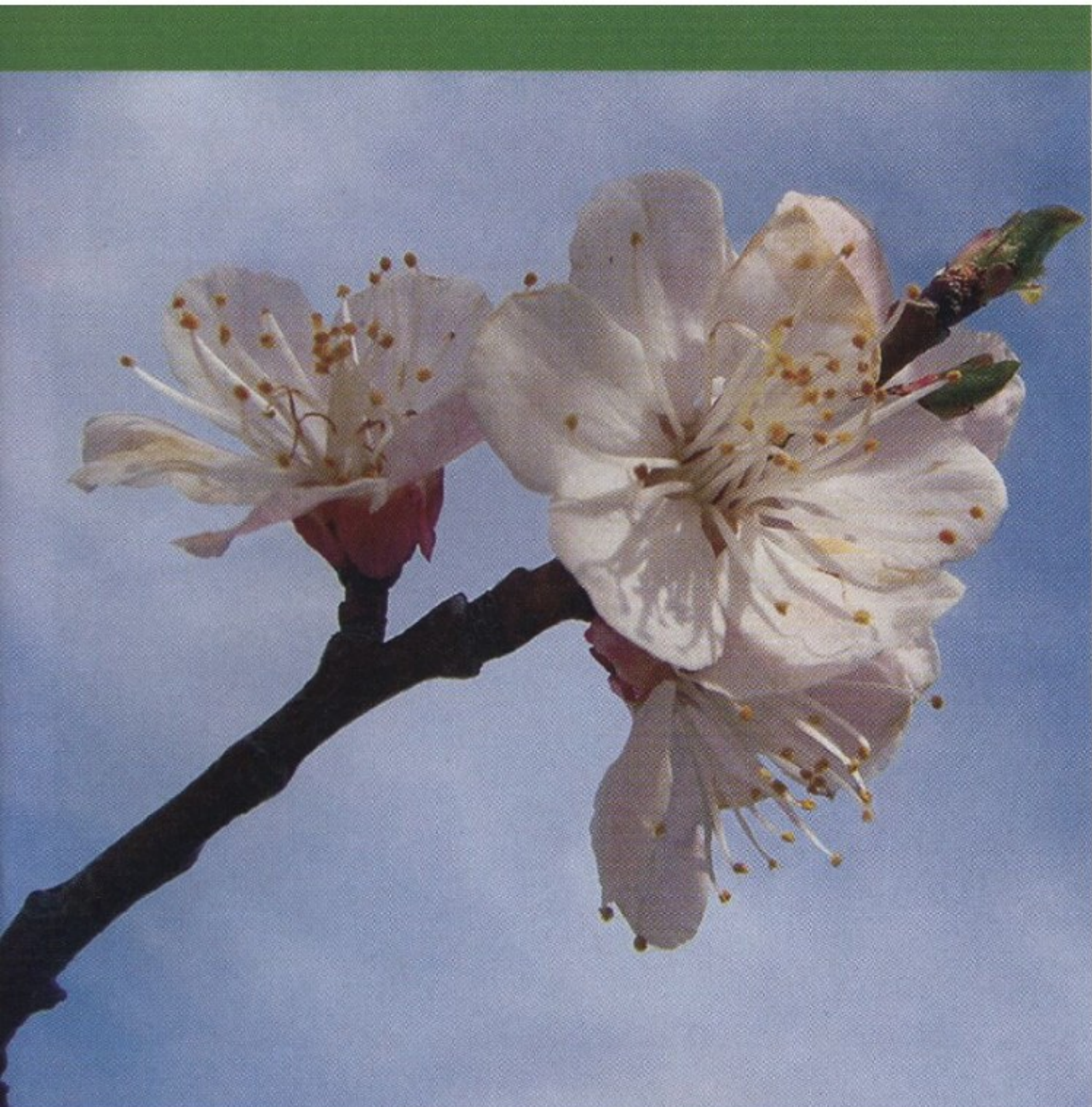
Кад је никло прво дрво бадема? Легенда приповеда о тужној љубави трачанске принцезе Филиде према Акаманту, сину атинског јунака Тезеја. Наиме, на путу ка Троји, Акамант је пролазио кроз Тракију где је требало да се задржи тек да се одмори. Међутим, чим је угледао принцезу Филиду, страшно се заљубио. Она му је узвратила. И то није све. Филида је одмах знала да јој више нема живота без вољеног Акаманта...

Јунак Акамант ипак је наставио даље, према Троји. Чекало га је војевање. Филида је мислила да ће јој срце одмах препући. Али није. Очајна, наставила је да чека свог изабраника. После десет тужних година, најзад се предала. Умрла је од чежње за својим драгим, чврсто верујући да је погинуо пошто на видiku није било Акамантових бродова с победничким заставама...

Чим је сазнала да је Филида сахрањена, богиња Атина сажалила се над несрећном судбином заљубљених, па је одлучила да је претвори у неко прекрасно дрво. У дрво бадема. На месту где је принцеза сахрањена порасло је дрво које пре свих, у рано пролеће, почиње да цвета.

Акамант није погинуо и кад је – прекасно – сазнао да је Филида постала дрво, отрчао је до бадема и страшно га загрлио. Бадем дрво, односно несрећна принцеза Филида препознала је руке свог вољеног. Како је могла да му узврати нежност? Уместо листова, на гранама су истог трена изникли прелепи цветови! Од тих

давних времена, загрљај се понавља сваке године кад се на гранама појављују пупољци.

Умногим земљама света разбијање бадемове љуске означава откривање скривеног блага које се крије у нама самима. У хришћанском свету бадем означава унутрашњост која се скрива иза спољашњости. Божанска природа

ности. Према једном предању, кроз подножје бадемовог дрвета може се допрети до тајанственог града Луза, боравишта бесмртних. Повезивање бадемовог стабла с појмом бесмртности објашњава се основним значењем биљке: неуништиво језгро бића, језгро бесмртности. Битно скривено у небитном. Открити бадем, значи открити тајну.

СТОГОДИШЊАК

Бадем (*Prunus amygdalus*) биљка је из породице ружа с јестивим семенкама. Потиче из Сирије одакле је у давна времена пренесен у Грчку, а затим се проширио по читавом Средоземљу. До десет метара високо кривудава стабло док је младо има глатку кору која касније постаје пепељаста и распукла. Бадем је дрво које добро подноси сушу и може да доживи

стотинак година.

Најважнији су горки и слатки бадем, са више сорти.

У медицини се употребљавају семенке и уље бадема ■

у људској природи. У средњовековној орнаментици бадем окружује ликове и Богородице и Христа.

За старе Јевреје бадем је био знак новог живота, односно бесмрт-

Уочи Божића у Шведској припремају колач од пиринча у којој домаћица обавезно сакрије један бадем. Особа која нађе бадем, прва ће се удати или оженити ■

М. О.

Sinalco

Cola

Orange

www.sinalcosrbija.com

ЗАШТО? КАКО!

ЗАШТО СЕ ПРЕДВОДНИЦИ БИЦИКЛИСТИЧКИХ ЕКИПА СМЕЊУЈУ ТОКОМ ТРКЕ?

Свака бициклическа екипа која учествује у великој трци као што је, на пример, Tour de France, има неколико бициклиста чија је улога да предводе екипу од самог почетка трке. Ови бициклисти смењују се на челу, док најбољи бициклисти готово до самог краја возе иза њих. Разлог за овај распоред је ветар и отпор ваздуха. Много је теже возити у отпору ваздуха него у позадини. „Шлепајући се” иза својих колега из екипе, најбољи бициклисти успевају да сачувају приближно 20 одсто снаге коју користе на самом крају трке да донесу победу свом тиму ■

МОЖЕ ЛИ СЕ УМРЕТИ ОД СРАМОТЕ?

Изгледа да може, премда су такви случајеви изузетно ретки. Према подацима у „Британском медицинском часопису” из 1860. године, једна домаћица ухваћена је у крађи хране из оставе и умрла је на лицу места. Лекари у то време нису могли да одгонетну узрок смрти. Вероватно је у питању био нагли раст адреналина, који сви искусимо у тренуцима великог и изненадног узбуђења. Посредан начин да се умре услед срамежљивости је неблагоприятна брига о обољењу ког се људи стиде. Према једном истраживању спроведеном у Великој

Британији, хиљаде људи умре годишње од рака дебелог црева јер их је срамота да оду код лекара док је болест била тек у зачетку. Слично истраживање, спроведено на Универзитету Џон Хопкинс, показало је да из истог разлога много младих људи у Сједињеним Америчким Државама прерано умре од сиде ■

КОЛИКО ЕНЕРГИЈЕ ТРОШИ РАЗМИШЉАЊЕ?

Уопштено гледано, на мозак одлази око 20 одсто наших енергетских потреба. То је у просеку 400-500 калорија дневно. Међутим, то зависи од тога колико нам мозак „ради” у току дана. Чак и под анестезијом мозгу треба бар 150 калорија дневно. Огледи на пацовима показали су да промена стања из анестезије у будно стање повећава енергетске потребе за 50 одсто. Док смо будни, мозак највише користимо за покретање мишића и обраду података добијених од чула. Прављени су огледи да се измери утицај решавања апстрактних задатака на метаболичке потребе мозга. Испоставило се да то зависи од коефицијента интелигенције. Што је човек интелигентнији, више енергије троши на решавање мисаоног задатка који му изгледа тежи ■

КАКО ПРЕРАДА СТАРЕ ХАРТИЈЕ УТИЧЕ НА НАШУ ОКОЛИНУ?

Приближно 35 одсто посеченог дрвећа користи се за израду хартије – око 160.000 квадратних километара шуме годишње. Међутим, дрвеће је извор који се обнавља, а свега девет одсто дрвећа које се користи за хартију долази из старих шума.

Прерада старе хартије смањује потребу за дрвећем, па се сади мање стабала. За прераду хартије потребно је 40 одсто мање енергије него за израду „од нуле“. Савремене фабрике хартије енергију добијају од сагоревања отпадног дрвета. Фабрике за прераду хартије користе електричну струју добијену од фосилног горива.

Фабрике хартије користе отровне материје као што су толуен, метанол и формалдехид. Према извештају америчке Агенције за заштиту природе, фабрике хартије су међу највећим индустријским загађивачима у Сједињеним Америчким Државама. Прерада старе хартије загађује воду 35 одсто мање и ваздух 74 одсто мање од производње нове хартије. Сем тога, прерада тоне новинске хартије смањује количину отпада на депонији за три кубика. Док се хартија распада, ослобађа се метан, један од штетних гасова стаклене баште ■

ЗАР ЖИВА У ПЛОМБАМА НИЈЕ ОПАСНА ПО ЗДРАВЉЕ?

Зубне пломбе састоје се од амалгама живе, сребра, алуминијума, бакра и цинка. У легури се атоми метала хемијски везују, а у оваквом амалгаму жива служи као растварач. Пошто жива није хемијски везана, постепено се ослобађа. Међутим, у питању су незнатне количине, а наше тело упије врло мало тога. Обављено је више истраживања, али ниједно није дало непобитан доказ да је амалгамска пломба опасна по здравље, нити да је потпуно безопасна ■

КАКО СЕ РАЗВИО СКЕЛЕТ ШИШМИША?

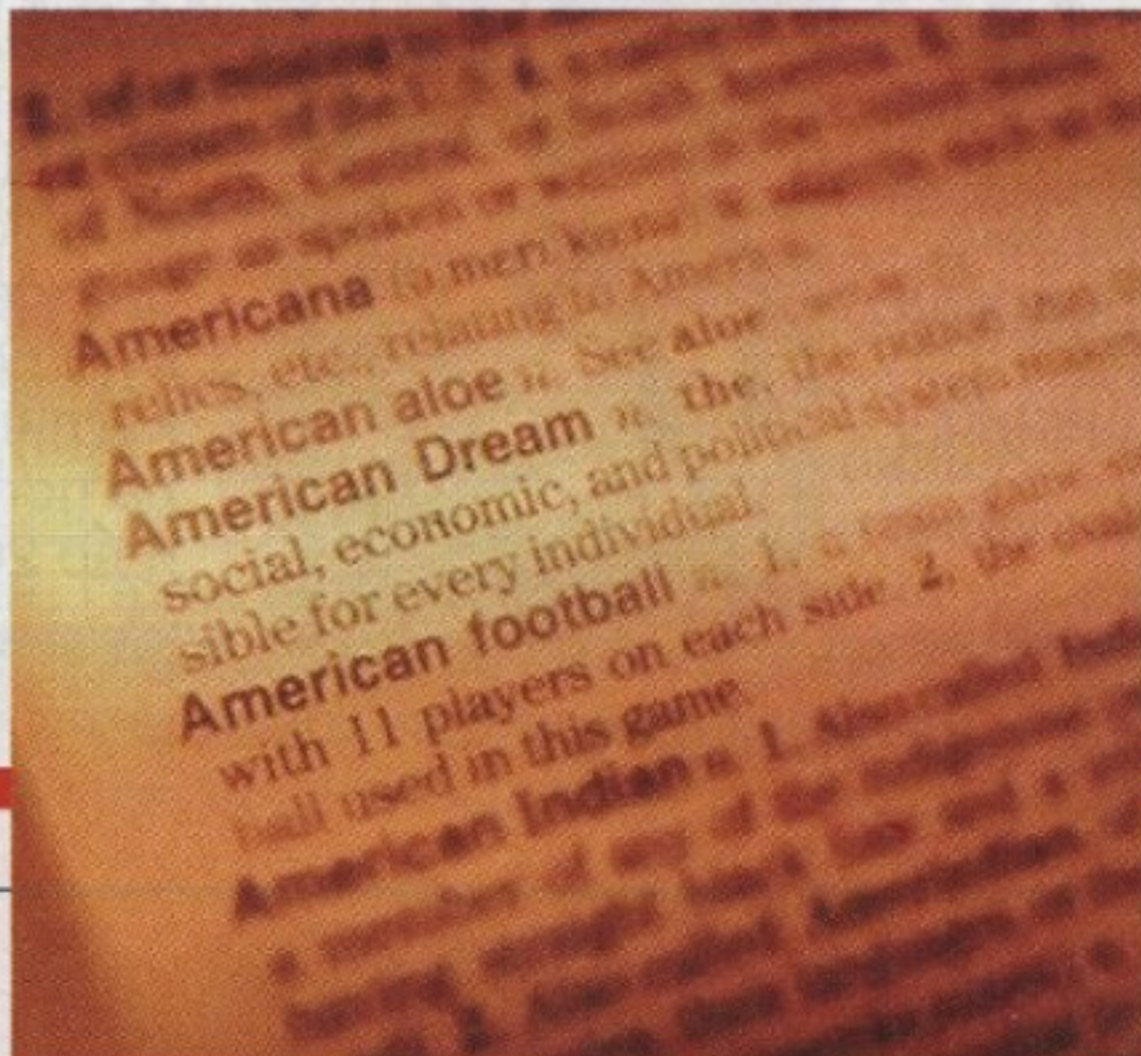
Шишмиши имају веома танак скелет крхке грађе. Зато нема ваљаних фосилних остатака. Најстарији остатак шишмиша који је до сада нађен стар је педесет два милиона година и показује грађу која је врло слична савременом слепом мишу. Крила шишмиша развила су се од прстију који су се постепено издуживали, па се може рећи да слепи миш маше рукама. Још се воде научне расправе о повезаности различитих врста шишмиша. Могуће је да се способност летења развила временом код више одвојених врста ■

ДА ЛИ ЋЕ ЦЕО СВЕТ ЈЕДНОГ ДАНА ГОВОРИТИ САМО ЕНГЛЕСКИ?

Ако би се размишљало о јединственом језику човечанства, савремени енглески језик је томе најближе пришао. Међутим, сви језици се мењају. У четвртном веку латински је био „глобални“ језик политички уједињеног Римског царства. После пада Рима, латински језик се изделио и до деветог века развио у међусобно различите језике – претече француског, шпанског,

италијанског и португалског. Према томе, ко зна шта ће бити са енглеским језиком кроз пет векова? Глобализација света врши занимљив притисак на енглески језик. Данас се њиме највише користе људи којима није матерњи. На пример, тајвански и јапански пословни људи користе енглески као једини заједнички језик. Потребе таквих људи преовлађују у променама и еволуцији језика. После нордијских сеоба у деветом и десетом веку, кад су викинзи и Саксонци покушавали да се споразумеју, речник се проширивао, али се граматика упрошћавала. Појавиће се нови изрази да опишу нове појаве. Неки ће бити потпуно нове речи, као телевизија, а други ће бити спајање старих речи на нове начине. На пример, Чарлс Дикенс је знао за речи „reality“ и „show“, али никада није видео „reality show“. Савремена средства општења вероватно ће уједначити језик на планетарном нивоу, па ће енглески прерасти у језгро за употребу у медијима, обogaћен новим изразима, али ће у различитим поднебљима подлећи различитим дијалектима ■

СВАКА СЛИКА
ИМА ПРИЧУ

БИТКА

**Како се живело пре неколико векова?
Да бисмо то открили, један од начина је да протумачимо
поруке које су велики уметници уткали у своја дела**

Хладноћа, магла, киша, снег и блато. Оштра ломбардијска зима 1524–1525. године учинила је тешким услове у којима се водила једна од најважнијих битака европске историје, у Италији, близини Павије. Већ 1531. године настају гоблени (њих седам у низу), дужине по осам метара, на којима су осликани делови битке, а имају пре свега за циљ да величају победника. Нешто слично приказано је и на овој репродукцији – победа царске војске над француском.

Опсада. У пространој долини северно од Павије сукобиле су се две најмоћније војске Старог континента: француског краља Франсоа I и Карла V Хабзбуршког, краља Шпаније и носиоца круне Светог римског царства. Борили су се за војводство Милана, које је 1521. преотето од Француза. Предвођена својим краљем, француска војска прешла је преко Алпа и кренула кроз Италију с намером да поврати изгубљене поседе, али је застала код Павије, где ју је чекао гарнизон војске забарикадиран иза зидина града. Опсада је трајала нешто дуже од три месеца, сасвим довољно да пристигну Шпанци и Немци и помогну опкољенима.

Крај једне ере. Одлучујућа битка одиграла се у зору 24. фебруара 1525. године. А на крају, и сам краљ Франсоа био је заробљен и након тога држан као затвореник годину дана. Победа Карла V потврдила је надмоћ пешадије и артиљерије (Шпанаца) над тешком коњицом (поносом француске војске), која је владала бојиштима средњег века.

Блатњави предели око Павије били су пропаст за Французе. Њихова тешка коњица, заробљена у блату, мучила се да се избави и тако постала лака мета за царску војску.

Фердинанд Франческо Давалос, маркиз из Пескаре, један од главних вођа царске војске, био је на челу одлучујућег јуриша са око 1500 шпанских аркебузира (војника који су као наоружање имали такозване аркебузе).

Сачињена од метала, коже или филца, осим што је морала да штити, опрема војника пратила је и модне токове цивилног одевања.

Тешке и дугачке око метар, аркебузе које су користили Шпанци, мада веома непрецизне, биле су најсавременије оружје тог доба. Њихови куршуми (облика куглице) могли су да погоде metu удаљену и до 200 метара.

КОД ПАВИЈЕ

Халебарда (оштроперац) била је типично наоружање за пешадију, посебно немачку. Дугачка 120–180 центиметара, могла је да се употреби као копље, захваљујући оштром врху, или као сечиво, јер једним делом подсећа на секиру. Ово оружје могли су да користе једино искусни и спретни ратници.

Велики мачеви били су толико тешки да су морали да се држе са обе руке и поверавани су најјачима. Било је тешко њима руковати, али су веома делотворни кад треба да сломају противничка копља.

Барут је медицина у то време сматрала отровним. Стога су ране настале ватреним оружјем сагореване ужареним комадом гвожђа или кипућим уљем.

Ландскнехти су били плаћеничка војска Немачке, у служби цара. Одред настао крајем 15. века имао је формацију облика квадрата, сличну швајцарској, најбољом у то време. Име долази од немачке речи *Landsknecht*, што би у преводу било „слуга државе”.

Црну банду (имали су знак крста на грудима) плаћала је Француска, а у ствари су је чинили најамници пореклом из Немачке: то су заправо били ландскнехти који су се, упркос наредби која тако нешто забрањује, борили против цара.

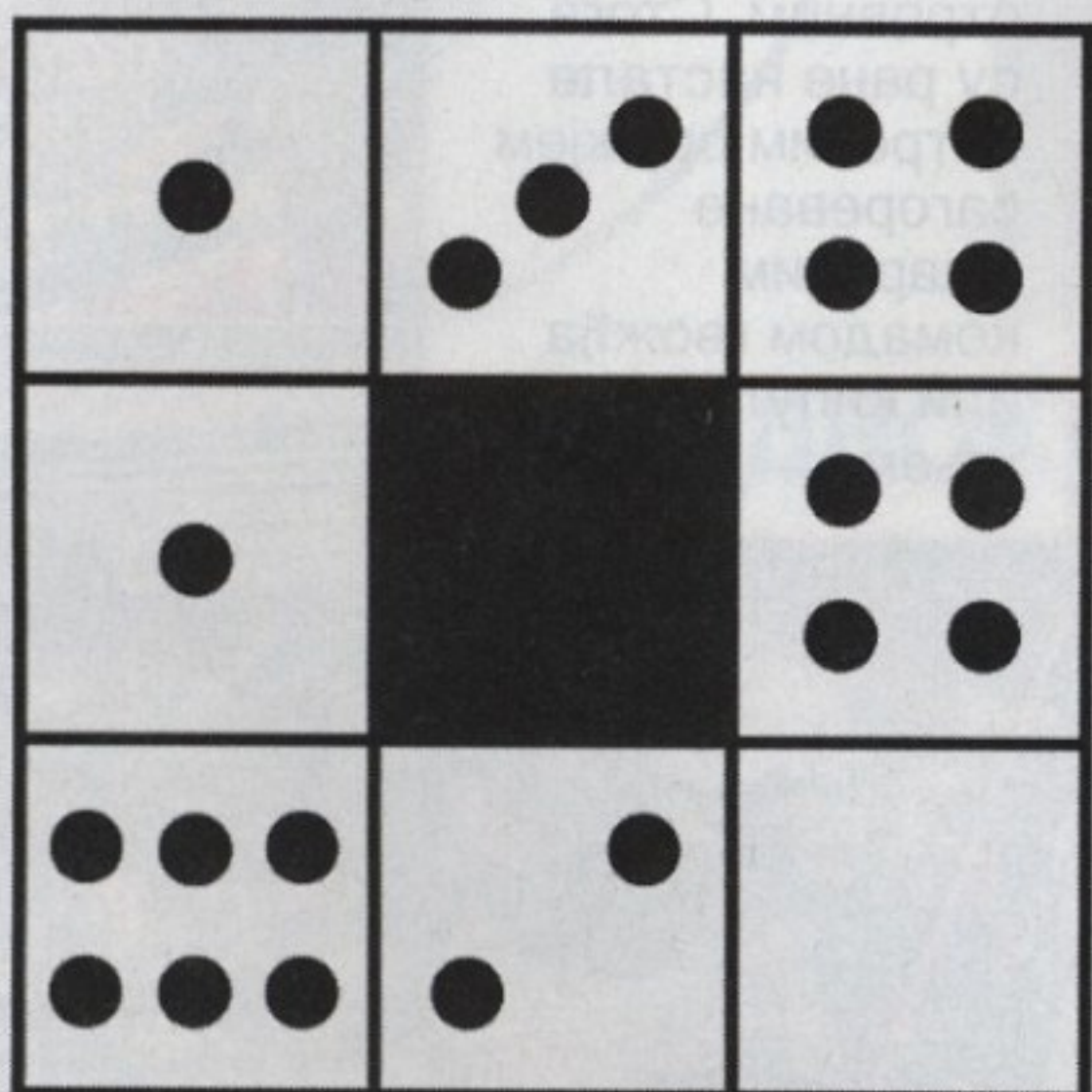
Пољска артиљерија 16. века била је лакша у поређењу са оном из средњег века, углавном намењеном опсадама. Артиљеријска оруђа била су на точковима, а вукли су их коњи или волови. Испаливањем гвоздених хитаца правили су својој војсци пролаз кроз редове непријатељских пешадијанаца и коњаника.

Тешка коњица играла је често пресудну улогу у бици, захваљујући силовитом нападу и чврстим металним оклопима. Кад се говори о војним јединицама, француски коњаници (такозвани жандарми) били су појам узвишености ■

Н. К.

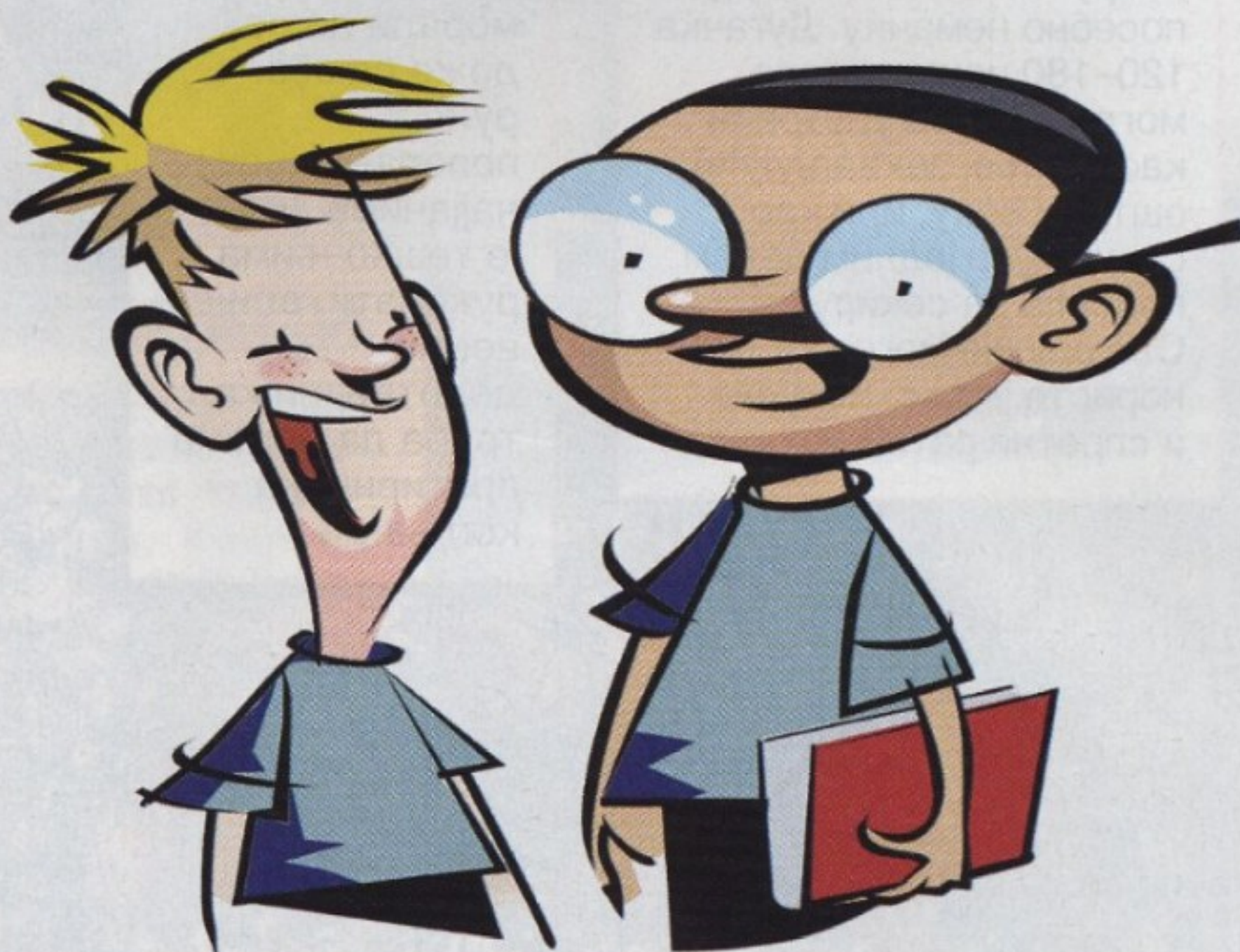
ДОМИНЕ

- 1** На слици видите квадрат сачињен од четири домине где је збир поена на свакој страници 8. Користећи целу збирку домина, начините седам квадрата са по четири домине, тако да зборови на свакој страници једног квадрата буду једнаки ■

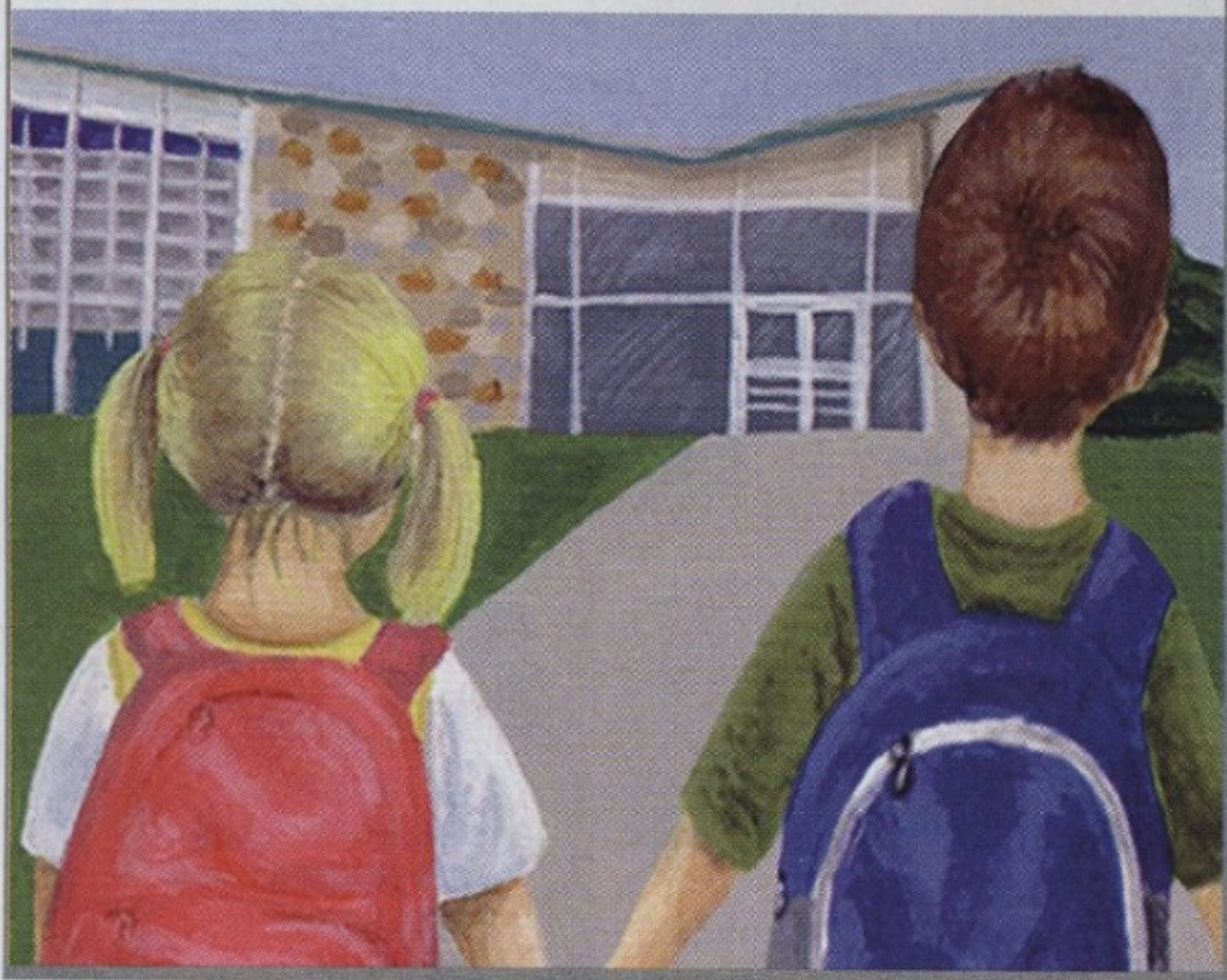
ДУЖИНА КОРАКА

- 4** Владимир је пошао за Миланом који се налази 20 метара испред њега. Колико корака треба да направи Владимир да би стигао Милана, ако Владимир прави кораке од 90 центиметара, а Милан од 70 центиметара? ■

БРАТ И СЕСТРА

- 2** Брат и сестра иду у исту школу. Брат у пети разред, а сестра у први. Брат од куће до школе стигне за 20 минута, а сестра за 30 минута. За колико времена ће брат стићи сестру ако она пође од куће 5 минута пре њега? ■

УСИДРЕНИ БРОД

- 5** Недалеко од обале мора усидрио се брод. Низ његов бок висе лестве од конопца чија последња степеница додирује воду. Лестве имају 10 степеника, а размак између степеника је 30 центиметара. Море је мирно, али почиње плима која сваког сата подиже ниво воде 20 центиметара. После колико времена ће вода достићи трећу степеницу лествица? ■

ТРИ ДРУГА

- 6** Миша, Глиша и Триша имају заједно 270 динара. Ако би Миша дао Глиши 6 динара, а затим Глиша Триши 18 динара, тада би имали једнаке суме новца. Колико је сваки од њих појединачно имао новца? ■

БРИСАЊЕ ЗНАКОВА

- 3** На табли је написано неколико плусева и неколико минуса. Дозвољено је брисати било која два знака, записујући уместо једнаких знак „+“, а уместо различитих знак „-“. Покажите да знак који ће последњи остати на табли не зависи од тога којим редом се знаци бришу ■

ИЧКЕ загонетке

ПРОДАВАЦ ТОЗА

7

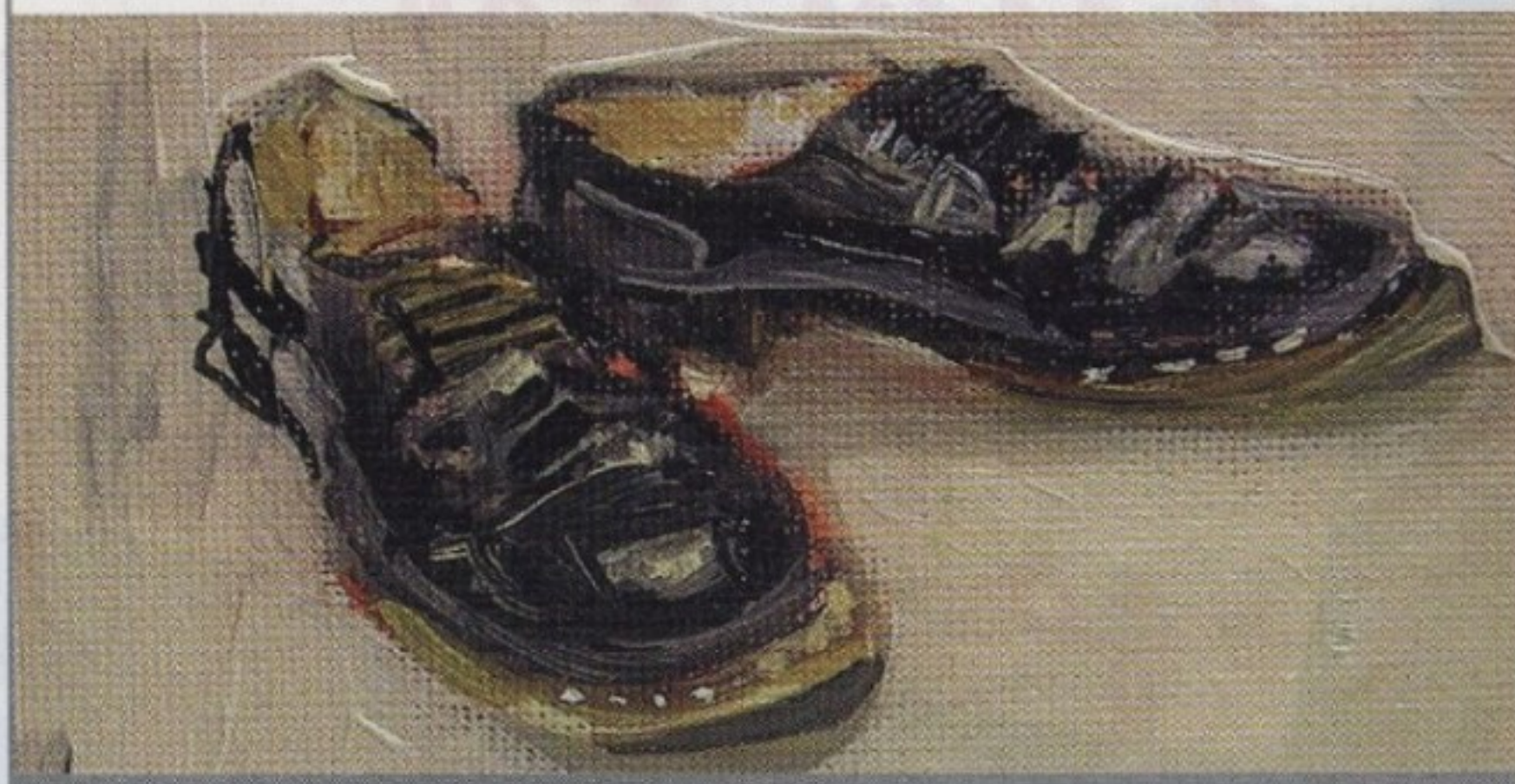
Тоза је из свог магацина изнео $\frac{4}{5}$ од укупне количине јабука и од изнете количине продао је 12,5 одсто, то јест 10 килограма. Колико јабука има Тоза у магацину? ■

ЦИПЕЛЕ

10

После повећања цене за 11 одсто ципеле коштају 999 динара. Колика је била цена ципела пре повећања цене? ■

СВАДБЕНИ РУЧАК

11

На свадбеном ручку било је укупно 132 званице. Колико је било мушкараца и колико жена, ако се зна да на сваких 5 жена долази 6 мушкараца? ■

СЛАДОЛЕД

8

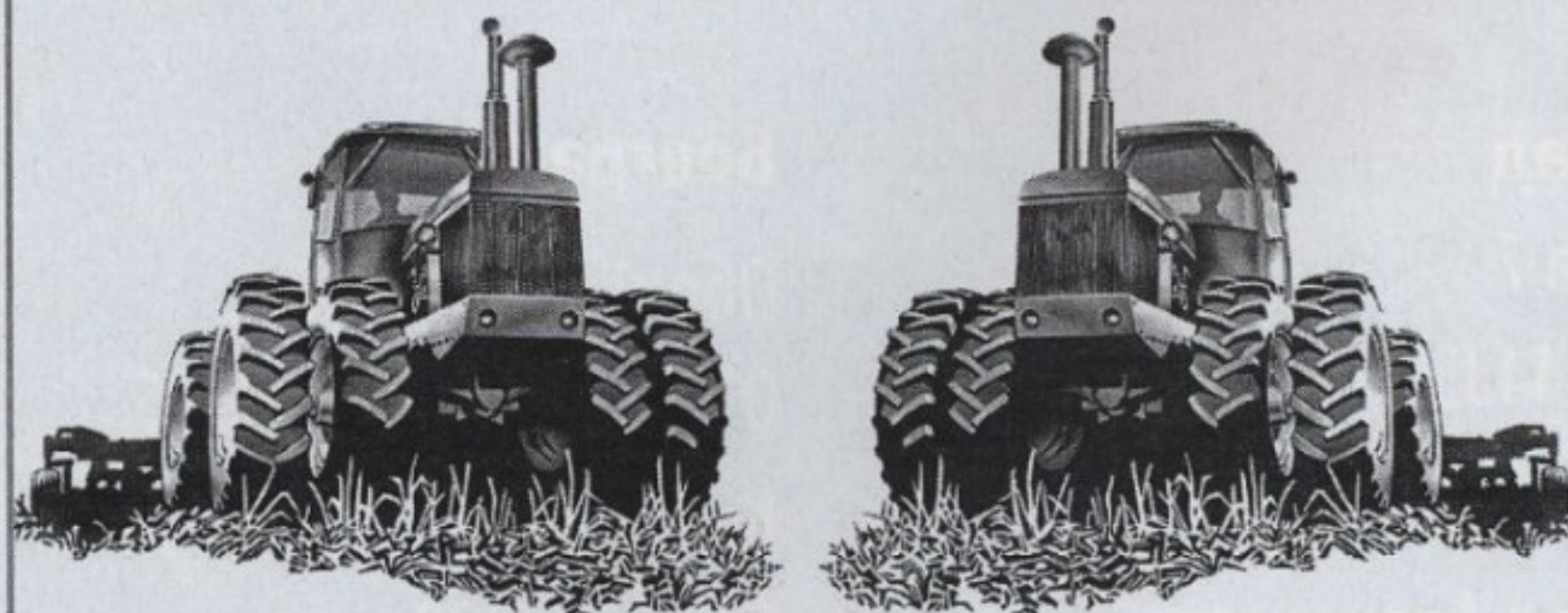
Ако би Миша свакога дана у недељи куповао сладолед, од недељног џепарца остало би му 25 динара. Кад би и осмог дана пожелео да купи сладолед, недостајало би му 40 динара. Колики је Мишин недељни џепарац? ■

ТРАКТОРИ

12

Два трактора треба да узору 296 ха. Први дневно узоре 10 ха, а други 12 ха. За колико дана су завршили тај посао, ако је први радио један дан више од другог? ■

ЗАБОРАВНА ДОМАЋИЦА

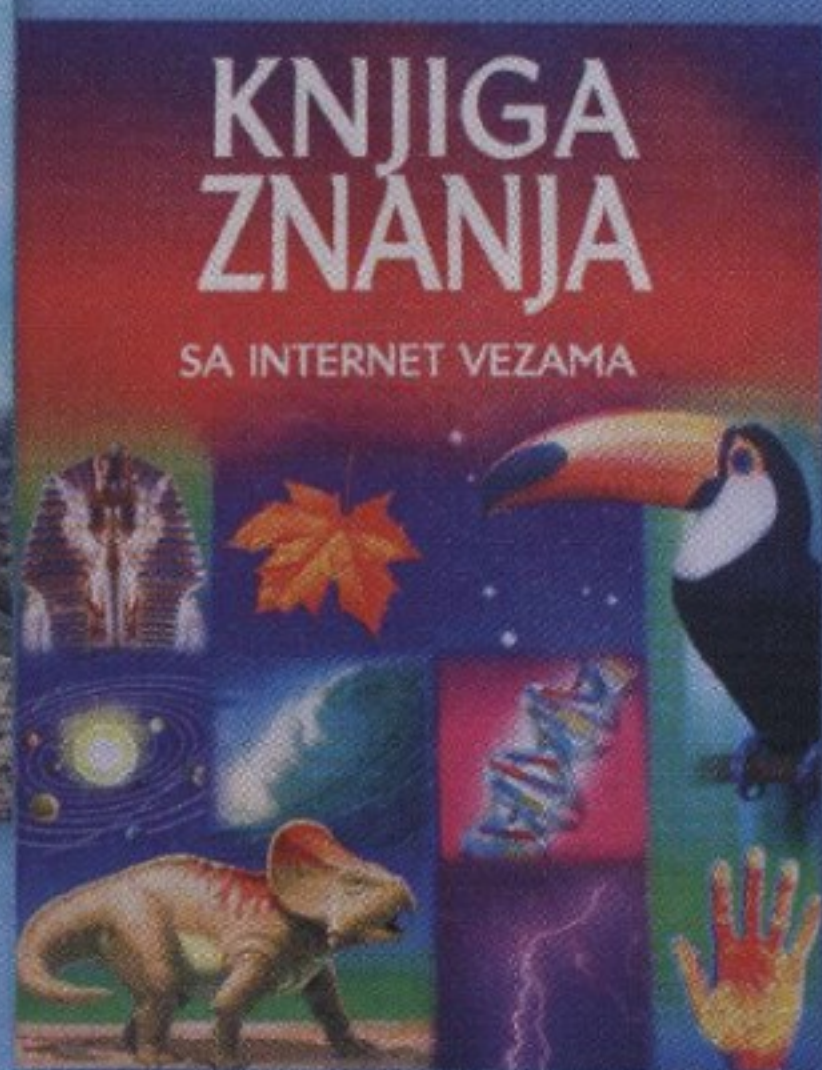
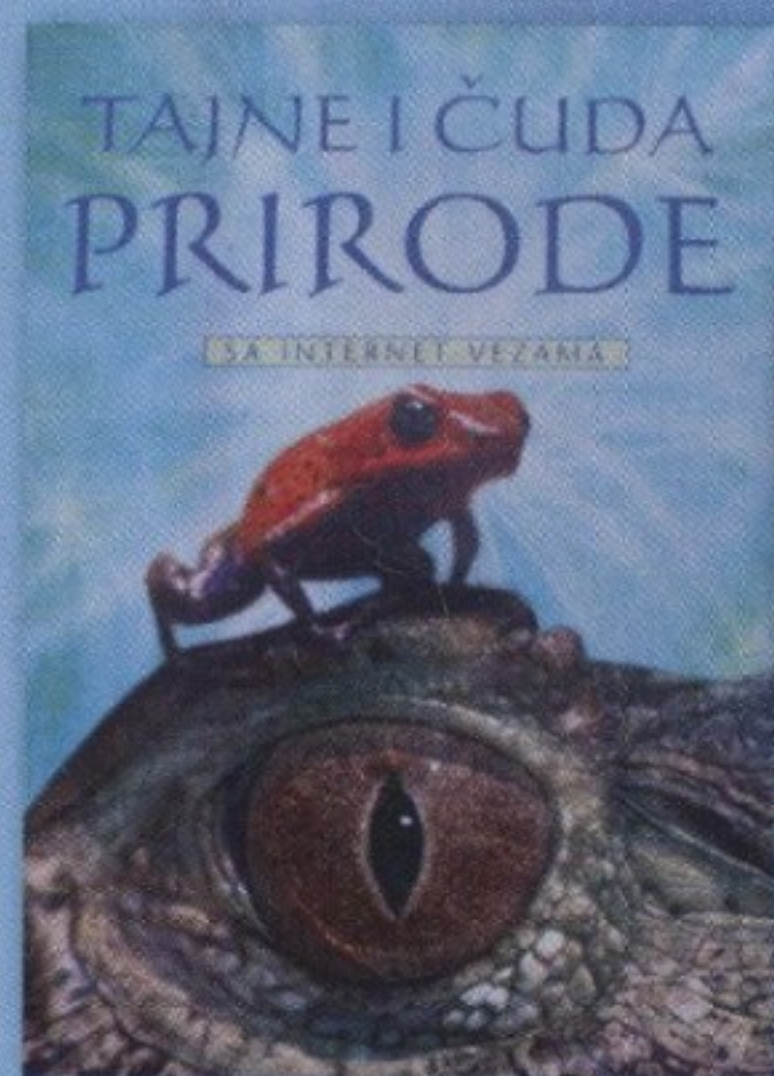
9

Домаћица је отворила славину за воду над кадом и заборавила да каду зачепи. Познато је да се ова када празна пуни за 10 минута, а пуна празни за 20 минута. Домаћица се сетила чепа после 19 минута. Да ли се када прелила? ■

Уређује
Радивоје
Грбовић

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

1305 издата
на попусту
до 40%

Нови Сад

Сремска 7
021 6624433

Ниш

Трг краља Александра 3
018 511428

Косовска Митровица

Владе Петковића 1
028 425111

Београд

Облићев венац 5
011 2630763; 2638405

Косовска 45

011 3227088

Краља Милана 19

011 3235409

Вукасовићева 50

011 3594835

Интернет продаја

www.zavod.co.rs

e-mail: prodaja@zavod.co.rs

ЗАВОД ЗА
УЏБЕНИКЕ

Кућа знања

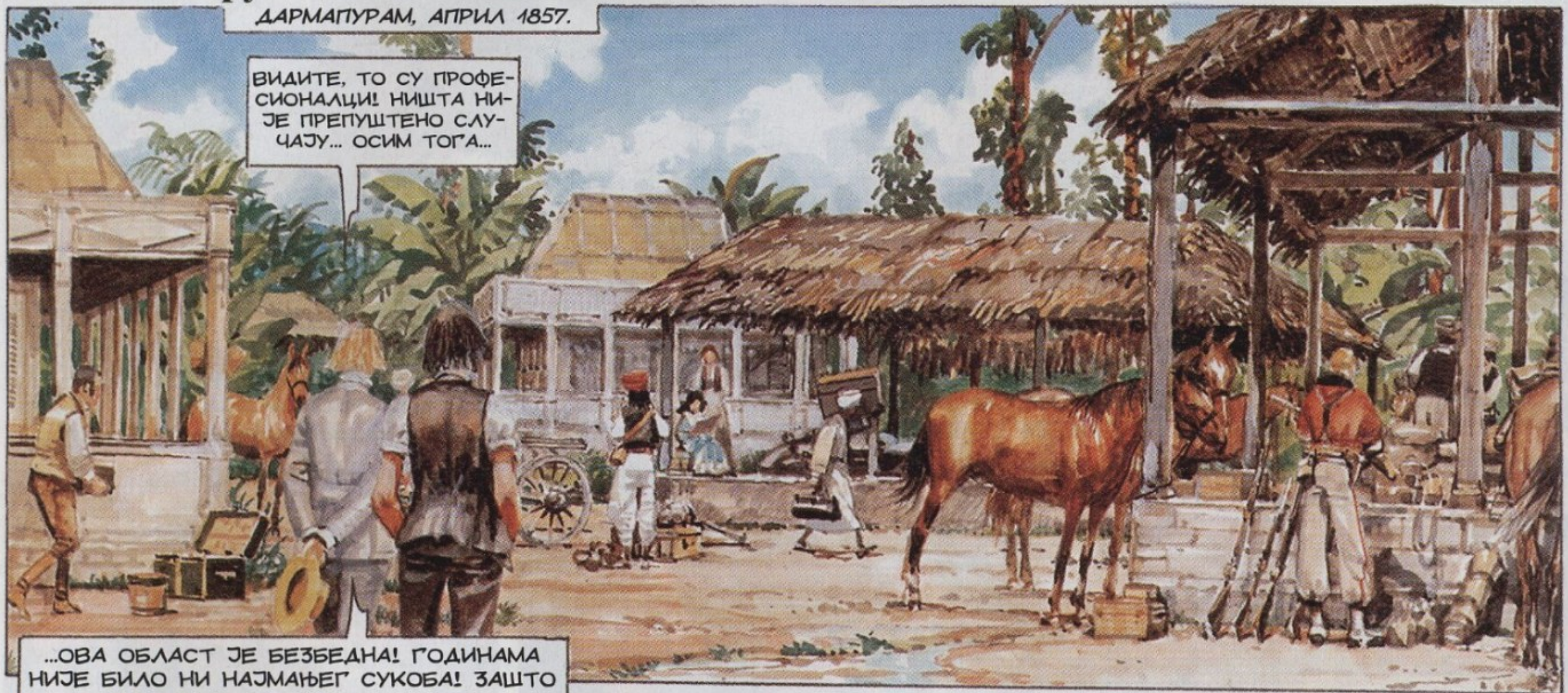

Нацртао Фор
Написао Жиру

ТАЈНА САМСАРЕ

IV део

ДАРМАПУРАМ, АПРИЛ 1857.

ВИДИТЕ, ТО СУ ПРОФЕ-
СИОНАЛЦИ! НИШТА НИ-
ЈЕ ПРЕПУШТЕНО СЛУ-
ЧАЈУ... ОСИМ ТОГА...

...ОВА ОБЛАСТ ЈЕ БЕЗБЕДНА! ГОДИНАМА
НИЈЕ БИЛО НИ НАЈМАЊЕГ СУКОБА! ЗАШТО
ОНДА ТАКО УПОРНО ОДБИЈАТЕ?

А ВИ? ЗАШТО УПОРНО НУДИТЕ?
КАО ШТО СТЕ РЕКЛИ, ОКРУЖЕНИ СТЕ
ПРОФЕСИОНАЛЦИМА...

...МИ ВАМ, ДАКЛЕ, НИСМО ПОТРЕБНИ!

МЕНИ НИСТЕ! АЛИ ХЕЛИ ЈЕСТЕ!

ВИДИТЕ, ОСИМ РУТ, НАШЕ
СЛУШКИЊЕ, БИЋЕ ЈЕДИНА ЖЕНА
У ЕКСПЕДИЦИЈИ И МАЛО СЕ
ПЛАШИМ ТЕ ОКОЛНОСТИ... БИЛО
БИ ДОБРО КАД БИ И ВАША ЖЕНА
БИЛА ТУ...

ПОГОВОРО ЗАТО ШТО
СУ СЕ ЗАВОЛЕЛЕ,
ЧИНИ МИ СЕ!

ПО ОНОМЕ ШТО ЈЕ ПОВЕРИЛА ХЕЛИ, ВЕЈН ЈЕ СПОРТСКОГ ДУХА И
ОДЛИЧНО ЈАШЕ! ОВО ПУТОВАЊЕ ЈОЈ НЕ БИ БИЛО НИМАЛО ТЕШКО!

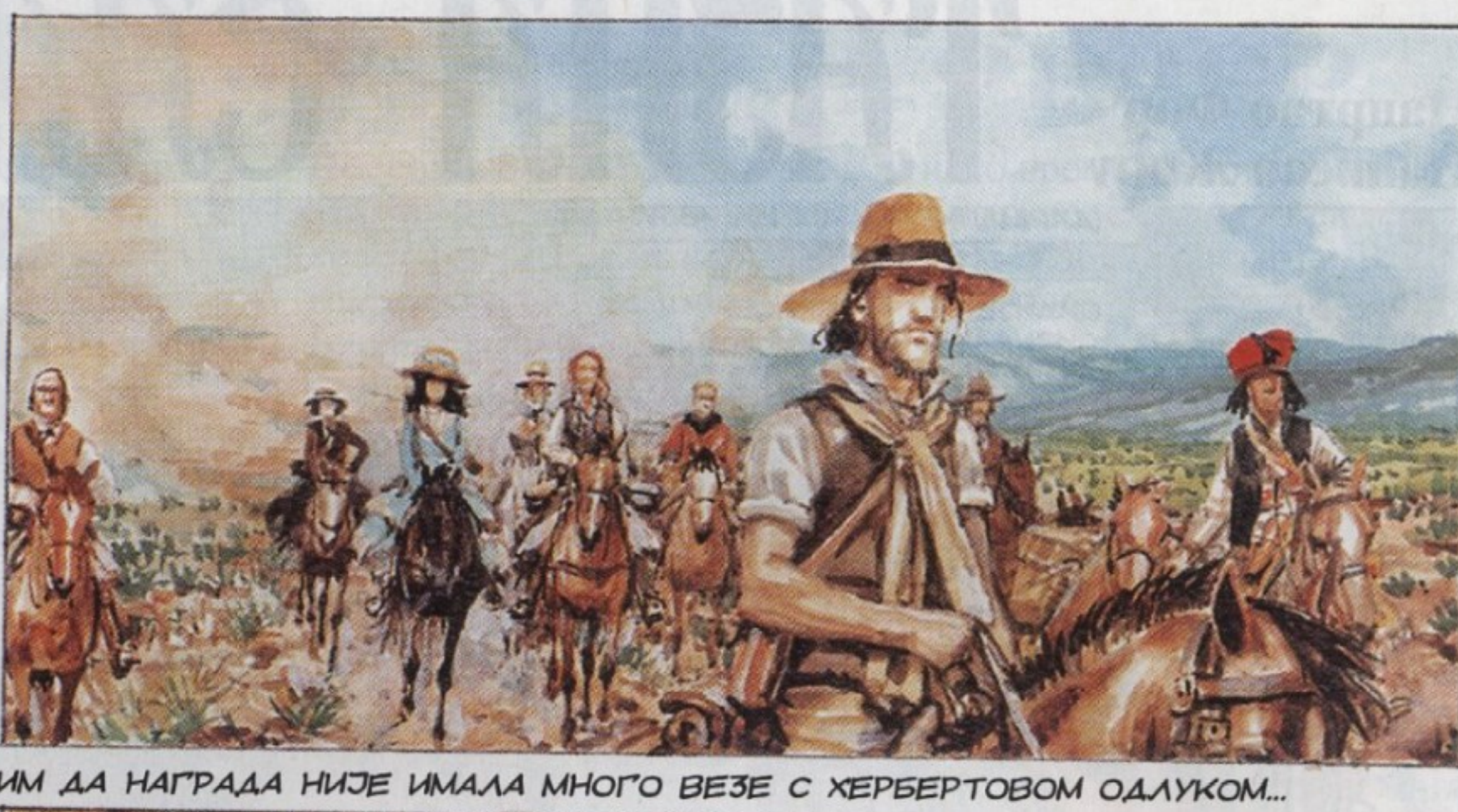
ОК! С ТЕ СТРАНЕ НЕМАМ БРИГА! КАД САМ ЈЕ
СРЕО ПРВИ ПУТ, ПРЕПЛИВАВАЛА ЈЕ ТЕМЗУ!

АХ! ВИДИТЕ... ОСИМ
ТОГА, СИГУРАН САМ
ДА БИ ВОЛЕЛА ДА
РАЗГОВАРА С НЕКИМ,
ДА СЕ МАЛО
РАЗНОДИ...

И НАЈЗАД, ПОМИСЛИТЕ И НА СВОЈ ПОСАО, ХЕРБЕРТЕ!
ХИТНО ВАМ ЈЕ ПОТРЕБАН НОВАЦ... А НАГРАДА
КОЈУ ВАМ НУДИМ НИЈЕ ЗАНЕМАРЉИВА!

ИСКРЕНО, МИСЛИМ ДА НАГРАДА НИЈЕ ИМАЛА МНОГО ВЕЗЕ С ХЕРБЕРТОВОМ ОДЛУКОМ...

...НА КРАЈУ ЈЕ ПРИХВАТИО ПОНУДУ МАРКУСА ВАН ДРЕКЕНА ДА БИ УДОВОЛИО ЏЕЈН, СВОЈОЈ СУПРУЗИ...

УБРЗО ЋЕ ЗБОГ ТОГА ЗАЖАЛИТИ...

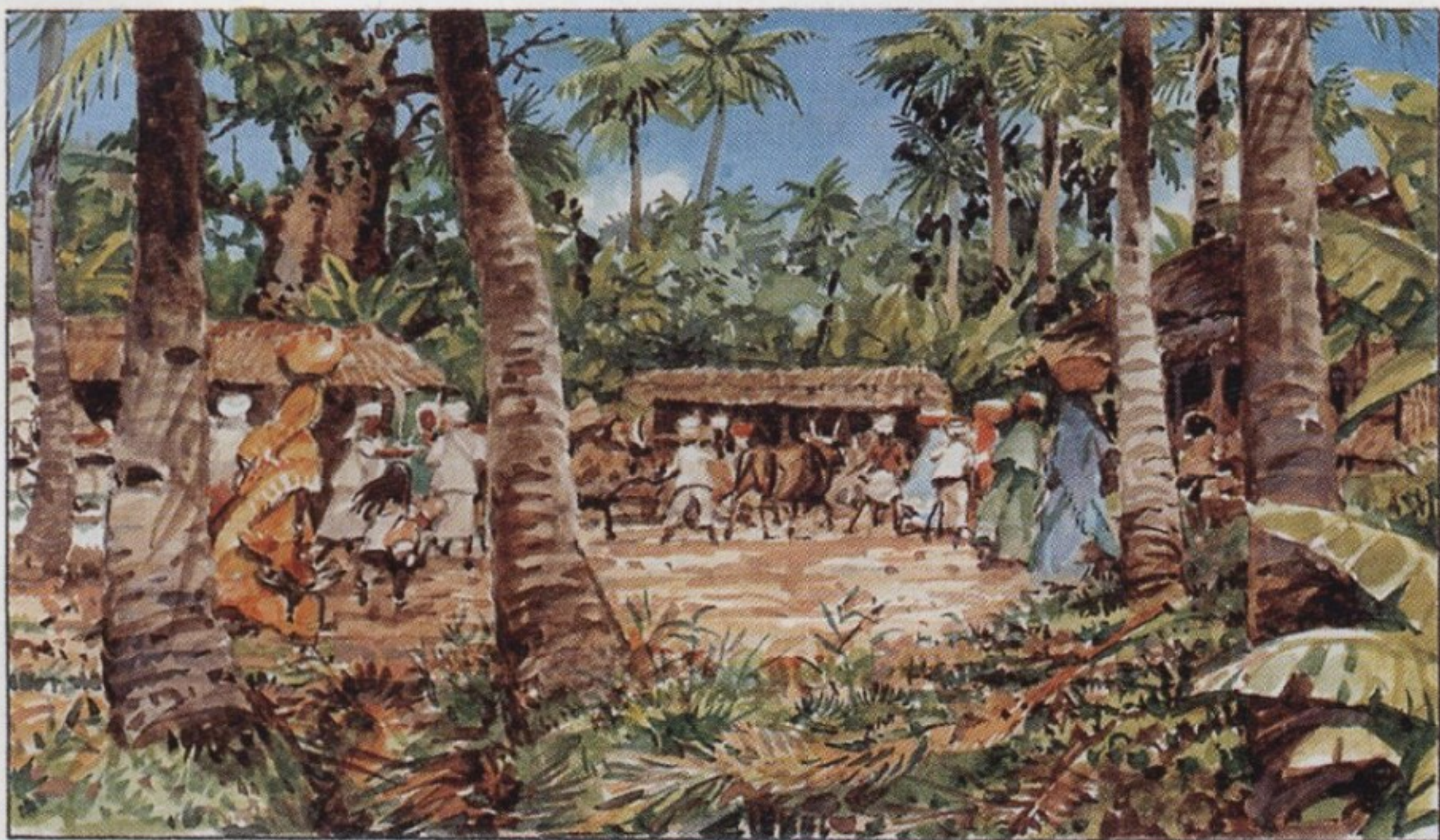
...ЈЕР ЈЕ, УПРКОС ПРИПРЕМАМА, ЕКПЕДИЦИЈА ОД ПОЧЕТКА КРЕНУЛА ЛОШЕ...

ЈАКО СУНЦЕ И КОМАРЦИ, ТЕЖАК ПУТ И БУЈНО РАСТИЊЕ БРЗО СУ ИЗАЗВАЛИ НАПЕТОСТ...

...КОЈУ ЈЕ ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ДАНА ПОЈАЧАЛА ЈЕДНА ЗАБРИЊАВАЈУЋА ВЕСТ...

МОРГАН КЛЕЈБУРН ЈЕ ПОТЦЕНИО ВЕЛИЧИНУ ПОБУНЕ...

ДА?

ЏЕЈН! ШТА ТО РАДИШ, ЗАБОГА!?

!?! О ЧЕМУ ГОВОРИШ?

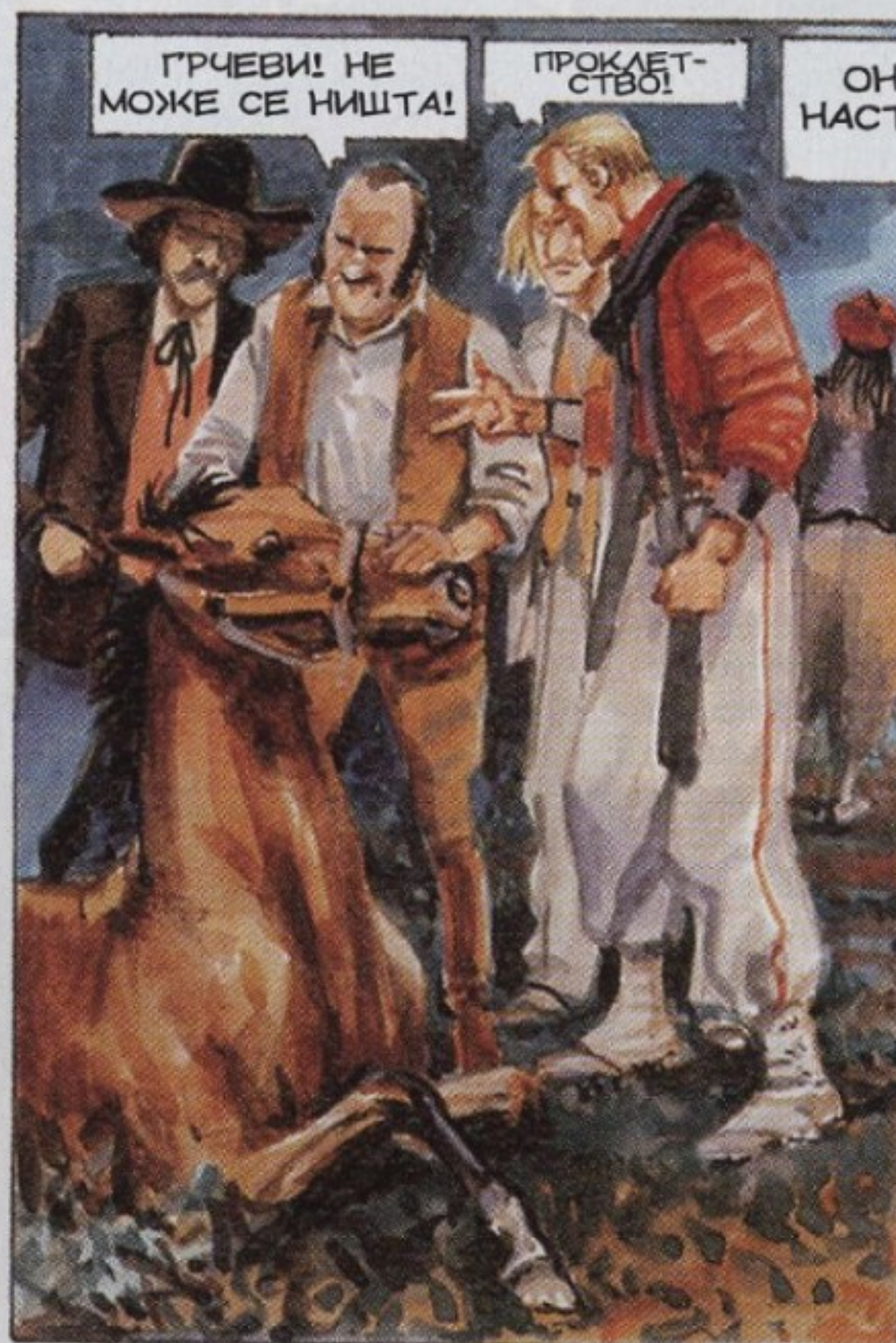
О МОРГАНУ, НАРАВНО! ОД ПОЧЕТКА ТИ СЕ ОТВОРЕНО УДВАРА! А ТИ... ТИ НЕ ЧИНИШ НИШТА ДА ГА ОБЕСХРАБРИШ!

!?! ХЕРБЕРТЕ!! НАДАМ СЕ ДА СЕ ШАЛИШ! МОРГАН ЈЕ ЈЕДАН ОД НАШИХ НАЈСТАРИЈИХ ПРИЈАТЕЉА!

Е ПА, МИСЛИМ ДА ЈЕ ТАЈ СНАГАТОР ПРЕВИШЕ ПАЖЉИВ ПРЕМА ЖЕНИ „СТАРОГ“ ПРИЈАТЕЉА! А АКО...

САХИБЕ! КОЊИ!

ГРЧЕВИ! НЕ МОЖЕ СЕ НИШТА!

ПРОКЉЕТСТВО!

ОН ЈЕ ВЕК ТРЕЊИ! АКО СЕ ОВАКО НАСТАВИ, НЕЌЕ НАМ ОСТАТИ НИЈЕДНА ТОВАРНА ЖИВОТИЊА!

ЈЕСМО ЛИ ДАЛЕКО ОД КАНДАПУРА?

ТЕШКО ЈЕ ПРОЦЕНИТИ... ОВАЈ ЦРТЕЖ ЈЕ НЕТАЧАН!

БОЉЕ ПРИЗНАЈ ДА НАС НАМЕРНО ВОДИШ УКРУГ!

НЕ РАЗУМЕМ О ЧЕМУ ГОВОРИТЕ...

А НИ ЈА...

МИСЛИМ ДА САМ ЈАСАН! КАШИ ЈЕ БИВШИ СЕПОЈ! СИГУРНО ЈЕ НА СТРАНИ ПОБУЊЕНИКА...

...ЗАТО ЋЕ НАС ВРТЕТИ ПО ОВОЈ ПРАШУМИ СВЕ ДОК НАС НЕ ЗАСКОЧЕ ЊЕГОВИ ДРУГАРИ! ДА БИ СЕ ТА ЂУБРАД ДОКОПАЛА НАШИХ КОЊА, НАШЕГ ОРУЖЈА И ЕКСПЛОЗИВА!

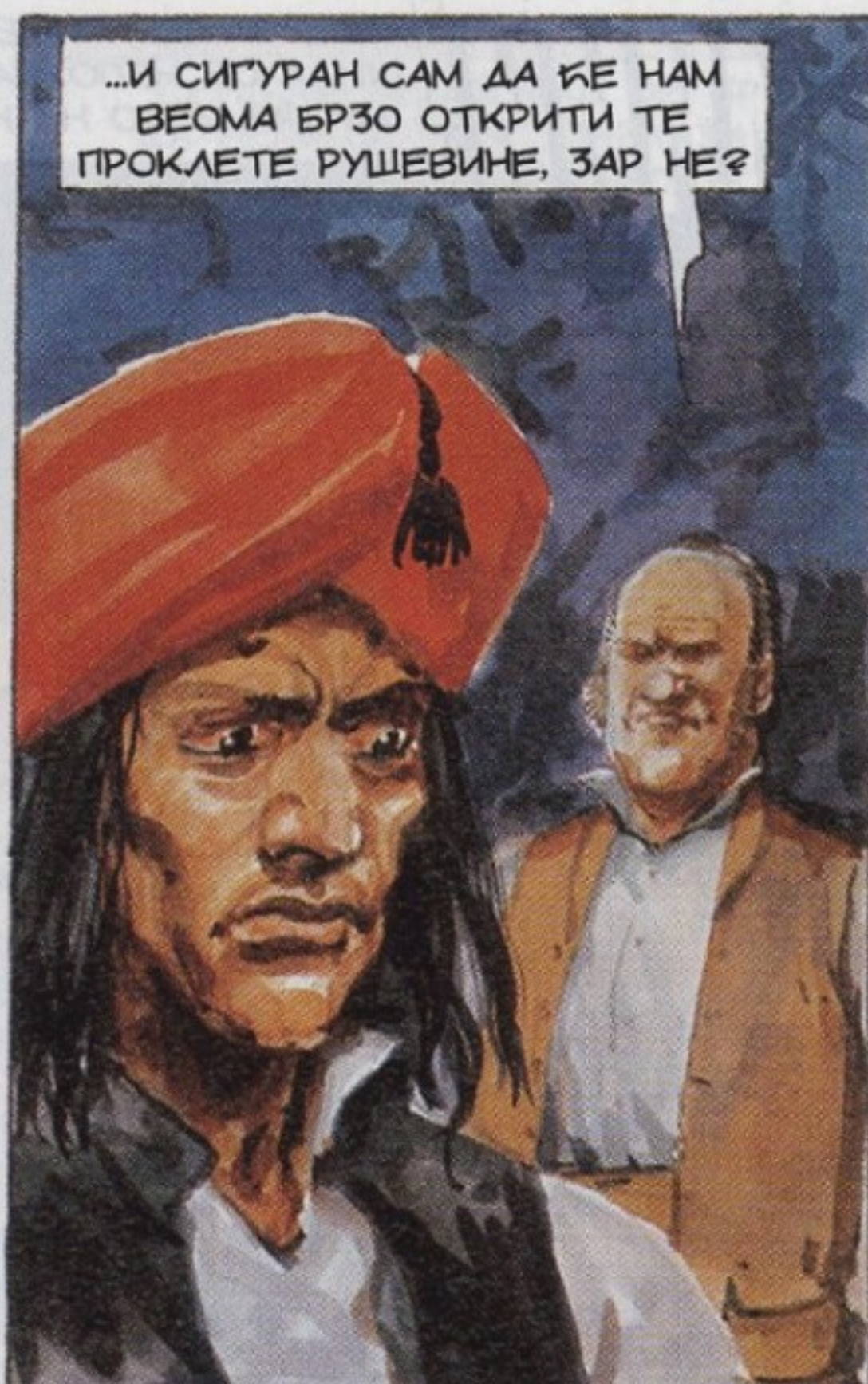
НЕ ДОЗВОЉАВАМ ВАМ ДА...

БУМ!

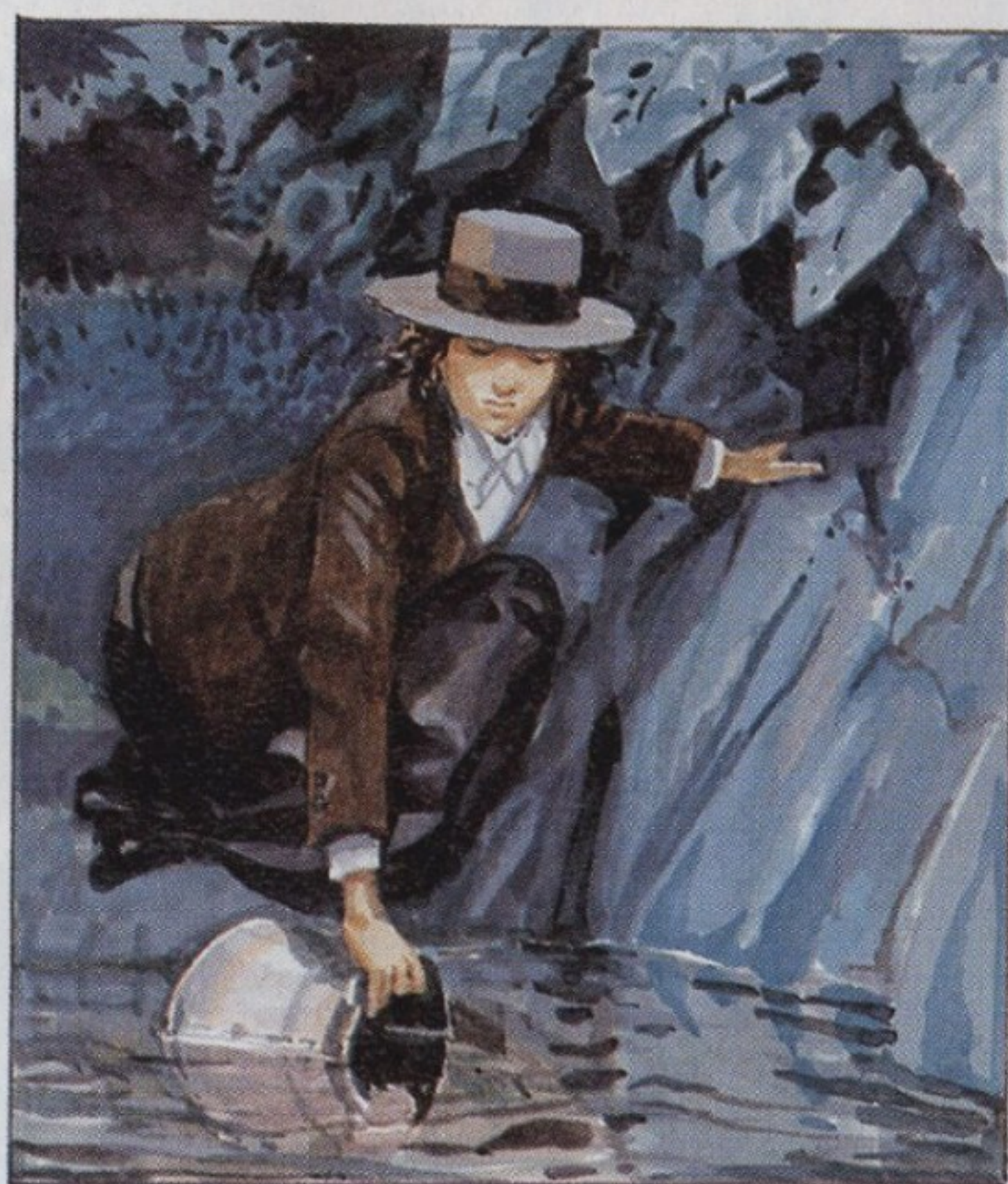
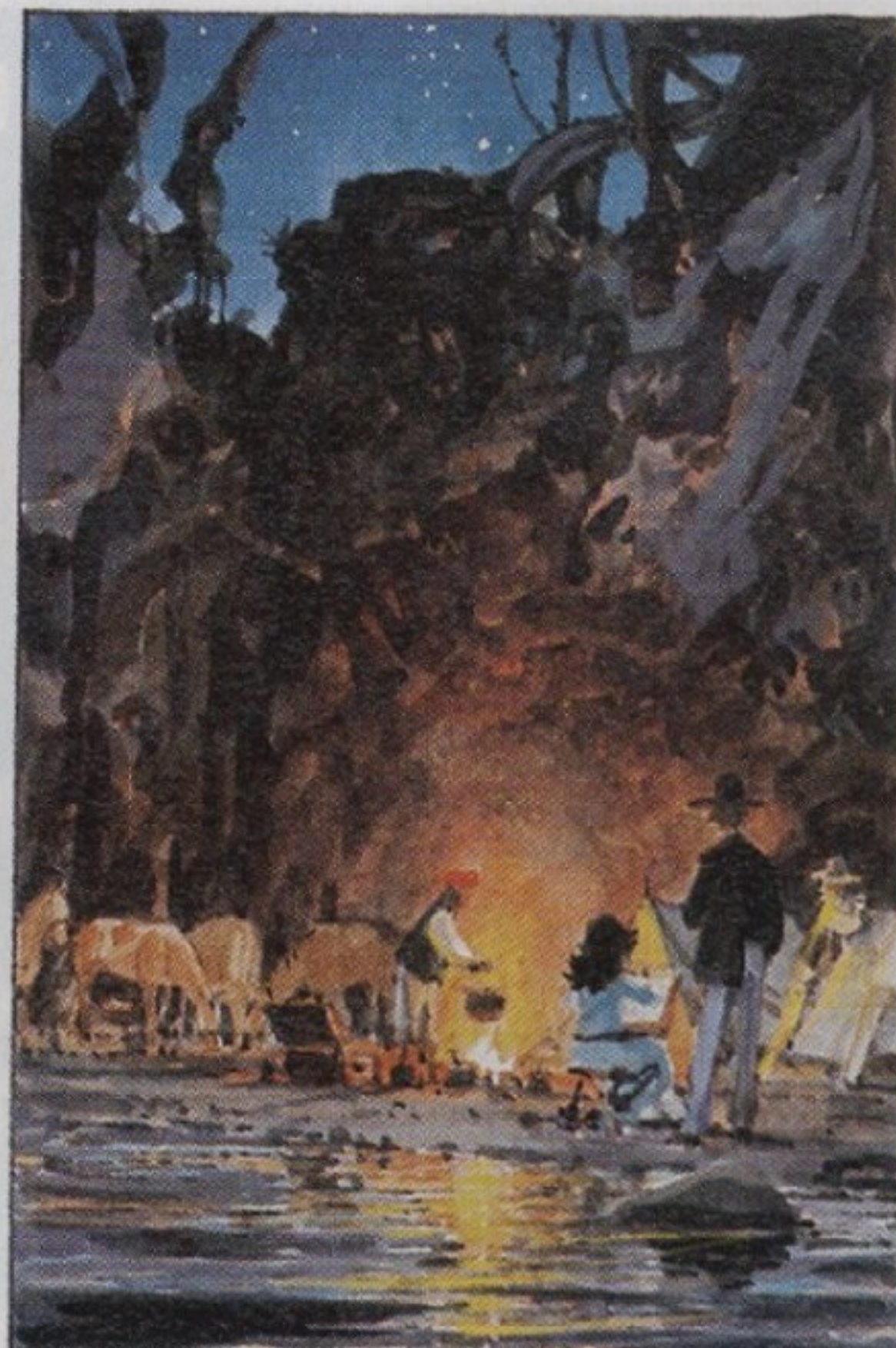
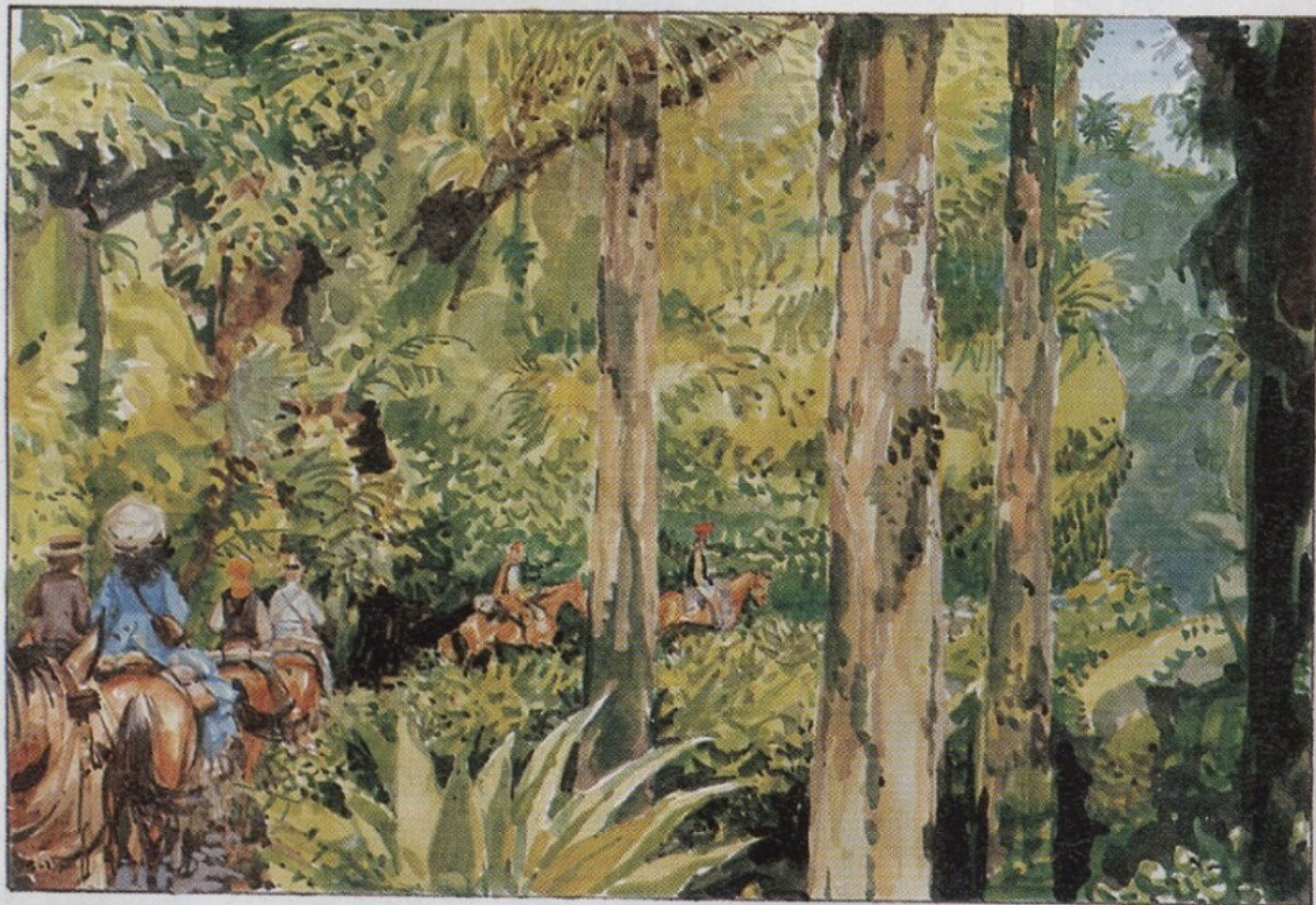

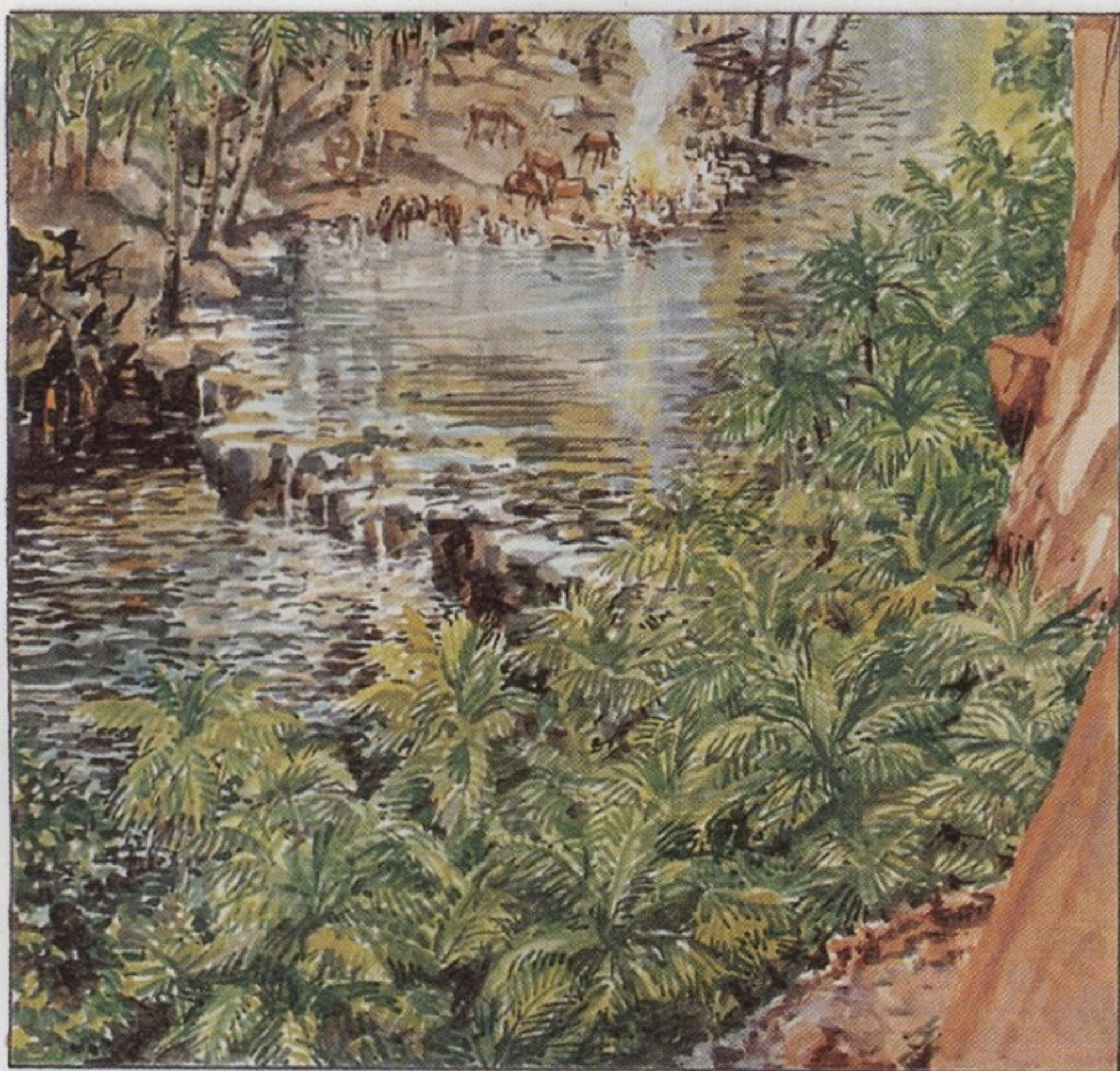
СЕПОЈИ СУ НАПУСТИЛИ
КАСАРНЕ И ПОНЕЛИ СВЕ ШТО
ИМ ЈЕ ТРЕБАЛО! НИЈЕ ИМ
НЕОПХОДНА НАША ОПРЕМА!

А У
КАНШИЈА
ИМАМ ПУНО
ПОВЕРЕЊЕ...

...И СИГУРАН САМ ДА ЋЕ НАМ
ВЕОМА БРЗО ОТКРИТИ ТЕ
ПРОКЛЕТЕ РУШЕВИНЕ, ЗАР НЕ?

СЕПОЈИ! НЕМОГУЋЕ ЈЕ ПРОЌИ, А КАНШИ КАЖЕ
ДА НЕМА ДРУГОГ ПРЕЛАЗА УЗВОДНО... МОРАЊЕМО
ДА НАЂЕМО НЕКИ НИЗВОДНО, САМО... ТАМО ЈЕ РЕКА
МНОГО НЕМИРНИЈА НЕГО ОВДЕ!

У ПРВО ВРЕМЕ СВИ
СУ НЕГОДОВАЛИ...

АЛИ НАЈЗАД СУ, ЗАХВАЉУЈУЌИ ТОМЕ, НАШЛИ ОНО ЗА ЧИМЕ СУ ТАКО НЕСТРПЉИВО ТРАГАЛИ...

?! ОНА ОСУЛИНА ТАМО... СА
ПРОБИЈЕНОМ СТЕНОМ... ...?

БАРИД ЈУ ЈЕ
НАЦРТАО НА МАПИ!!
ВЕОМА СМО БЛИЗУ!

ЈЕЕЕАА!

НАЈЗАД СУ СЕ БЛИЖИЛИ ЦИФУ...

ПРИБЛИЖАВАЛИ СУ СЕ МИТСКОМ КАНДАПУРУ...

...А ЊЕГОВИ ОСТАЦИ БИЛИ СУ НА ВИСИНИ ЊИХОВИХ ОЧЕКИВАЊА...

ПРЕДИВНО!

КАКВО
ЧУДНО
МЕСТО!

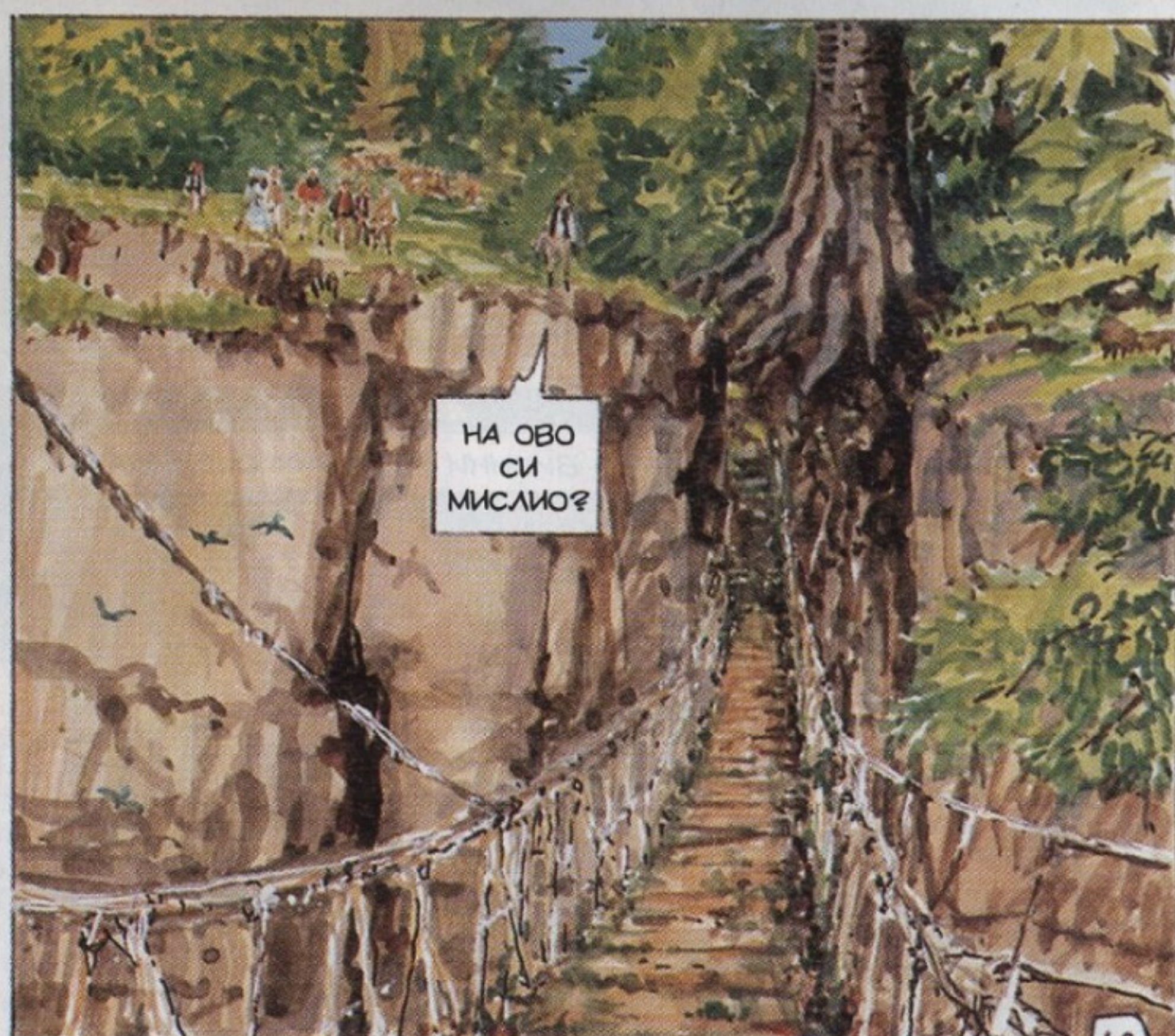
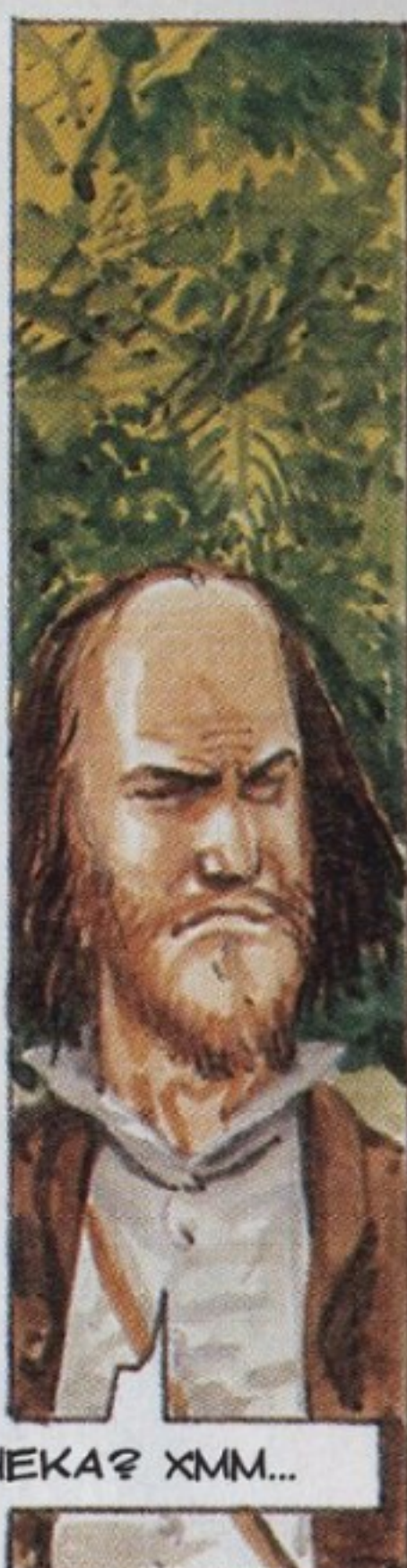
ЗАДИВЉУЈУКЕ,
СВАКАКО!

МЕНЕ
ПЛАШИ!

ХА! ХА!

А МЕНЕ УЗБУЂУЈЕ!
НАРОЧИТО КАД
ПОМИСЛИМ ШТА НАС
ТУ ЧЕКА!!

ШТА НАС ТУ ЧЕКА? ХММ...

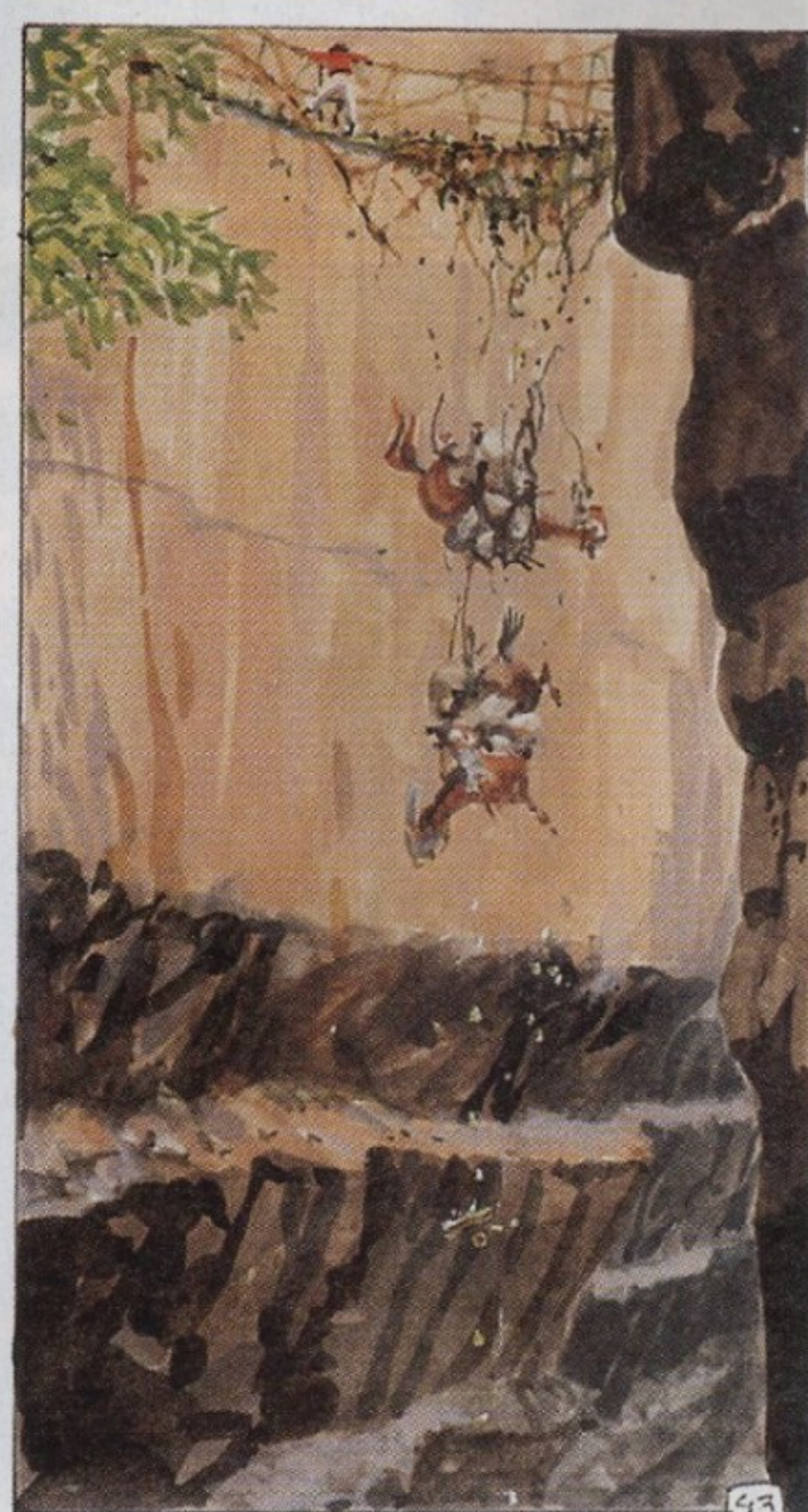
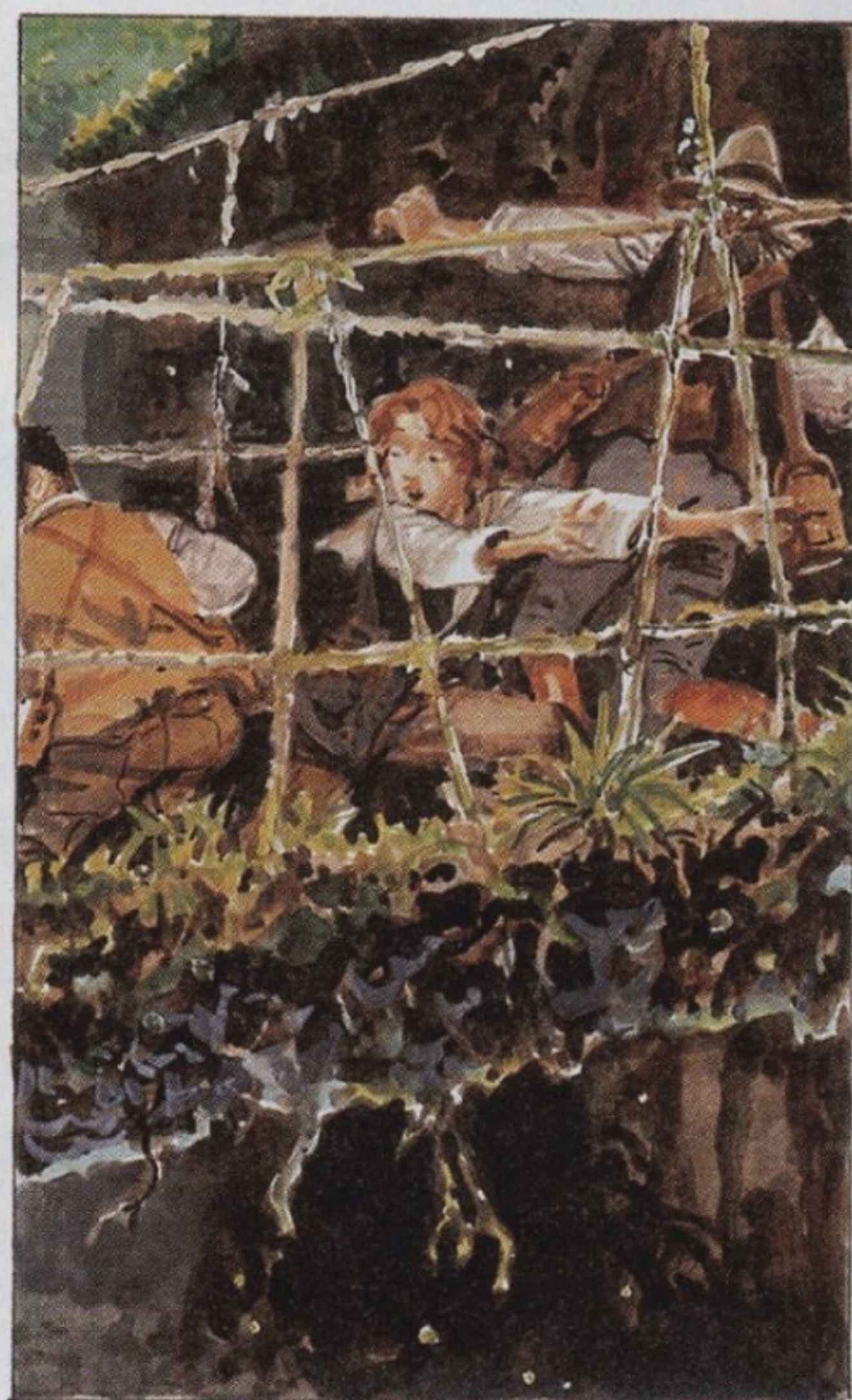
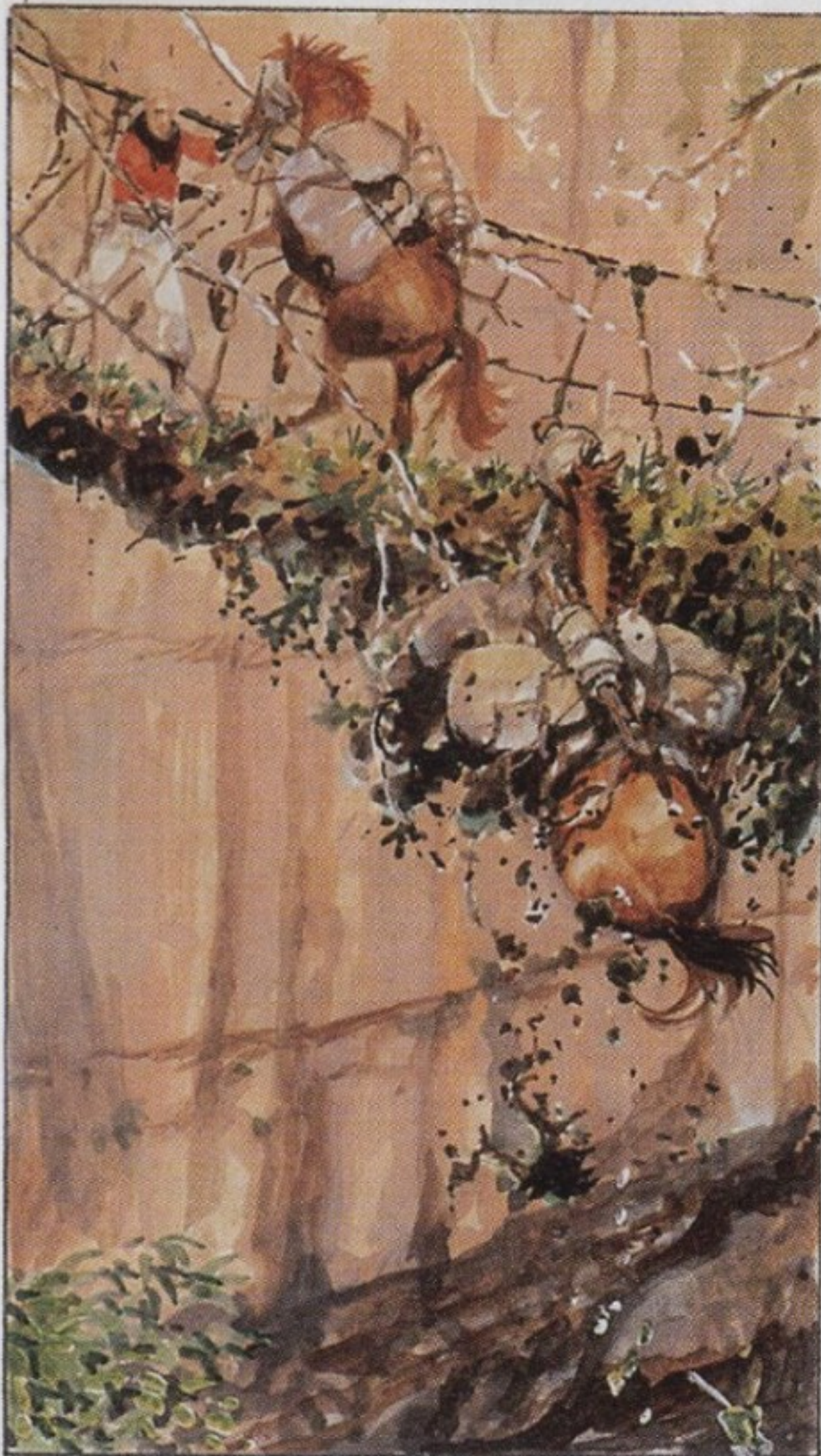

НА ОВО
СИ
МИСЛИО?

42

НИКО НЕ БИ
МОГАО ДА КАЖЕ
КАДА ЈЕ НАПРА-
ВЉЕН, НИ ДА ЛИ
ЈЕ ЈОШ ПОУЗДАН...
АЛИ БИО ЈЕ ТО
ЈЕДИНИ НАЧИН
ДА СЕ ПРЕЂЕ...

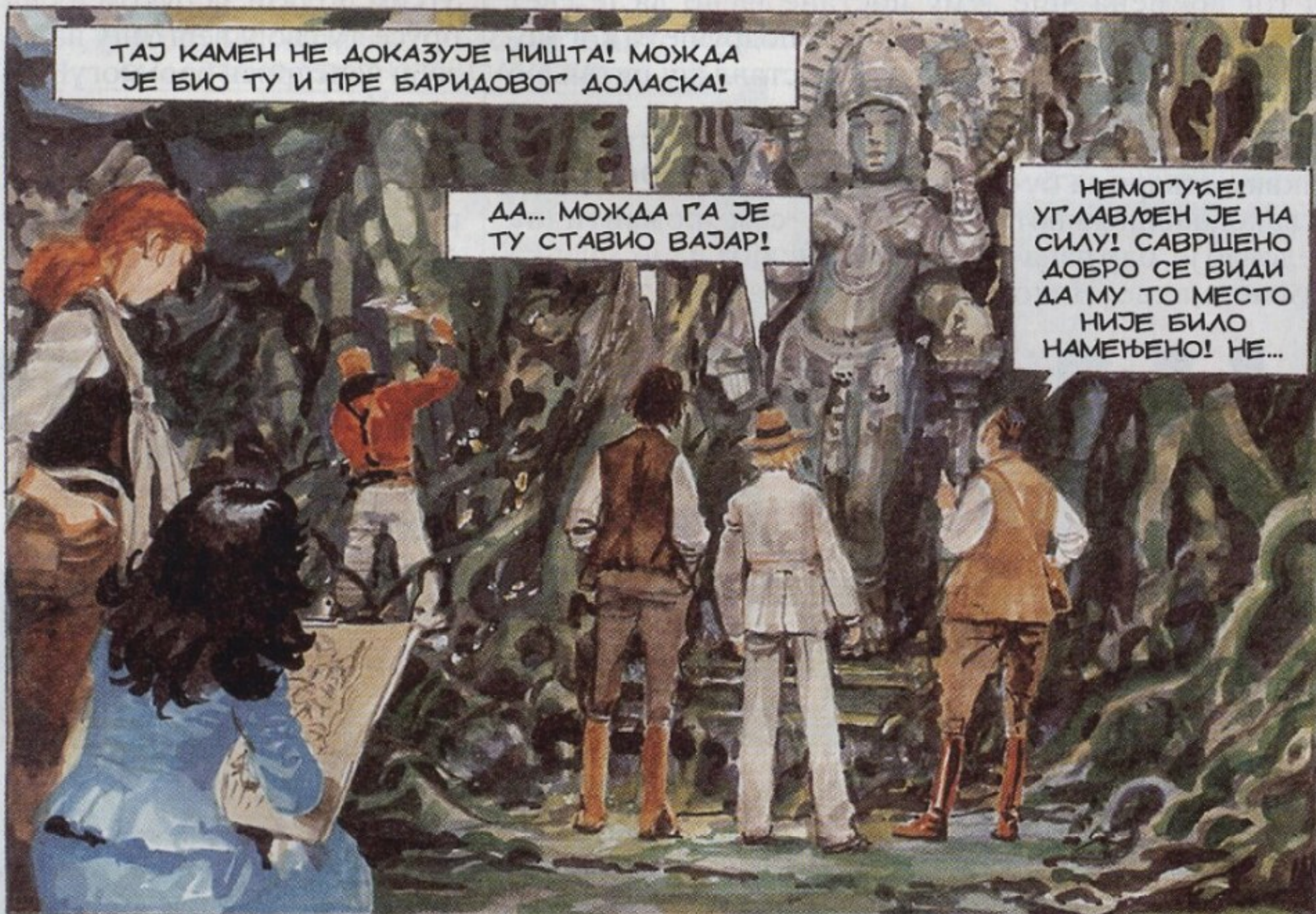

ОНИ ОСЕЋЛИВИЈИ НА ЗОВ ЗЛАТА ОДМАХ СУ ПОЧЕЛИ ДА ИСТРАЖУЈУ...

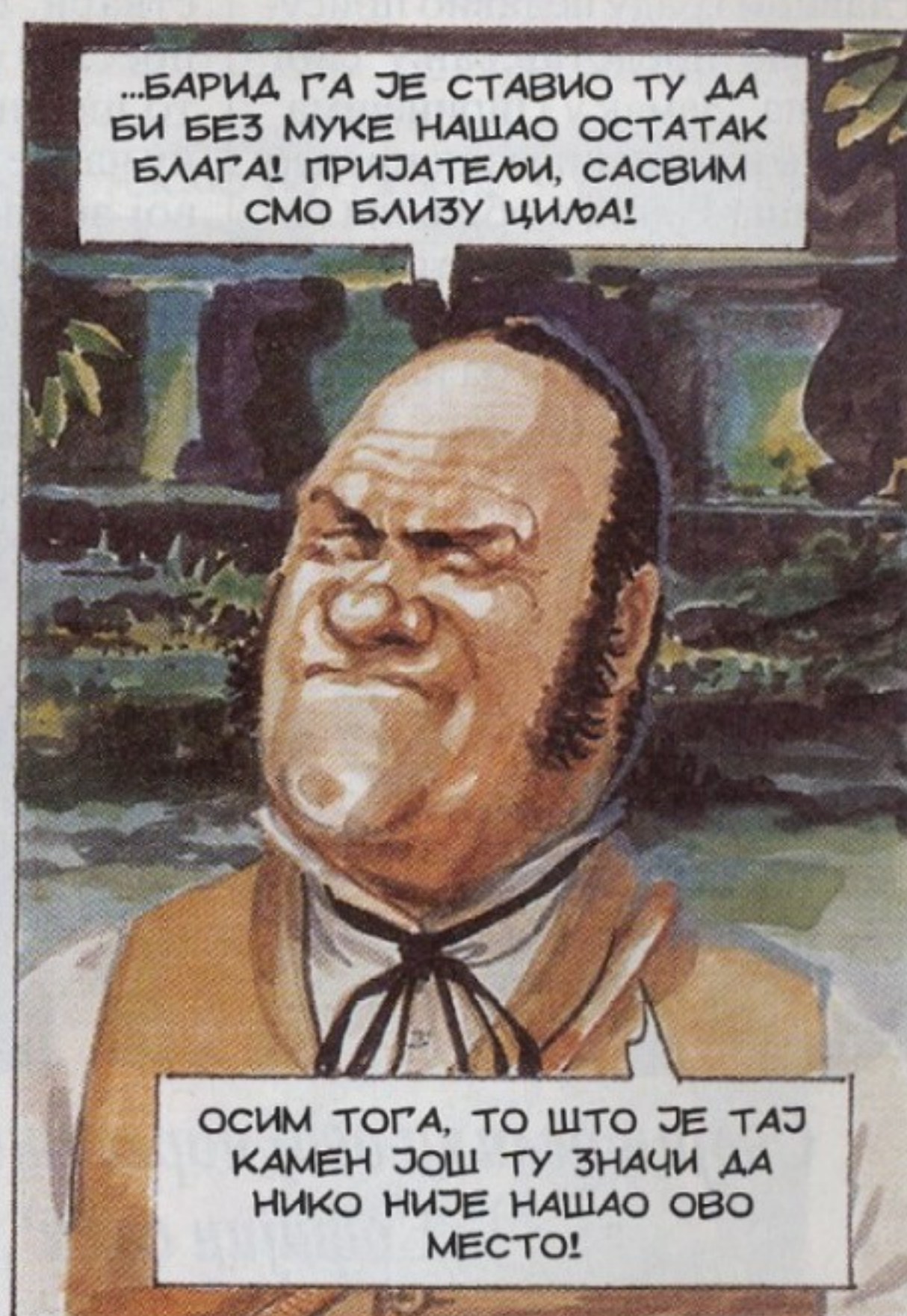
ТАМО! У
ДЕСНОЈ
РУЦИ!!

ТАЈ КАМЕН НЕ ДОКАЗУЈЕ НИШТА! МОЖДА
ЈЕ БИО ТУ И ПРЕ БАРИДОВОГ ДОЛАСКА!

ДА... МОЖДА ГА ЈЕ
ТУ СТАВИО ВАЈАР!

НЕМОГУЋЕ!
УГЛАВЉЕН ЈЕ НА
СИЛУ! САВРШЕНО
ДОБРО СЕ ВИДИ
ДА МУ ТО МЕСТО
НИЈЕ БИЛО
НАМЕЊЕНО! НЕ...

...БАРИД ГА ЈЕ СТАВИО ТУ ДА
БИ БЕЗ МУКЕ НАШАО ОСТАТАК
БЛАГА! ПРИЈАТЕЉИ, САСВИМ
СМО БЛИЗУ ЦИЉА!

ОСИМ ТОГА, ТО ШТО ЈЕ ТАЈ
КАМЕН ЈОШ ТУ ЗНАЧИ ДА
НИКО НИЈЕ НАШАО ОВО
МЕСТО!

КЛЕЈБУРНОВО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ БИЛО ЈЕ УВЕРЉИВО И ПОТРАГА СЕ НАСТАВИЛА С
НОВИМ ЖАРОМ, АЛИ БИЛА ЈЕ НЕУСПЕШНА, ПА СЕ ДАН ЗАВРШИО БЕЗ НОВОГ ОТКРИЋА...

...АКО СЕ ИЗУЗМЕ ХЕЛИНА
НАДАРЕНОСТ, ЗА ОНЕ КОЈИ
ЈОШ НИСУ ЗНАЛИ ЗА ЊУ...

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Која је књига намењена деци, а која одраслима? Јер, она најважнија питања, питања о постанку света, о смислу живота, његовом трајању – остају непромењена. Од детињства до старости.

У чему је онда разлика?

Човек који пише књиге постављајући себи иста питања као кад је имао десет година, дошао је недавно у Београд – из Норвешке. Његово име је Јустејн Гордер. Има педесет седам година.

„Добра књига за децу, добра је књига и за одрасле”, напомиње славни писац читаоцима „Политикиног Забавника”. Он је у нашем главном граду недавно присуствовао представљању свог романа „Замак у Пиринејима” који је на српски језик превео Љубиша Рајић, а објавила издавачка кућа „Геопоетика”.

„Дечак, односно девојчица, налазе се у сваком од нас. Мислим на одрасле људе. Доду-

што је недокучиво, што је загонетка, испуњавало га је грозничавим усхићењем. Зато је одлучио да се обрати старијима. Отишао је код родитеља и упитао их:

„Зар не мислите да је чудно што свет постоји? Верујете ли да је чињеница да свет постоји сасвим природна ствар?”

ГОТОВ СИ УКОЛИКО ИМАШ У ВИДУ САМО ДЕЦУ. И ОДРАСЛИ СУ ДЕЦА, САМО ШТО СУ ПОРАСЛИ.

Волт Дизни

„Наравно да мислимо!”, одговорили су Јустејнови родитељи...

Дечак се није сложио. У ствари, од тог времена није престао себи да поставља исто питање. У једном тренутку чак је помислио да у његовој земљи људи и не размишљају о таквим стварима будући да је свакодневни живот срећан и деловао је, бар наизглед, сасвим нормално. Нико

Посебно бајке браће Грим. Мајка је дечаку Јустејну сваке вечери пре одласка на спавање читала Гримове бајке. Био је то савршен начин да се утоне у снове... И размишљања. Осим бајки, као дечак, волео је да чита дела Астрид Линдгрен и норвешког писца Торбина Егнера. Затим су на ред дошли Достојевски, Хе-

исто време, волео сам оперу. Било ме је срамота да то кажем својим колегама. Током дана био сам учесник великих протеста, али са сакривеном краватом у џепу. Зашто? Јер сам увече одлазио у оперу, где је кравата била обавезна. Обожавао сам Пучинијеву „Мадам Батерфлај”. Какав заплет!”

Ко зна колико постоји разлога због којих се одређена особа бави писањем. Као својеврсни повод за размишљање, читаоцима „Забавника” Јустејн Гордер предлаже бар два:

„Неки људи пишу јер воле и умеју да се играју речима. То им полази за руком и они брине ту своју вештину налазећи неисцрпан број могућности. Као музичари кад се поигравају тоновима. Други пи-

сци, пак, желе да пошаљу поруку. Ја припадам таквим писцима. Верујем да имам поруку коју треба да саопштим

се... Имао је утисак да њихове редове савршено разуме иако још није одрастао... Али, нису књиге биле једини начин да му постане јасно да је свет уметности подручје са ког могу да се постављају питања о суштини живота:

С краватом на протесте

„Веома сам романтична особа! Мислим да је музика уметност која ми је то стави-

УМ ЈЕ „НАПРАВЉЕН” ЗА ПРИЧЕ

Својим делима овај норвешки писац, аутор чудесног романа „Софијин свет”, жели да ојоврине тврдњу оних који су му својевремено, док је био дечак, говорили да је постојање свемира и човека у њему сасвим обична ствар

ше, није све што се догађа у животу баш прикладно за децу... Ипак, кључна питања свакако јесу. Кад сам написао прву збирку прича, није ми било јасно да ли је то књига за децу или одрасле. Због тога нисам ни знао ком издавачу треба да се обратим! Одлучио сам да то буде књига за децу. Међутим, могла је бити и књига за одрасле.”

Зашто свет постоји?

Кад је Јустејн Гордер навршио једанаест година – према сопственом сведочењу – доживео је прво искуство тајанствености људског постојања. Тада је постао свестан не само свог постојања, већ и постојања читавог свемира. Мисао да постоји као део нечега

се ничему није чудио. Ипак, он је и даље био убеђен да је у праву. Да је живот загонетка, да је тајанствен...

И тако, кад је одрастао, студирао је филозофију, књижевност и историју вере. Почео је да пише књиге. И даље дете, мада „веома одрастао”, својим књижевним делима желео је да оповргне тврдњу оних који су му још док је био дечак говорили да је постојање свемира и човека у њему, сасвим нормална ствар.

„Живот је кратак, јер је немогућ!”, каже данас овај бивши професор филозофије и додаје:

„Живот је у ствари једна кратка бајка.”

Бајке су заиста имале кључни утицај на Јустејна Гордера.

ла до знања”, тврди писац „Девојке с поморанцама”.

„Кад сам био дечак, у кући мојих родитеља постојала је значајна збирка грамофонских плоча класичне музике. Вребао сам тренутак кад ћу остати сам како бих могао на миру да слушам музику. Обожавао сам балетску музику Петра Чајковског – „Лабудово језеро” и „Крчка Орашчића”, као и његове последње симфоније. Слушао сам те плоче као опчињен. Доводиле су ме до суза. Међутим, истовремено тога сам се и стидео. Како да један дечак воли класичну а, поврх свега, романтичну музику! Има још једна прича: као студент, био сам учесник антивијетнамских демонстрација. У

другим људима. Та порука гласи да је свет тајанствен. Можда је то питање покретач списатељског надахнућа.”

Љубав је „заразна”

Питања која себи поставља Јустејн Гордер била су, дакле, филозофска. Али, у исти мах, као професору филозофије, њему је веома сметао тај „лош глас” круте озбиљности који је пратио филозофију:

„Да ли можете да замислите дете које улази у књижару и пита: „Молим вас, дајте ми нешто од Платона!” Размишљао сам како да заобиђемо ту препреку. Верујем у причу, па сам зато и смислио причу о девојчици која се враћа из школе и себи поставља пита-

ње одакле долази свет. Људски ум је 'направљен' за приче, а не за податке! Ако некоме испричате причу, тај ће је

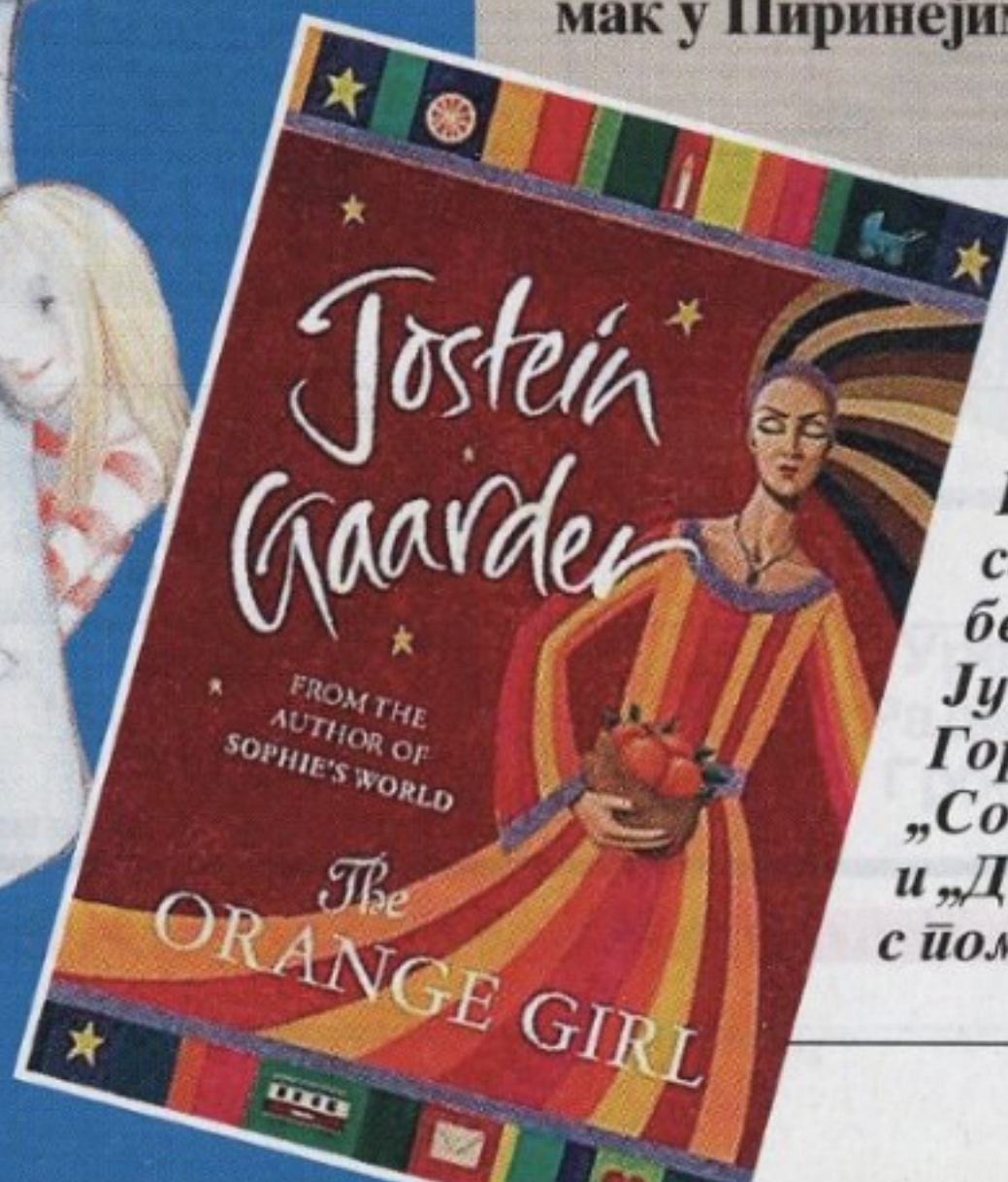
лакше запамтити него да му само саопштите податке", објашњава како је настао „Софијин свет“, роман о истори-

„Веома сам романтична особа. Музика ми је то сјавила до знања“, каже Јустејн Гордер.

JOSTEIN GAARDER Sofies verden

ASCHENBLOG

Насловне сцране бестселера Јустејна Гордера „Софијин свет“ и „Девојка с поморанџама“

ји филозофије... И у чему је разлика између књига за децу и књига за одрасле.

Ко не би волео да му Јустејн Гордер буде професор филозофије и о сваком филозофу или правцу исприча неку занимљиву причу? Ако то већ није могуће, онда несудећи ђаци могу да читају његове књиге замишљајући да су то предавања. Уосталом, на основу бележака намењених ученицима средње школе, настао је и „Софијин свет“.

УЛОГА ЖАБЕ У МИСТЕРИЈИ ПАСИЈАНСА

Јустејн Гордер рођен је 1952. године у Норвешкој. Живи у Ослу. Његово најпознатије дело, роман „Софијин свет“, преведено је на педесетак језика и продато у више од тридесет милиона примерака широм света. То је званично најпродаванија књига у свету 1995. године. Са својом женом Сири Давенг, Јустејн Гордер установио је „Награду Софија“ која се од 1997. године додељује установама или појединцима за допринос очувању природе и напор да се на други, хуманији начин развија људско друштво.

Од 1981. године Гордер је радио као професор филозофије да би с подучавањем престао после великог успеха романа „Софијин свет“. До сада је објавио више књига, међу којима су „Дијагноза и друге новеле“ (1986), „Деца из Сукхаратија“ (1987), „Жабљи замак“ (1988), „Мистерија пасијанса“ (1990), „Софијин свет – роман о историји филозофије“ (1991), „Божична мистерија“ (1992), „У једном огледалу, у једној загонци“ (1993), „Хало? Има ли кога овде?“ (1996), „Вита бревис“ (1996), „Маја“ (1999), „Кћи директора циркуса“ (2002), „Девојка с поморанџама“ (2004), „Шах-мат“ (2006), „Жути патуљци“ (2006), „Замак у Пиринејима“ (2008) ■

„Верујем да смо окружени мноштвом значења“, казао је Јустејн Гордер. „Не мислим – као што је писао Жан-Пол Сартр – да нема значења. Не верујем у духове. Не верујем ни у окултизам. Уколико ме питате да ли има живота после смрти, ја ћу вам одговорити да нема. Али... нисам баш сасвим сигуран! Не бих се изненадио ни уколико бих се после смрти пробудио у некој другој димензији!“

Ако је свет у коме живимо, као и сам живот, нека врста загонетке, боље речено тајна, зашто онда имамо утисак да о љубави знамо много тога? Одакле она долази? Љубав је тема којој Јустејн Гордер у својим књигама приступа с филозофском љубопитљивошћу романтичне особе (види романе „Девојка с поморанџама“ и „Замак у Пиринејима“):

„Верујем у љубав“, закључио је чувени норвешки писац. „Верујем у саосећање, блискост и привлачност између људи. Одакле љубав долази? Ко зна? Извесно је да је љубав преносива, да је 'заразна': и душевна и еротска љубав. Обично људи кажу да им је највећа љубав у животу најстраственија телесна љубав. Уколико љубав некоме дајете, он ће умети да је пренесе неком другом. Научници још нису успели да се сложе ни шта је то свест. А камоли да знамо тачно шта је то љубав. Вероватно је то најбоља ствар на свету. Додуше, бити заљубљен, понекад означава и неку врсту лудила! Још један доказ да не умемо да објаснимо како се родила” ■

Мирјана Оћановић

NOVO! NOVO!

Najbrži Internet

042-420-421

korisničko ime:

zabavnik

šifra:

zabavnik

Facebook, Google, Youtube, cekaju na vas!

placanje preko telefonskog racuna, cene od SAMO 1.5 din po minuti!

2772

четрдесет један

МОЗАИЧКА ОСМОСМЕРКА

Појмове из пописа упишите у неком од осам смерова. Уписана су почетна слова свих појмова, а од једног слова полази само једна реч. У означеним пољима добићете назив за једну врсту енигматског задатка.

АМПЕР, АФЕРА, ГОЛМАН, ИДЕАЛ, КАТРАН, КИТЊАК, КУЛИСА, ЛАСТА, МАРОКО, НАЛЕТ, ПЛЕМИЋ, ПОСЛАНИК, ПОСЛАСТИЦА, ПРОЛОМ, ПСИХОЛОГ, САНТА, ТЕЛЕСКОП, ТРСТЕНИК, ФАРМА, ФЕНИКС, ХЛОРИД, ЧАПЉА, ШЕТЊА ■

АНАГРАМ

ДОЛАЗИ ли драга,
пита Тристан мене,
а ја њега питам
за име те жене ■

АНАГРАМЧИЋ

Бела кора, шумски склад,
дрво пружа одмор, хлад.
Пруге има, степом гази,
копита се ти припази ■

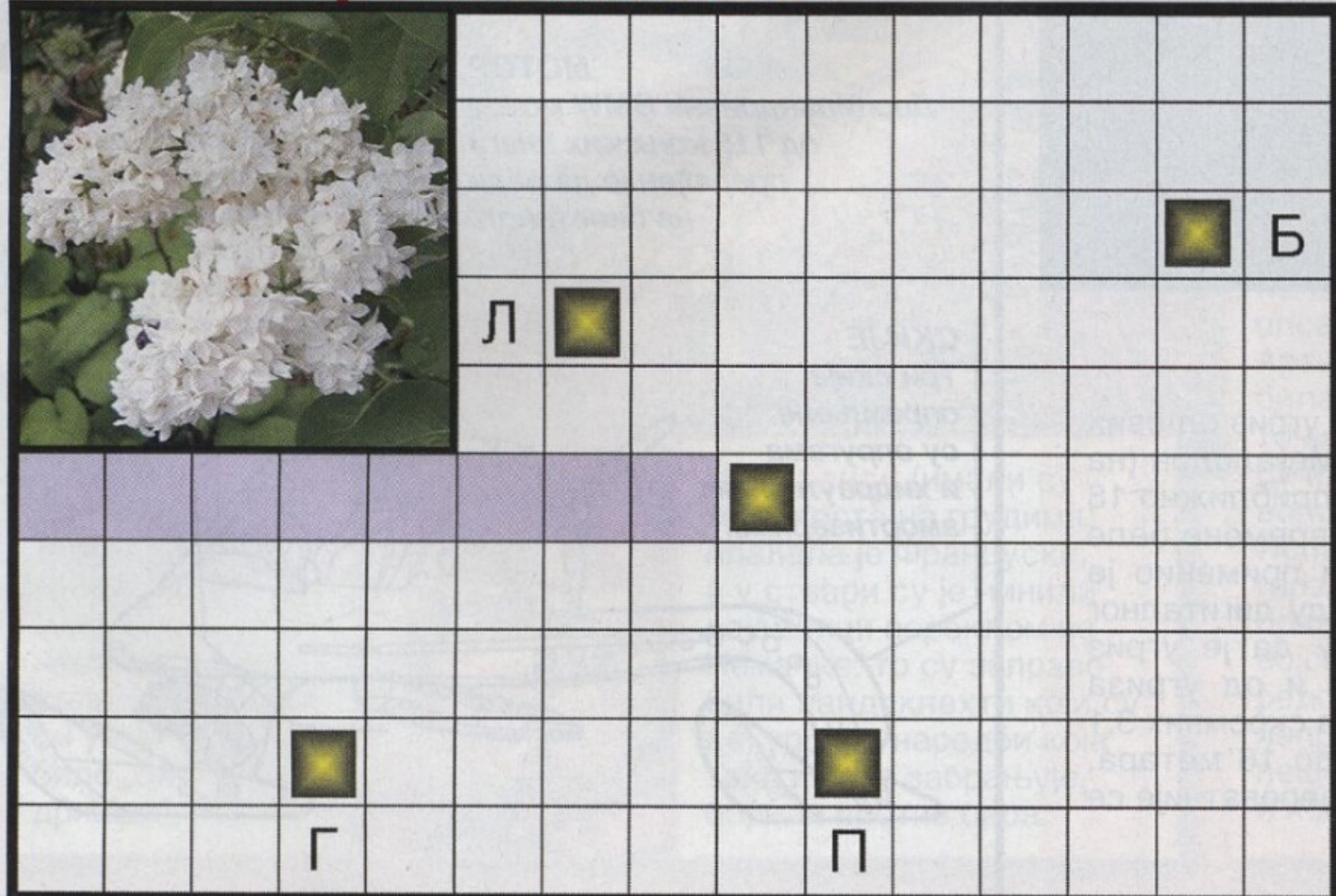

ЧАУРА

Сочиво је
једно мало,
цео торањ
прогутало ■

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

У означена поља упишите назив биљке са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа и учртавајући црна поља која недостају.

АВАР, АГА, АКАДЕМИЈА, АЛ, АМОРТИЗЕРИ, АПЕНИНИ, АТ, БИРАЊЕ, БОРИС, ГРК, ЕКО, ЕТАМИН, ЕЦЕ, ИЗ, ЈАПАН, КАРАЈАН, КОБАРИД, МАЗАЊЕ, НАРГИЛЕ, НОРИС, ОВИТИ, ОМЕГА, ОМЕТАЊЕ, ОНИ, ОО, ОТОЦИ, ПЕТКО, РАКА, РЕСЕ, РЕТОРИ, РЛ, РОТАР, САБА, САБОТИРАТИ, СЕНАТ, СЕНЕКА, СТАС, СТОЛОВИ, ТЕЛЕКИНЕЗА, ТЕО, ЦИТАТ, ЦРЊАК ■

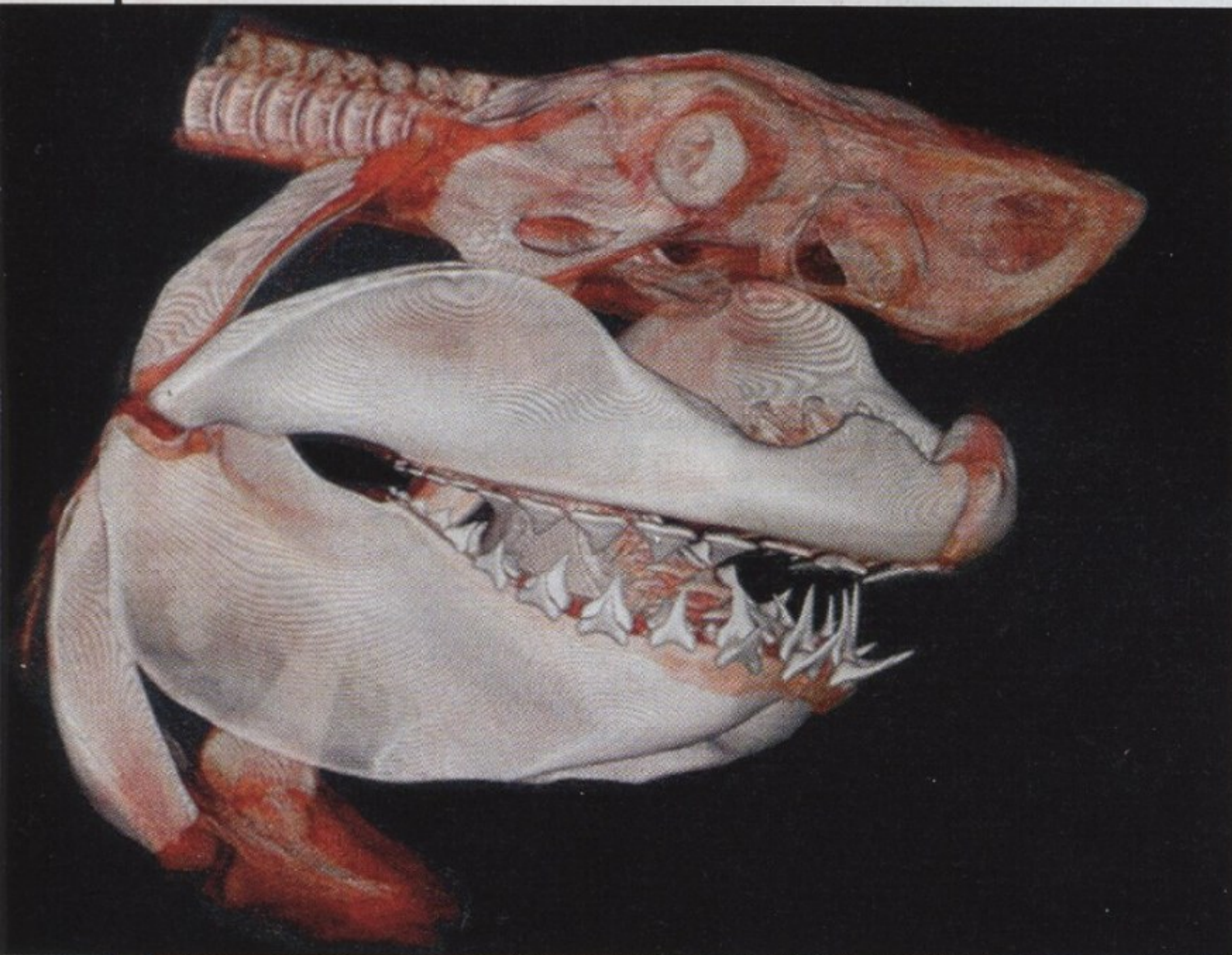
РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

ХЛАДНОКРВНИ МЛАЗЊАЦИ

Улетање у ледену олују на висини од 10.000 метара је гадно. Научници јужно-корејске Агенције за развој одбране пожелели су да установе колико гадно. Саградили су два хангара површине 1350 квадратних метара у којима авионе могу да подвргну крајње негостољубивим атмосферским околностима. У једном се изучавају електромагнетска зрачења, у другом климатске промене. Температура у хангару може да се креће од -54 до +54 степена Целзијуса. Желите

да знате како млазњак подноси кишу која лије као из кабла? Или како подноси прекомерну влагу? Све се то подешава даљинским управљачем. Како ће авион поднети зрачење Сунца? Довољан је притисак на дугме. Додуше, промене временских услова захтевају подешавање низа танких млазница постављених на 18 кранова, али сваки напор је вредан да би се војни млазњак као овај на слици претворио у најскупљу леденицу на свету ■

УГРИЗ МОРСКЕ НЕМАНИ

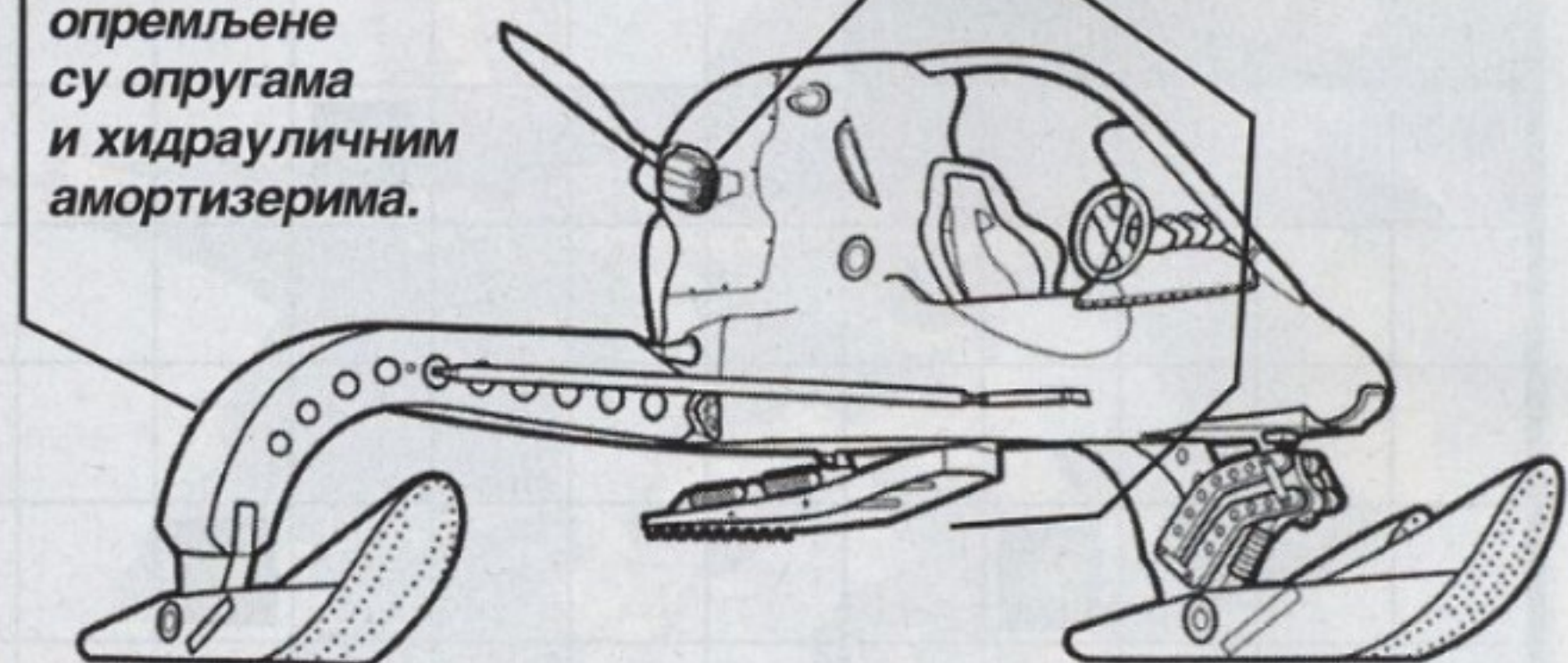
Оријашка праисторијска ајкула имала је најјачи угриз од свих живих бића која су икада постојала на свету. Мегалодон (на старогрчком велики зуб) имао је угриз јачине приближно 18 тона, што је десет пута снажније од угриза савремене беле ајкуле људождера! Међународни научни тим применио је најсавременију рачунарску технологију за израду дигиталног модела чељусти мегалодона. Установили су да је угриз праисторијског чудовишта био снажнији чак и од угриза чувеног тираносаурус рекса чија је највећа снага скромних 3,1 тону. Мегалодон, који је достигао дужину и до 16 метара, живео је на Земљи пре 1,5 милиона година и највероватније се хранио китовима ■

МОТОР
Двоцилиндрични BMW мотор од 115 коњских снага прерађен је да ради на биоетанол.

КОЧНИЦА
Кочница је као крампон на опрузи. Кад се притисне папучица, кочница се зарива шиљцима у лед и зауставља возило.

СКИЈЕ
Три скије опремљене су опругама и хидрауличним амортизерима.

РАКЕТНИ АМОРТИЗЕРИ

Нова генерација Насиних ракета биће опремљена амортизерима попут оних на аутомобилима, да би астронаути имали удобнији и безбеднији лет. Технологија на новим ракетама „арес“ ублажиће подрхтавања која могу бити опасна по здравље астронаута.

„Арес“ ће носити нове „орион“ капсуле које ће заменити спејс-шатлове чије је повлачење из употребе предвиђено за 2010. годину. Нова ракета има два дела: првостепени потисник који сагорева чврсто гориво, и другостепени мотор који сагорева течено гориво.

Међутим, Насини научници предвиђају да ће неколико минута по полетању „арес“ бити уздрман снажним подрхтавањем које је типично за све ракете које сагоревају чврсто гориво. Премда ће подрхтавање трајати свега пет секунди, изазваће G-силе које премашују границе здравља посаде. Према проценама Стива Кука, пројектног менаџера „ареса“ у Насином Центру за свемирске летове „Маршал“ у Хансвилу, у Алабами, те силе могле би да достигну јачину од 6 G. „То је превише за људско тело и оставља последице по здравље“, каже Кук. Насин циљ је да подрхтавање примири тако да јачина силе буде 0,25 G.

Инжењери постављају две врсте амортизера на прототип „ареса“. Такозвани пасивни систем, који се састоји од 200 челичних опруга, служиће да ублажи дејство између првог и другог степена лета ракете. Други, активни систем, састоји се од прстена од 16 ваљака који садрже терет од по 50 килограма. Они су размештени у виду својеврсне сукњице око првог дела ракете. Сензори опажају подрхтавање и систем тренутно премешта положај терета како би га ублажио.

Кад ракете „арес“ буду потпуно спремне, човек би могао да се врати на Месец до 2015. године ■

ЛЕДЕНЕ ВРАТОЛОМИЈЕ

Премда је сврха „лотуса“ превасходно да језди друмом, најновији модел чувеног произвођача намењен је клизању по леду и снегу. Прототип „Лотусовог“ леденог возила трагаће за пукотинама и slabим тачкама као извидница истраживачког каравана у експедицији преко Антарктика. Пошто је сврха експедиције, предвиђене за новембар 2009. године, да скрене пажњу на штетне последице климатских промена, захтев стављен пред произвођача био је да возило не загађује атмосферу крајњег јужног континента. „Лотусови“ инжењери прерадили су мотор BMW мотоцикла да ради на биоетанол Е85. Двоцилиндрни мотор од 115 коњских снага покреће изразито лак пропелер који је довољно брз да потера возило највише 135 километара на час. „Лотусова“ технологија омогућава вештом возачу да изводи и слаломе ако буде потребно. Међутим, радарски систем појачан GPS уређајем требало би да благовремено упозори возача на веће расцепе у леду. Извиђач онда може радиом да јави остатку екипе координате опасног подручја, под условом да се не забавља превише изводећи вратоломије најпокретљивијим сноубилом који је икада направљен ■

1. Рибе и остала морска створења хватају се уз помоћ сисалке која је причвршћена за подморницу намењену боравку на великој дубини.

2. Узорци се држе у одговарајућој посуди која се одваја од сисалке кад се риба ухвати.

3. Подморница преноси посуду до уређаја за очување притиска који се налази у спремишту преносног механизма којим се опрема спушта на морско дно.

4. Преносни механизам односи уређај за очување притиска на површину. У њему је морска вода која се држи под притиском на који је навикла ухваћена риба.

5. На палуби брода научници могу да изучавају узорак захваљујући малој камери која се налази у уређају за очување притиска.

ПЕЦАЊЕ У ДУБИНАМА

Истраживачи су уловили рибу на рекордној дубини од 2300 метара. Риба из породице Zoarcidae која живи око топлих отвора Средишњег атлантског гребена донета је на површину уз помоћ „перископа“, новог научног поступка којим се одржава водени притисак природног окружења у ком створење обитава. Доктор Брус Шилито са Универзитета Пјера и Марије Кири у Паризу, са колегама из француског подводног института „Ифремер“ уловио је рачића на дубини од 1700 метара.

Научници мало знају о понашању и биологији животиња које живе на тако великим дубинама. Премда ухваћени узорци нису поживели дуго након што су били изложени притиску на површини, научници се надају да би новом технологијом могли да пренесу рибе у резервоаре под великим притиском, где би могли помније да их изучавају ■

АУТБЕК, БЕСПУЋЕ АУСТРАЛИЈЕ

МИРИСИ ЖИВОТА НАГА

Половину најмањег континента насељава тек десети део целокупног становништва, а најбројнији су Аборицини, староседеоци који су својим сликарством засенили свет

Куда смо се упутили? Иако не постоје утврђене границе, сва пустињска подручја Аустралије, удаљена од великих градова, називају се Аутбек и чине отприлике половину овог континента – преко три милиона квадратних километара.

Број становника? У овим пределима живи око десет одсто од укупно двадесет једног милиона становника, од тога је највећи број Аборицина. Староседеоци Аустралије навикли су се на сурове услове насељавајући ова подручја од давнина.

Могућност зараде? У Аутбеку постоје области изузетно богате рудама и минералима. Човек који чезне за брзом зарадом могао би, рецимо, да крене у потрагу за златом у Калгурли, месту у западном делу Аустралије, или у Маунт Ису, граду у Квинсленду познатом по богатим налазиштима олова, сребра, бакра и цинка.

Још нека могућност зараде? Уколико човек не жели да се бакће рударством, не преостаје му друго него да се бави узгојем стоке. Оно мало плодне земље у Аутбеку претворено је у фарме. Познато је да Аустралија извози више говедине од било које друге државе на свету, а од оваца добија се отприлике половина светске производње вуне.

Како знати да си се обрео у Аутбеку? Све што се налази изван подручја „нагара вљеног пања“. Где се то тачно налази, није сасвим јасно. Извесно је да становници неколико аустралијских градова тврде да се граниче с Аутбеком. Ако је веровати легенди, назив је настао на следећи начин: нека старија жена из села Меривага, у Новом Јужном Велсу, док је нешто кувала случајно се претворила у ломачу. У знак сећања у селу је старици подигнут споменик.

ЈЕДРЕЊЕ НА СУВОМ

Грађани Алис Спрингса доказују да за једрење није неопходна вода. У овом граду у Аутбеку једном годишње одржава се регата „Хенли-он-Тод“. Држећи у рукама корита чамаца без дна, такмичари трче по давно исушеном песковитом дну реке Тод. Да би све личило на право надметање, неке једрилице имају и сасвим непотребна једра. Такмичење у различитим категоријама одржава се од 1962. године ■

ОГРАДА КОЈА ПЕВА

Да на обрађено земљиште и пашњаке не би упадали дивљи пси, осамдесетих година 19. века подигнута је једна од најдужих ограда на свету, у дужини од преко

пет хиљада километара. Кад се показало да је ограда заиста зауставила псе, познате као динго, и у западном делу Аустралије, где има много дивљих зечева, подигнута је још једна ограда, дугачка три хиљаде триста километара. Постоји и трећа, у граду Винтону, али намена јој је сасвим другачија. Наиме, настала по замисли композитора Грејема Лика, она је нека врста необичног инструмента. Направљена је од жица које, кад се по њима превлачи прсти или гудалом, производе чудне звуке ■

љеним градовима Аутбека – у Калгурлију и Броукен Хилу. Једино кад су национални празници, у знак сећања на ратне ветеране, полицајци намерно окрећу главу и дозвољавају да се свако ко пожели, чак и на јавним местима, упусти у ову врсту „мамипаре“ коју су многи пали борци играли уверени да ће се једног дана вратити кући ■

ИЗРАЕЛ У АУСТРАЛИЈИ

Почетком 20. века постојала је замисао да се на тлу Аустралије створи држава Јевреја. Озбиљно је почела да

ЛЕТЕЋИ ЛЕКАРИ

Џејмс Дарси, одгајивач стоке из Аутбека, 1917. године тешко је повређен пошто га је коњ збацио из седла. Иако га је пријатељ брзо одвезао у најближе место Холс Крик, изненадио се кад је схватио да у овом граду не постоји лекар који би могао да пружи неопходну медицинску помоћ. Свестан да ће Дарси умрети ако му се што пре не помогне, пријатељ је телеграфисао лекару из Перта, удаљеног од Холс Крика око четири и по хиљаде километара. Почела је необична преписка Морзеовом азбуком. Верујући да се ради о тешкој повреди бешике, лекар је наредних седам сати пријатељу давао упутства шта да предузме. „Операција“ је обављена без одговарајућих инструмената, само уз помоћ жилета и перореза.

За дивно чудо, Џејмс Дарси преживео је ту операцију али, пошто су се накнадно јавиле непредвиђене тегобе, било је јасно да што пре мора да га прегледа лекар. Кад је после десет дана лекар напоскон стигао из Перта, било је касно. Дарси је подлегао загађењу ране. У међувремену, вест о немилостивој догађају обишла је земљу. Аустралијанци су били у шоку. Дарсијева смрт подстакла је владу, додуше скоро деценију касније, да оснује Краљевску летећу медицинску службу (RFDS). У последњих осамдесет година она је успела да спасе стотине хиљада живота, а данас има испоставе у више од двадесет база у Аутбеку: у било који део државе могу да стигну најдаље за два сата. Дневно у просеку могу да збрину 665 пацијената ■

показало да не само што су лоши истребљивачи него се и множе као зечеви. Верује се да их данас има преко двеста милиона и права су опасност и за људе и за животиње. Аустралијанцима не преостаје друго него да регрутују добровољце који их тамане ■

НАЈВЕЋА УЧИОНИЦА НА СВЕТУ

Деца која живе у Аутбеку већ деценијама имају наставу „на даљину“. Да би се школовали малишани који живе где је и „бог рекао лаку ноћ“, аустралијска влада је 1951. године започела такозвану ваздушну

РАВЉЕНОГ ПАЊА

НОВЧИЋ + НОВЧИЋ = КОЦКАЊЕ

Једна дашчица, два новчића и коцкање може да почне. Учесници се кладе на коју ће страну да падну новчићи који се с дашчице хитну у ваздух. Овај једноставан вид коцке настао је кад су из Британије, крајем 18. века, у Аустралију почели да стижу осуђеници. Њоме су време прекраћивали и војници у рововима, у Првом светском рату. Иако је званично забрањена, и даље је омиљена у уда-

се разматра од тридесетих година кад су немачки, а потом и Јевреји у осталим државама, почели да доживљавају прве прогоне и погроме. Постојао је план да се првих десет хиљада јеврејских породица насели у подручју северозападне Аустралије. Од свега се одустало кад је Немачка, 1939. године, окупирала Пољску. Остало је историја – 1948. године држава Израел прогласила је независност ■

НЕ МЕШАЈ БАБЕ И ЖАБЕ

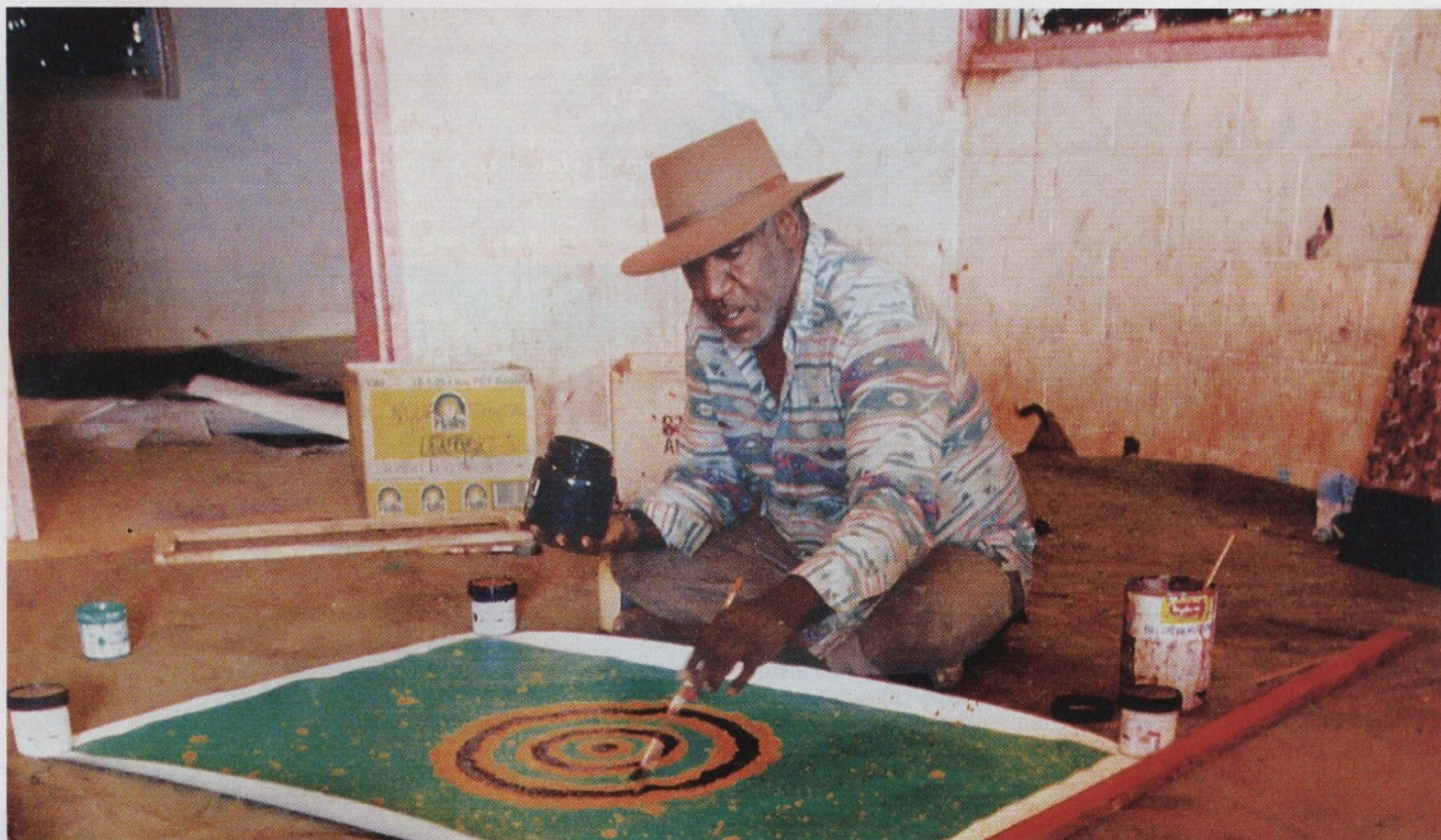
Аустралија је позната по змијама отровницама и пауцима чији је угриз смртоносан, али највећа опасност ипак вреба од морских жаба (*Bufo marinus*). Ове огромне отровне жабе, дужине између десет и петнаест центиметара, у Аустралију су намерно донете из Јужне Америке 1935. године да би уништавале бубашвабе и остале бубе штеточине. Убрзо се

ДИВЉИ СВЕТ АУТБЕКА УКУСНО СКАКУТАЛО

У поређењу с одређеним животињама загађивачима, кенгури имају предност јер као краве или овце не испуштају гасове који се претварају у метан, гас који је један од чинилаца општег загревања наше планете. Захваљујући, како верују зоолози, присуству четрдесет различитих врста бактерија у стомаку, гасови кенгура не угрожавају природну околину. И не само то. По мишљењу професора Роса Гарнота, људи би све више требало да се одричу говедине и полако пређу на кенгуровину, јер месо није толико масно, а богато је беланчевинама. Ова скакутала којих, како се верује, у Аустралији има око четрдесет милиона, нису угрожена. Наравно, борци за права животиња противе се тамањењу кенгура, за шта не хају многи власници ресторана и свакодневно служе све више шницли од овог торбара ■

Аустралијанци су једини становници света који могу да се похвале да једу месо обе животиње које се налазе на грбу државе: кенгур и птица ему ■

школу. У самом почетку деца су предавања могла да слушају на радију али, захваљујући новој технологији, уз рачунаре и електронску пошту, сада је све знатно једноставније. Ученици имају веб камере на рачунарима тако да „уживо“ слушају предавања и одговарају на пропитивања наставника ■

УМЕТНОСТ СНОВИЋЕЊА

Занимљиво је да се, по броју становника, у Аустралији процентуално бележи највећи број сликара. Уметници углавном потичу из редова Аборицина и, пошто су од 1788. године и доласка европских досељеника углавном били сасвим запостављени, срећа је да последњих деценија напослетку доживљавају неку врсту рене-

сансе. Њихове слике оживљавају духовно наслеђе Аборицина старо, како се верује, најмање четрдесет хиљада година.

Староседеоци Аустралије своја верска и морална уверења преносе с генерације на генерацију. Дугина змија, на пример, заузима веома важно место у многим причама о настанку света. На почетку времена, змија је прво створила

копно, реке и језера, тек потом су у води настала жива бића која морају да поштују законе ове богиње: како се прикупља храна, прилагођава годишњим добима, кодекс међусобног поштовања.

Те приче, које више подсећају на сновиђења, Аборицини су тек последњих деценија почели да преносе и на платно. Међу првима је „пробио лед“ Алберт Наматцира. О његовим акварелима толико се причало да је 1957. године постао први староседелац коме је аустралијска влада званично доделила држављанство. Наматцира је умногоме заслужан што је уметност Аборицина постала веома цењена и тражена.

На сцену потом ступа Џефри Бардон. Овај тридесетогодишњи Аустралијанац је 1971. године решио да подучава децу Папунија, племена које настањује пустињу на западу земље. Одушевљен наслеђем Аборицина, Бардон је желео да с њиховом баштином упозна читав свет. Међутим, суочио се с неочекиваним тешкоћама. Одрасли Аборицини у почетку никако нису могли да прихвате да цртеже, које су до тада углавном радили у песку, треба пренети на зидове, хартију или на платно. Цртежи у песку вековима су служили као део верских обреда и многе појединости на њима откривале су тајна места за која нико из спољашњег света није смео да зна. Бардон је успео да убеди Папуније да та тајна

места испуне тачкицама, што је временом постао и заштитни знак слика овог племена. Наредних година само у овом племену настало је преко петсто цртежа које су куповали одушевљени трговци уметничким предметима и туристи.

Касних осамдесетих година прошлог века и остале заједнице староседелаца поче-

СКАЈЛАБ СЕ ОБРУШАВА

Остаци америчке свемирске станице „Скајлаб” 1979. године срушили су се у аустралијску равницу Нуларбор, за мало избегавши да падну на град Есперанс. Вационски отпад, расут на великој површини, пао је око четиристо педесет километара источно од Перта, баш у тренутку кад је у овом граду требало да се одржи такмичење за малу мис универзум. Приређивачи су одлучили да тај немили догађај претворе у предност и да направе јединствену изложбу свемирског отпада. Међутим, у тренутку кад је крунисана девојчица – лепотица, новинари и репортери појурили су на позорницу где су се налазили остаци вационске станице. Позорница се срушила и многе учеснице су повређене.

Срећом, све се добро завршило. У знак сећања на тај јединствени догађај, градске власти Есперанса изложиле су свемирски отпад у градском музеју. У Есперансу се и данас налази највећа збирка остатака америчког „Скајлаба”. Памте се и приче везане за тај дан. Кад је уредништво часописа „Сан Франциско игземинер” расписало награду од десет хиљада долара особи која прва донесе неки од преосталих делова „Скајлаба”, седамнаестогодишњи Стен Тортон био је најбржи и најдовитљивији. Отрчао је на кров куће у Есперансу, дограбио први комад који му је пао под руку, сео у авион и одлетео у Америку по награду. А шта су урадили градски оци Есперанса? Тужили су Сједињене Америчке Државе за недозвољено бацање отпада захтевајући одштету од четиристо долара ■

Поједина стабла баобаба у северозападном делу Аустралије стара су око хиљаду и по година. Шупља дебла су у викторијанској епохи коришћена као тамнице.

ле су живописно наслеђе да преносе на платна. Уметност Аборицина одједном је постала изузетно тражена. Сада се њихове слике продају у читавом свету, некада и по ценама израженим у десетинама хиљада долара. Тако је, рецимо, 2007. године платно уметника Клифорда Посума Тџабалцарија достигло рекорд – на аукцији у „Сотбију” продато је за 2,4 милиона долара.

Изгледа да староседеоце Аустралије напokon чека боље сутра. Јер, добро је познато да, откако су на овај најмањи континент пре више од два века стигли Европљани и почели да га насељавају, Аборицини су постали грађа-

ни другог реда. За њихов номадски начин живота, сасвим супротан модерном поимању вредности, мало њих је имало разумевања. Како савременом човеку да схвати Аборицине који сматрају да земљу не треба поседовати, него на њој живети и да нема потребе за приватном својином?

Ипак, вероватно треба да прође још времена док Аборицинима не сване. У њиховим редовима незапосленост је и даље четири пута већа од националног просека, а смрт новорођенчади је три пута већа. Без обзира на то што вековима одолевају савременим светоназорима и, рецимо, чим добију новац, међу-

У дивљини Аутбека живи више од петсто хиљада камила. Пустињске лађе „увезене” су у Аустралију средином 19. века с намером да служе за преношење товара преко огромних пустињских пространа. Пошто камиле готово да и немају природних непријатеља, њихов број се стално повећава ■

собно га поделе, Аборицини нажалост нису имуни на неке „благодети” данашњице: пију газираних напитака, алкохол, једу конзервисану храну. Ненавикнути на такву врсту намирница, бележе све већи број алкохоличара и (нездро)во гојазних, те не чуди што је њихов животни век двадесет одсто краћи од аустралијског просека.

Срећом, уметност је све то, на неки начин, променила. У заједницама, којих сада широм земље има преко педесет, Аборицини су срећнији, алкохолизам им је готово непознат, а и животни век им је дужи. Уметност им је обезбедила сигурну будућност ■

В. Софреновић

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

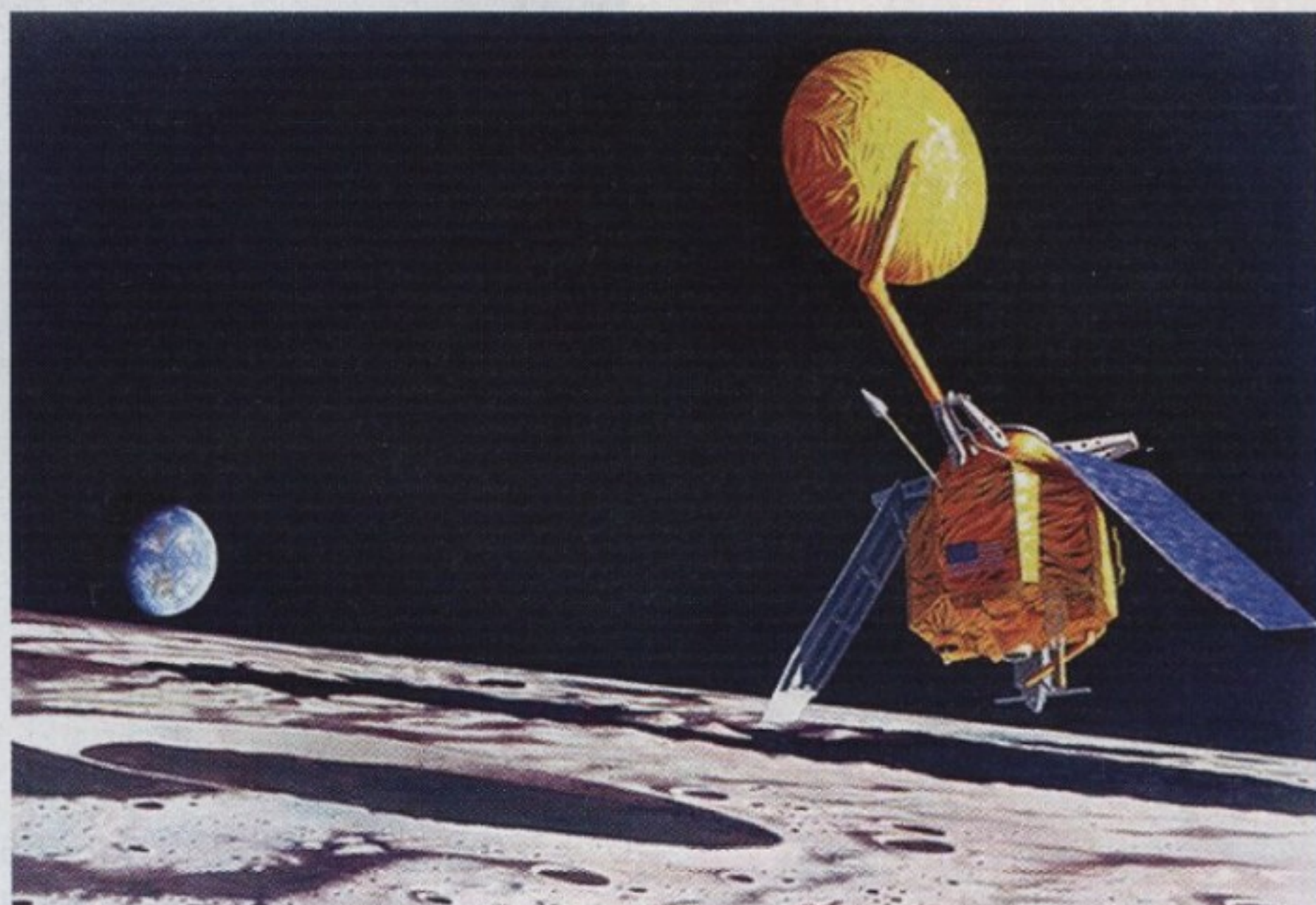

● Обављено је најсвеобухватније премеравање и **снимање неба** у историји. Подухват под називом „Слоуново дигитално снимање неба“, под покровитељством „Фондације Алфреда П. Слоуна“, трајао је осам година и у њему је учествовало триста астронома широм света. Они су начинили детаљне снимке више од четвртине неба. Захваљујући њиховом напору, моћи ће да се направи тродимензионална карта грађе васионе која ће нам помоћи да разумемо порекло галаксија и својства тамне материје – невидљивог материјала од ког је сачињено више од 20 одсто васионе ■

● Холандски физичар изучава законитости навијачких таласа. Герт-Јан ван Хејст са Универзитета технологије из Ајндховена жели да утврди да ли **навијачки талас** дуж стадиона путује не мењајући брзину, јачину и густину. Ван Хејстова лабораторија биће фудбалски стадион у Роттердаму, а тамошњи навијачи помагаће му у огледима ■

● Инжењери изучавају **законитости хватања лишћа** по железничким шинама. Сваке јесени мноштво листова залепа се за железничке шине и прави невоље железничарима. Установљено је да су најгоре могуће околности за ову појаву суво време после кога уследе магловити или влажни дани. Тада је лишће које се лепи по шинама нарочито клизаво. Истраживањем се баве научници са Универзитета у Њукаслу. Надају се да ће њихови подаци помоћи у налажењу начина за лакше уклањање лишћа са шина, или чак и предупредивање ове појаве ■

● Тајвански истраживачи смислили су **мотоцикл** који ће смањити загађење јер ради на сабијени ваздух. Прототип који су направили може да прими свега 9,5 литара ваздуха, што је довољно да се мотоциклом превали километар. Међутим, научници Ју-Та Шен и Јен-Рен Хванг са Националног универзитета уверени су да би њихово возило, кад га прераде, могло да пређе и 30 километара с једним пуњењем резервоара. Премда мотоцикл ипак није до краја еколошки – потребна је струја за сабијање ваздуха – ипак је нешкодљив, јер из издувне цеви излази само најобичнији ваздух ■

● **Мањак кисеоника** и слабија гравитациона сила нису једине опасности које вребају астронауте на Месецу. Следећа експедиција која се припрема за 2020. годину, посетиће Месечеве поларне области где је смањена видљивост. Да би се изборила с том препреком, Наса развија навигациони систем по угледу на земаљски GPS како би астронаути на Месецу могли да се оријентишу. Овај систем радиће на основу сигнала добијених са антена на Месецу, удвојених камера и сензора на летелицама у орбити. Добијени подаци прослеђиваће се право у астронаутска одећа и Месечеве багије ■

● Истраживачи шведског Универзитета у Упсали утврдили су да **већина белих коња** има промену коју су научници назвали „седењем”. Наиме, бели коњи рађају се тамни – црни, риђи или смеђи – али убрзано „седе” и побеле у року од најдаље осам година. Бељење њихове длаке веома је слично процесу услед ког људима седи коса како постају старији, али се код коња то дешава знатно брже. Седење повећава опасност од рака коже – код три четвртине коња који имају ову промену примећен је меланом коже ■

● **Добра књига** може да буде подједнако узбудљива као и права пустоловина која је у њој описана. На то упућују резултати најновијег истраживања на холандском Универзитету у Гронингену. Научници су упоређивали рад мозга испитаника који су гледали некога како проба одвратно пиће, читали о одвратном укусу, и пробали и сами то одвратно пиће. У свакој прилици укључивао се исти део мозга ■

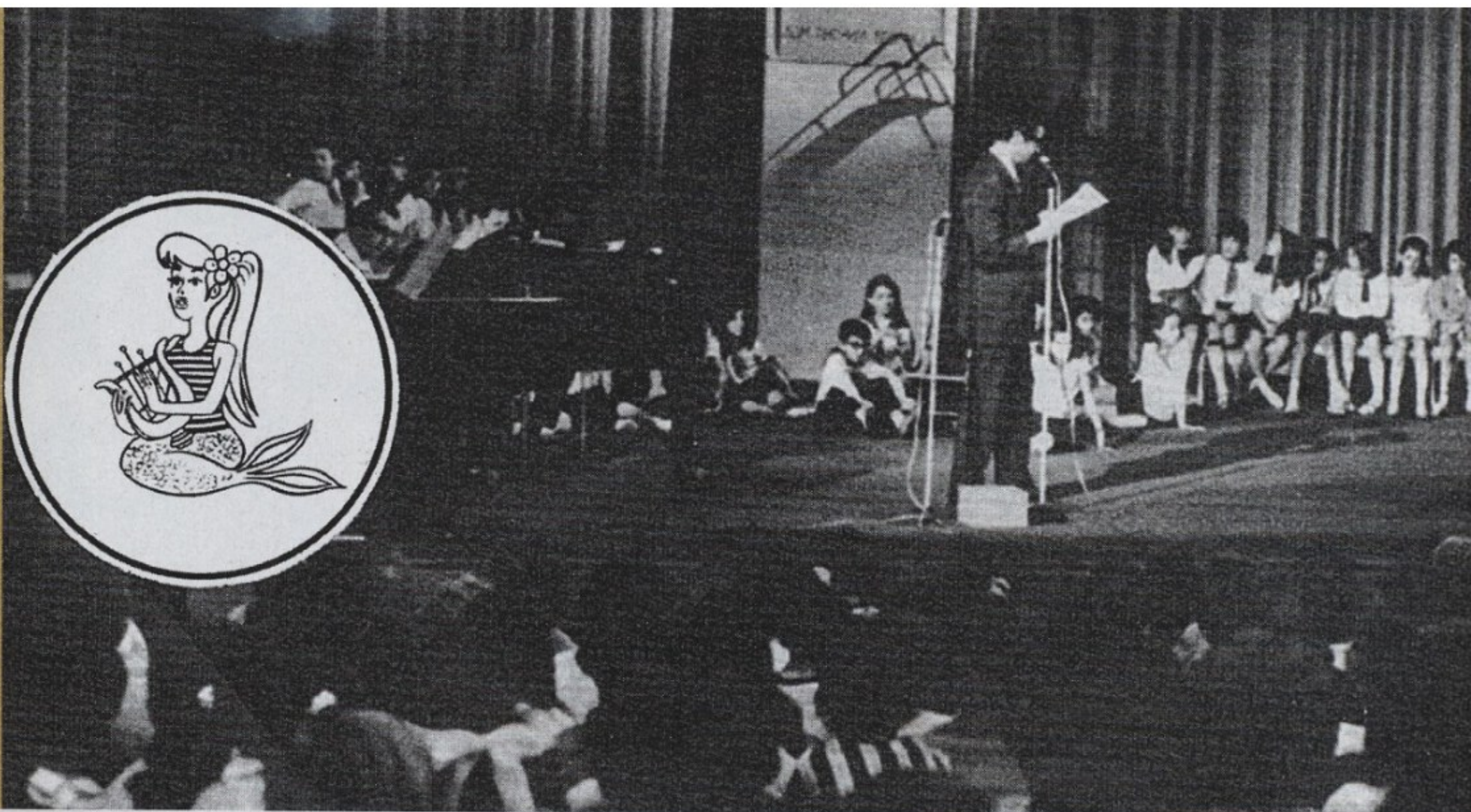

● Што је гласнија музика у ноћном клубу, то **гости више пију**. Истраживачи са француског Универзитета јужне Бретање обавили су необично истраживање. Мењали су јачину звука приликом пуштања најомиљенијих песама у ноћном клубу. Установили су да гости попију више пића за краће време кад је музика гласнија. Научници сматрају да је то последица појачаног узбуђења и човекове склоности да отпије гутљај радије него да разговара с неким из околине ■

● Ново истраживање можда ће вам помоћи да се изборите с мувама. Научници с Калифорнијског технолошког института, где и Наса врши истраживања, проучавали су **муве** уз помоћ камера које снимају великом брзином, услед чега се добија нарочито успорен снимак. Научници су тако имали прилику да детаљно посматрају понашање муве у тренутку кад човек покуша да је спљеска новинама или мухоловком. Мува је у стању да у делићу секунде одреди извор претње и муњевито крене у супротном смеру. Једини начин да победите злотворе јесте да новинама циљате тик испред њих ■

**ПРЕ
ЧЕТРДЕСЕТ
ГОДИНА
У
ПОЛИТИКИНОМ
ЗАБАВНИКУ
И
ДОМУ
ПИОНИРА**

ЗЛАТНА СИРЕНА

Надметање основаца у певању које смо одавно покренули, сваке школске године одржава се у оквиру београдских Дечјих музичких свечаности (Демус)

На први поглед, био је то оглас као сваки други. Време је, међутим, показало да је реч о зачетку једне сасвим несвакидашње приредбе која, додуше нешто измењена, и данас постоји. У броју 901 „Политикиног Забавника“, од 4. априла 1969. године, објављен је, посебно уоквирен, позив свим заинтересованим основцима из Београда и околине који нису старији од 13 година да се пријаве за учешће „у великом певачком такмичењу за ЗЛАТНУ СИРЕНУ“.

На крају тог огласа, испод подробног објашњења услова будућег такмичења, налазила се пријава коју је требало попунити и послати „Забавнику“. У назначеном року (до 15. априла), у нашу редакцију стигло је више од 700 пријава, што је превазишло и најоптимистичкија очекивања.

Свим пријављеним малим певачима ускоро је, у неколико кругова такмичења, дата прилика да покажу своје гласовне способности. На завршном концерту, одржаном 1. јуна у препуној дворани Дома пионира, двадесет три одабрана такмичара надметала су се за звање најбољег београдског певача пионира. Победила је Биљана Ћирић, ученица III-1 разреда ОШ „Гоце Делчев“ у Земуну, која је веома лепо отпевала своју „Пролећну баладу“. Победница је од нашег листа добила „Златну сирену“, у виду значке од чистог злата и једногодишњу претплату на „Забавник“.

педесет два

Слично је било и наредне године. У финалу су се појавила двадесет два мала певача, а прво место и „Златну сирену“ освојио је Петар Жебељан, ученик VI-2 разреда ОШ „22. децембар“ из Београда.

Финале на телевизији

Ово такмичење приређено је на простору целе Србије и тада су уведене још две награде за најбоље. Тако су прве „Сребрне сирене“ припале Емилији Терек из Новог Сада и Мирјани Са-

здић из Земуна. Новина је била и то што је завршну приредбу, одржану 1. марта 1970. године у Великој дворани Дома пионира, преносила телевизија.

Завршница трећег по реду такмичења за „Златну сирену“ добила је одговарајући простор и у нашем најстаријем дневном листу. Тада је на страни културне рубрике „Политике“ изашао текст под насловом „Непосредност дечјег певања“ који овде објављујемо уз одређена скраћења:

„Завршни концерт 'Златне сирене 71' (Дом пионира, 27. II) представља последњи чин једне широко постављене акције „Политикиног Забавника“ и Дома пионира... Првобитно замишљена и одржавана у Београду (1969), проширена на цело подручје Србије (1970), акција је ове године добила у масовности: у три етапе такмичења учествовало је готово 2000 ученика, из 123 места, од којих су 16 најбољих суделовали на завршној фестивалској приредби.

На подијуму Дома пионира, у спектакуларном аранжману који је, у минијатури, подсећао на фестивале забавне музике, уз сарадњу Младена Нешовића и ансамбла Мирка Шоуца, Дечјег хора Дома пионира и водитеља програма Дејана Ђуровића... пред микрофоном су се ређала талентована и музикална деца кристално чистих гласова, уносећи у интерпретацију изразито дечју спонтаност, наивност, присност и непосредност.“

На крају текста читаоцима је, укратко, предочена одлука жирија: „Златна сирена 71' Гордана Брановић, ученица V разреда из Ниша; 'Сребрне сирене 71': Владимир Новаковић, ученик VI разреда из Новог Сада, и Снежана Васић, ученица VI разреда из Београда.“

БЕОГРАД ЈЕ „БРУЈАО“

Познати телевизијски водитељ и глумац Дејан Ђуровић о „Златној сирени“:

„Био сам водитељ завршних приредби на првих десетак 'Златних сирена' које су одржаване пред препуним гледалиштем у дворани некадашњег Дома пионира у Таковској улици. Те приредбе су извођене уз помоћ одличног оркестра Мирка Шоуца и изврсних вокалних солиста Драгана Лаковића и Милана Суботе“, каже овај свестрани водитељ, кога некадашња и садашња деца највише знају по вођењу приредби на „Радости Европе“, а старији по чувеним радио и телевизијским емисијама „Драгстор озбиљне музике“ и „Недељом увече“.

„'Златна сирена' била је заиста толико популарна да је цео школски Београд 'брујао' у време њеног одржавања. Деца, учесници тих приредби, певала су углавном стихове познатих песника уз дела славних композитора која су изводили прворазредни музичари под вођством Мирка Шоуца. Претходно су по школама, уз помоћ професора, била приређивана вишемесечна квалификациона такмичења у којима су се надметали бројни музички надарени основци“, сећа се Ђуровић и додаје:

„Телевизија је редовно преносила финале 'Златне сирене', што је битно доприносило њеној популарности. Сећам се да су нам и телевизијски критичари, у штампи, били веома наклоњени и да смо од њих, по правилу, добијали највише оцено, у виду специјалних 'звезда'“ ■

Завршна приредба прве „Златне сирене” у Великој дворани (некадашњег) Дома пионира.

Прва три освајача „Златне сирене”: Биљана Ћирић (1969), Петар Жебељан (1970) и Гордана Брановић (1971).

Тако је, ето, било некад, а како ово такмичење данас изгледа?

За све узрасте

О томе нам је недавно говорила Мирјана Миличић-Прокић, музички уредник у Дечјем културном центру Београд (ДКЦБ), што је садашње име установе која се дуго звала Дом пионира.

Љубазна уредница објаснила је суштину савременог надметања за „Златну сирену”. Данас је то завршни чин обимне акције у којој се музички надарени београдски основци, узраста од 7 до 14 година, такмиче у извођењу дечје песме

за соло глас – „а капела” и уз пратњу клавира. Такмичење се спроводи у оквиру Дечјих музичких свечаности (Демус) које се већ годинама, од новембра до маја, приређују као надметање музичких секција основних школа из свих београдских општина.

Поред „Златне сирене”, Дечјим музичким свечаностима обухваћена су и надметања малих вокалних састава (дуети, терцети и квартети) и група певача. Такмичења се одржавају на три нивоа: школском, општинском и градском. Дечји културни центар реализује Демус заједно са школама и организацијом „Пријатељи деце Београда”.

Сви мали певачи се, према свом узрасту, такмиче у три категорије. Прву старосну групу чине ђаци првог, другог и

трећег, другу ученици четвртог, петог и шестог разреда, а трећу „седмаци” и „осмаци”.

Такмичари за „Златну сирену” и мали вокални састави надмећу се у три жанра певања: дечја класична и савремена соло песма, изворна народна песма – „а капела” и дечја забавна песма.

Овогодишња завршна (градска) такмичења музичких секција основних школа, Демус 2009, одржана су у Атријуму Дечјег културног центра по тачно утврђеном распореду. Тако су се учесници такмичења за „Златну сирену” и мали вокални састави

ВАУДИНЕ „ВОКАЛИЗЕ”

Мирјана Миличић-Прокић посебно је истакла вишегодишњи допринос маестра Златана Вауде у припреми и извођењу бројних музичких приредби у ДКЦБ-у. Овај познати музички педагог и три и по деценије (1952–1986) диригент дечјег хора РТБ-а, уз појединачан рад на увежбавању младих певача, често је био и члана жирија кад се одлучивало о најбољима на „Златној сирени”, Демусу и Федемусу. Да би се, бар мало, одужио искусном педагогу и уједно помогао будућим такмичарима, ДКЦБ је 2006. године, у виду брошуре, објавио Ваудине „Вокализе”. У тој збирци дате су партитуре његових композиција и вокализа – техничких вежби за одређене певачке гласове – и она је од изузетне педагошке вредности и као таква користи се за наставу у основним и музичким школама ■

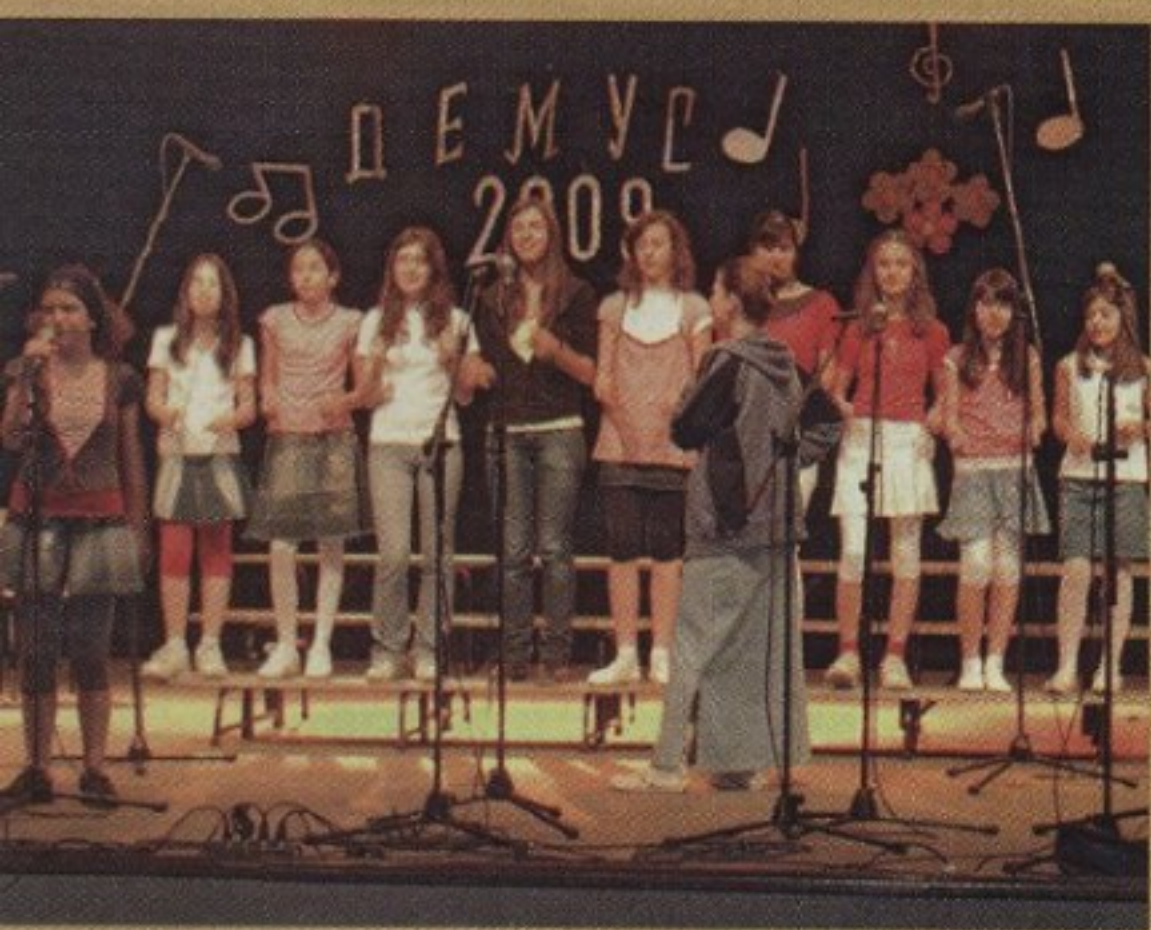
ФЕДЕМУС И „ДЕЦА КОМПОЗИТОРИ”

У Дечјем културном центру, поред Демуса, већ дуже од деценије приређује се и Федемус – Фестивал дечјег музичког стваралаштва. Реч је о једином дечјем фестивалу код нас у коме деца учествују у сваком његовом делу. Ту се она појављују као писци текстова, композитори и извођачи песама, а одрасли им само помажу да своје замисли што успешније остваре.

Како би окупио што већи број младих композитора, ДКЦБ сваке године расписује конкурс за најбоље дечје композиције у области вокалног и инструменталног стваралаштва, као и електронске рачунарске композиције. Право учешћа имају деца узраста од 7 до 15 година и млади старости од 16 до 20 година.

На конкурс се сваке године пријави више стотина композиција из више од шездесет градова широм Србије ■

Део атмосфере с такмичења у оквиру једног Демуса и неке од младих певачица које су се надметале за „Златну сирену”.

ви (дуети, терцети и квартети) надметали у жанру *Дечја класична и савремена соло песма*, на концерту приређеном 17. марта.

Три дана касније био је концерт такмичара у жанру *Изворна народна песма* – „а капела”. Ту су солисти и чланови малих састава, у све три узрасне категорије, изводили (до три строфе) изворне народне песме, без инструменталне пратње. Најзад, 30. марта, такмичари сва три узраста

JUNIOR EUROVISION SONG CONTEST 2005

Учесници јубиларног X фестивала „Деца композитори”, одржаног 2005. године, у ствари су се такмичили у полуфиналу националног такмичења за избор Дечје еуровизијске песме (Junior Eurovision Song Contest). Због тога је фестивал био уступљен РТС-у, а на њему су, са петнаест вокалних композиција, учествовали млади кантаутори из Београда, Подгорице, Новог Сада, Куле, Бора, Ниша, Вршца, Горњег Милановца и Краљева ■

надметали су се за што бољи успех у жанру *Дечја забавна песма*.

Градска такмичења вокалних група певача млађих разреда и вокалних група певача старијих разреда одржана су 14. априла. На крају, градска надметања малих инструменталних састава и оркестара београдских основних школа, као и хорова млађих и старијих разреда основних школа Београда, одржана су 30. априла.

Ревија свих победника Демуса 2009. одржана је 16. маја ■

Ј. Радовановић

педесет четири

ИДИ КУДА ТЕ ВОДИ

НЕВЕСТА ЈЕ ПОБЕГЛА

Узалуд су младожења и званице чекали да се Сара, после венчања, појави и на свадбеном ручку. Тек што је ставила бурму на прст, схватила је да је изабрала погрешног... Или је тога била свесна и раније?

Само пола сата после венчања, тридесетогодишња невеста по имену Сара шмугнула је са сопственог свадбеног ручка. Разуме се, није побегла сама. С њом је отишао и „човек њеног живота” – младожењин најбољи друг!

Ово није сценарио неког филма. Необичан догађај заиста се збио 16. маја у Трсту, у Италији.

Сара је службеница једног предузећа из Монфалконеа. Пре годину дана упознала је младог банкар Андреу. Он има тридесет четири године. Заљубили су се једно у друго. Будући у годинама за женидбу, Андреа је недавно запросио Сару. Она је одмах пристала. Све је било наизглед савршено и једноставно. Остало је само да се будући супружници договоре какво ће бити свадбено весеље, коју ће венчаницу млада одабрати и слично. Решили су да се венчају у Трсту, у општинском здању у самом центру града, на Тргу Унита.

Како извештава тршћански дневни лист „Пиколо”, све се одиграло баш као што је договорено. Млада и младожења, кумови, бурме... пољубац... Званице су плескале, посуле пиринач по младенцима. Онда је невеста бацила свадбени букет. Девојке су вриштале од среће. И млада је – бар наизглед – деловала врло задовољно и срећно...

А онда је дошапнула мужу да на трен иде кући како би се пресвукла. Наиме, није желела да носи дугу и круту венчаницу у ресторану. За свадбени ручак и весеље припремила је, наиме, другу, једноставнију хаљину – објаснила му је. Одвешће је његов најбољи друг, младић с којим сваке недеље игра фудбал. И тако је Андреа са званицама отишао у ресторан. Видевши да се ни после једног сата невеста не појављује, позвали су је телефоном. Није одговарала. Забринули су се. Онда су позвали пријатеља, младиног возача. Ни он се није јављао.

Тек после два сата, кад више нико није знао да ли да зову болнице или

полицију, зазвонио је младожењин мобилни телефон. Био је то његов друг. Кратко је казао: – Ево, Сара хоће нешто да ти каже...

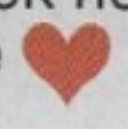
Лако је погодити шта му је саопштила Сара.

Да је тек у том тренутку схватила да је страшно погрешила, да је срце заправо вуче на другу страну. Једноставно, морала је да послуша глас свог срца. Али, претходно и да испуни обавезу, односно, дату реч.

Тако су и Андреа и Сара, баш на дан венчања, научили горку лекцију о љубави. Лекцију која може бити поучна и другима. Јер, извесно је да је Сара још пре него што је изговорила судбоносно „да” одлучила да Андреа неће бити њена животна судбина. Зашто онда није отказала свадбу? Да ли је помислила да ће почињена љубавна „штета” овако бити мања?

„Чим необуздана љубав уђе у човеково срце, она у њему нагриза сва остала осећања. Она ту онда живи на рачун части, вере и задате речи”, написао је давно славни француски писац Александар Дима отац. Ове речи можда би могле да буду и нека врста оправдања за оно што је учинила Сара. Још један славни писац, Николај Гогољ, написао је својеврсну препоруку заљубљенима: „Волети не значи бити срећан, већ то значи да си одабрао своју патњу.”

Управо за нанету душевну патњу Андреа сада тужи своју супругу, тражећи развод брака. Према писању тршћанског дневника, Сара и њен нови изабраник већ су отпутовали у Грчку. Биће то, како су изјавили, њихов прави медени месец.

Дакле, бурме су на прстима младенаца стајале тек неколико сати. А можда и краће

М. О.

Илустровао
Добросав
Боб Живковић

РАДИО-ДИФУЗНА УСТАНОВА
РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈА СРБИЈЕ
Таковска 10, 11000 Београд

Расписује јавни

КОНКУРС

Радио-телевизија Србије у циљу развијања и унапређења музичког стваралаштва младих у области популарне музике и промовисања талената, организује избор представника Србије за међународно такмичење „Junior Eurovision Song Contest 2009”, које ће се одржати 21. новембра у Кијеву, Украјина, у организацији Европске уније за радио-телевизију.

Србију ће на такмичењу „Junior Eurovision Song Contest 2009” представљати победничка композиција која ће бити изабрана на такмичењу септембра 2009. у Београду.

Услови конкурса су следећи:

- а) да трајање композиције износи највише 2 мин. и 45 сек, а најмање 2 мин. и 30 сек,
- б) да композиција мора бити написана и изведена на језицима у службеној употреби у Србији,
- в) да текст и мелодија композиције нису претходно јавно објављени и изведени и комерцијално коришћени,
- г) да композицију на сцени може да изведе највише 6 извођача,
- д) да најмлађи такмичар може имати 10 година, а најстарији 15 година на дан финалног такмичења 21. новембра 2009. године,
- ђ) да аутори композиције морају учествовати у извођењу композиције,
- е) да су аутори и извођачи држављани Србије, односно резиденти Србије, најмање последње две и по године,
- ж) аутори треба да приложе финални или демо снимак на CD-у, у трајању до 2 мин. и 45 сек.,
- з) радови морају бити потписани пуним именом и презименом, годином рођења, са адресом, телефоном (е-mail адресом) аутора музике и текста,
- и) учесници конкурса, чија дела буду одабрана, преносе на РТС право да се њихово дело умножава и ставља у промет (у штампаном графичком облику и у облику снимка – аудио, MP3, миди фајл... светска права), аранжира, први пут јавно изведе, сними за радио и ТВ, емитује преко радија и ТВ, свим сада познатим и будућим модалитетима емитовања, сними на носач звука и слике (CD, касете, видео-касете и DVD), да се композиције користе као мелодије за мобилне телефоне (ринг тонови) тј. уподобљује за дистрибуцију као mobile konekte, односно да сва наведена права која РТС стиче као искључиви носилац просторно, предметно и временски неограничено, пренесе на трећа лица;
- ј) ауторима одабраних дела гарантује се јавно извођење на избору за представника Србије на Дечјој песми Евровизије 2009. и директно извођење преко телевизије,
- к) аутору дела које добије највећи број гласова припада право учешћа на такмичењу за „Junior Eurovision Song Contest 2009” у Кијеву, Украјина. Пријаве на конкурс са радовима достављају се у року од 30 дана од дана објављивања конкурса у јавним гласилима,
- л) радови који не испуњавају услове конкурса биће дисквалификовани,
- љ) аутори немају право накнадног повлачења пријављених дела, а пријављени радови се не враћају.

Радове послати до 5. јула 2009. године на адресу Радио-телевизија Србије, Музичка редакција, Таковска 10, 11000 Београд, са назнаком за Дечју песму Евровизије 2009.

РАЗНОВРСТАН ЈЕЛОВНИК ЗМИЈА

Анаконда
из Јужне Америке
за плен често
бира кајмана.
Снажна змија
обавије се око тела
кајмана и удави га.

Да ли због тога
што не жваћу,
тек, змије
свашта прождиру.
Шта све имају
на јеловнику,
може да открије
ЊИХОВ ИЗМЕТ

АЛИГАТОР

НА ТРПЕЗИ ПИТОНА

Таман кад се помисли да су природњаци најзад све открили о некој животињској врсти, они обелодане како су управо дошли до неког новог, значајног и занимљивог открића. А начин да дођу до њега увек нађу. Тако су завирили у змијски измет и сазнали да је јеловник ових гмизаваца, распрострањених по целом свету, не само много разноврснији него што се претпостављало већ и, најблаже речено, зачуђујући.

Ево шта су открили радознали и не много гадљиви научници.

педесет шест

Питон

Змије, латинског имена *Ophidia* или *Serpentes*, халапљиви су и не много пробирљиви месождери. Како не морају да жваћу, јер имају јединствено грађен покретан вилични прибор, могу свашта да прождиру. До залогаја долазе на разне начине – неке убијају отровом, неке даве, неке гутају жив плен. Поједине змије усредсређене су на ограничен број врста које су њихов плен, као што су гуштери и жабе, ситни или крупнији глодари. Друге, опет, имају много шири избор врста којима се хране. Понекад ће напасти било шта што могу да победе. А тај плен може да буде и већи од њих и тад га само дуже варе. На то се усуђују питони, анаконде, удави.

Понеке, пак, нападају врло необичне животиње као што су оне заштићене крљуштима, оклопом, длаком или бодљама. А варење које потпуно отапа ткиво и кости не може да уклони ниједну од ових материја. Оне остају неразграђене. Научници су их нашли у измету многих питона, анаконди, коралних змија.

Питони живе од Африке до Филипина и у Аустралији. Велике снажне змије из рода *Python* најбројније су по врстама. Афрички планински питон често се храни панголинијама, љускавцима пењачима из породице *Manidae*, или афричким гривастим бодљикавим прасетом. Питон се најчешће обавије

Дугачак од 30 до 90 центиметара, афрички љускави пењач или циновски оклопник чест су плен планинског питона.

око животиње, удави је а потом прогута.

Дуго се веровало да анаконде, *Eunectes murinus*, дугачке понекад и више од шест метара, лешкаре ноћу у водама река Ориноко и Амазон чекајући птицу или свињу, а оне су, кад год је било прилике, насртале на крокодиле и кајмане. *Crocodilus intermedius* неретко је завршавао сломљен, обавијен подједнако дугачким тамнозеленим мишићавим телом змије. Ни бурмански питон нема ништа против омањег алигатора на трпези.

Упркос врло чврстом оклопу, многе корњаче такође су плен појединих змија. На пример, познато је да све кобре латинског имена *Elapidae* у Јужној Африци једу леопард корњаче. Модра и пацовска змија хране се младунцима рупара у Северној Америци што их, на неки начин, повезује с кобрама из Јужне Африке.

Неке змије – попут афричке туријске змије, *Mehelya spp.* и северне и јужноафричке коралне змије, *Micrurus spp.* – хране се искључиво другим змијама, а краљевска кобра, стручно названа *Ophiophagus hannah*, дословно значи краљевски утаманитељ змија ■

С. Д.

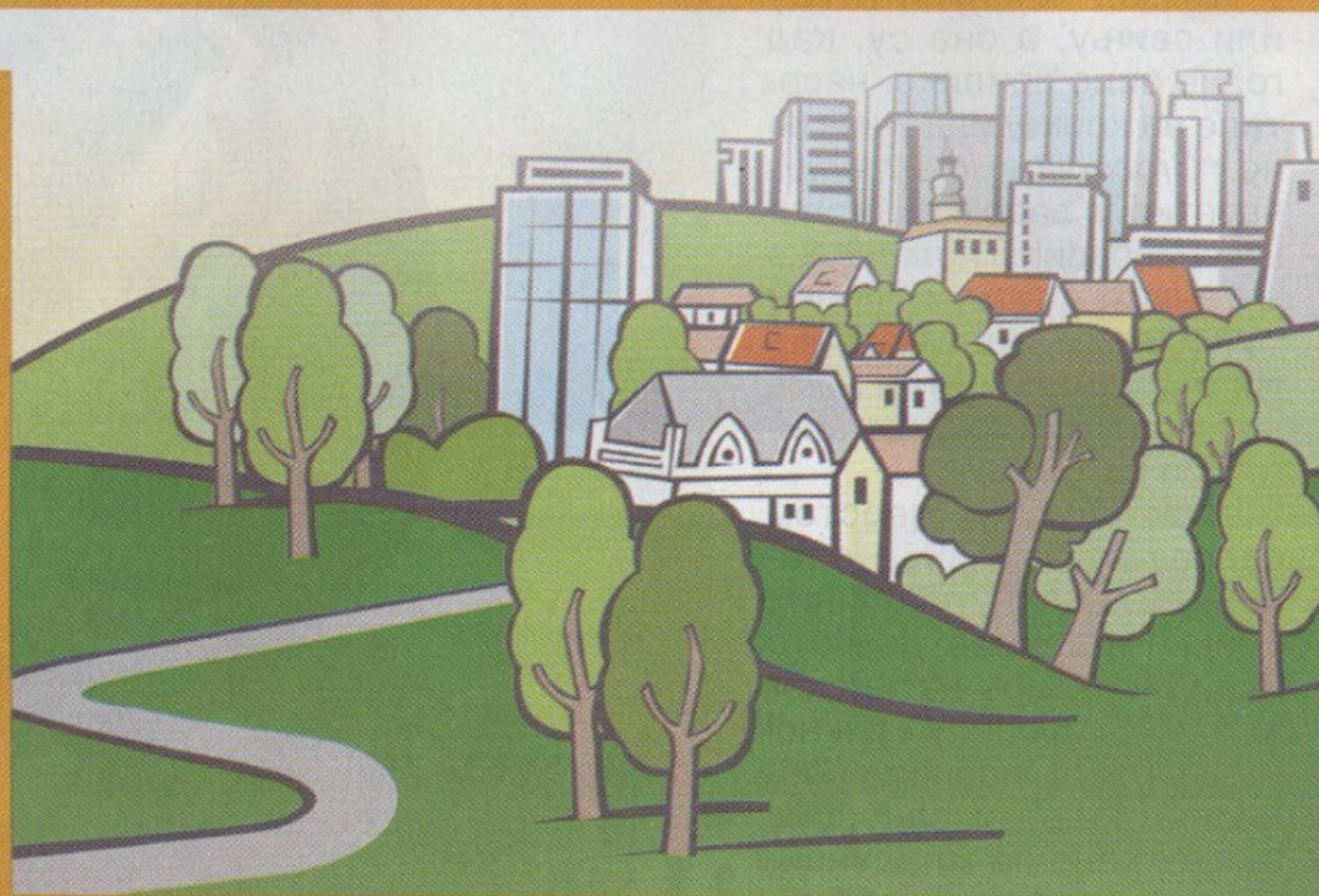
Велика и моћна змија какав је питон лако савлада бодљикаво прасе. Једино бодље не може да свари.

На јеловнику краљевске кобре налазе се и њени сродници.

Lavirint

Novi Pizza ukus!

Pronađi pravi put kroz lavirint i pomози mi da isporučim pizzu na pravu adresu. Ako nisi baš siguran da li da skreneš levo ili desno, možda mama i tata mogu da ti pomognu da stigneš do cilja što pre!

Симбол снаге богова
громовника (Перуна,
Тора, Зевса, Јупитера)
био је:

- а. Бор
- б. Храст
- в. Маслина

Ко чита
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
тај и зна

Библијско Дрво сазнања
које расте у рају често
се приказује као стабло
јабуке, која се
на латинском назива
малум, што значи и:

- а. Љубав
- б. Доброта
- в. Зло

Јавор из кога се добија
слатки сируп сличан
меду расте:

- а. У источном делу
Северне Америке
- б. У долини Тибра
у средњој Италији
- в. На обронцима Анда
јужно
од Еквадора

Дрво живота у кинеској
митологији је:

- а. Гинко
- б. Бресква
- в. Трешња

Огромно стабло које је
за старе Маје било
Дрво живота је:

- а. Секвоја
- б. Баобаб
- в. Сеиба

Лековита својства
багема против муке,
болова и вируса,
открили су:

- а. Стари Словени
- б. Викинзи
- в. Индијанци

Држава која
на својој
застави има стабло
кедра је:

- а. Сирија
- б. Либан
- в. Либија

БРЕСКВА
ПРОТИВ
ХРАСТА

Лептир чија гусеница
прави чауру од
свилених нити храни
се лишћем:

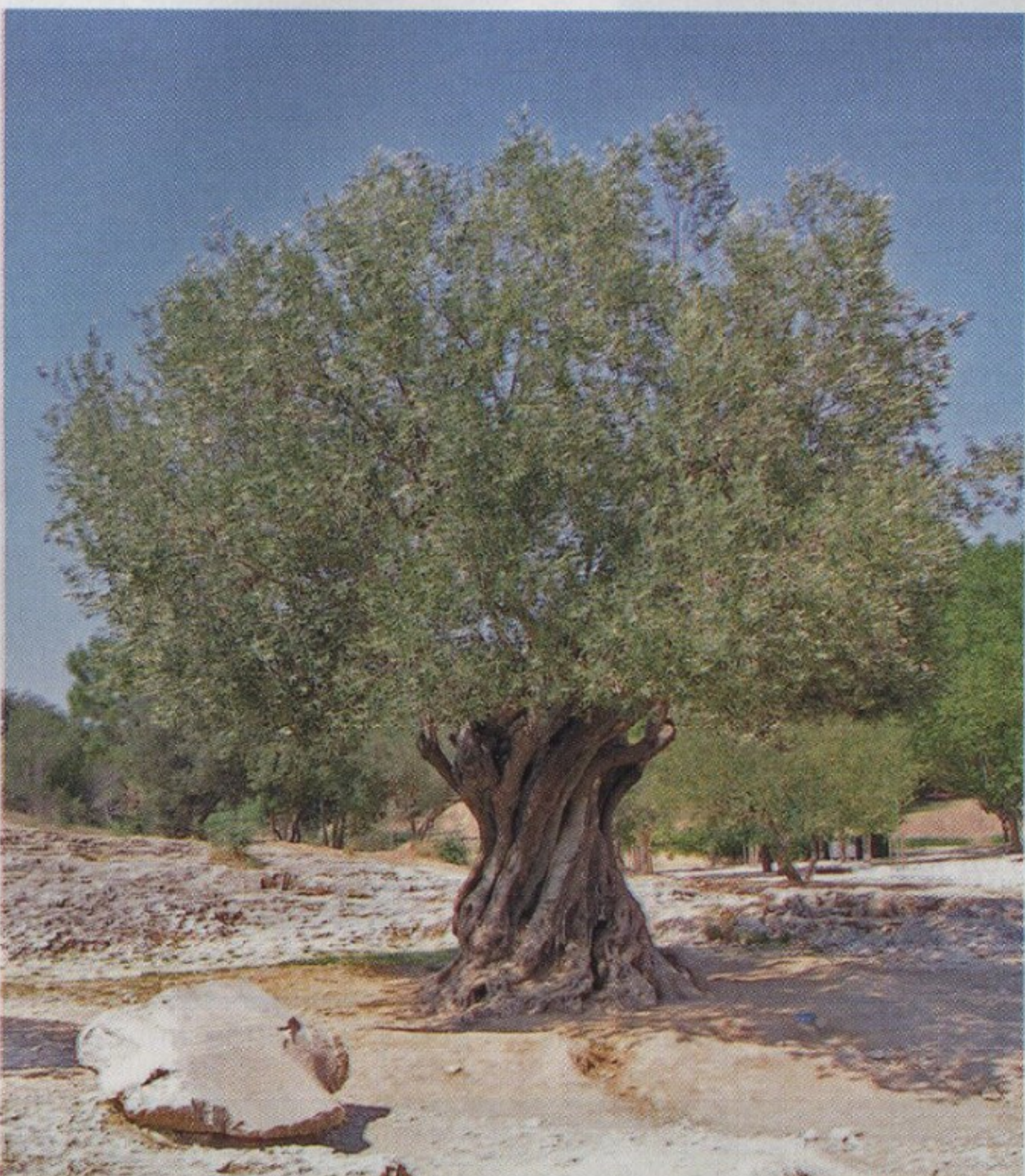
- а. Белог дуда
- б. Јапанске дуње
- в. Кинеске смокве

Игдрасил, свети јасен
– васионско дрво које
се простирало од раја
до пакла обухватајући
и наш свет – познато је
у митологији:

- а. Ујгура
- б. Нордијских племена
- в. Зулу племена

Животиња која се
храни искључиво
лишћем еукалиптуса је:

- а. Нилски коњ
- б. Капивара
- в. Коала

Маслина води
порекло из:

- а. Египта
- б. Јерменије
- в. Грчке

Највиша врста
дрвета је:

- а. Америчка секвоја
- б. Планински јасен
- в. Аустралијски
еукалиптус

Припремила ЈасМИНКА Кукић

ПОЖЕЛИ

Најбржи мотоцикл на свету Mission One

Стручњаци куће „Mission Motors”, са седиштем у Сан Франциску, изумели су Mission One, најбржи мотор на свету. Задивљујућа брзина од чак 241 километар на сат није једина предност овог двоточкаша, а постиже се захваљујући електричном мотору коме покретачку снагу даје литијум-јонска батерија чије пуњење омогућава два сата вожње. Ипак, Mission One, најбржи еколошки мотор на свету, биће доступан на тржишту 2010. године и очекује се да ће имати цену од око **55.000 евра**.

Двоточкаш може да се разгледа на адреси: www.ridemission.com

„Зелени” екран Sharp AQUOS DH77

Очување природе већ одавно је главни задатак свих, па и произвођача телевизора. Кућа „Sharp”, међу водећим произвођачима телевизијских екрана, приказала је и најновије еколошке LCD екране уграђене у телевизоре Sharp AQUOS DH77.

На екрану од 81, 106, 116, 132 центиметра слика је високог квалитета, резолуција 1920 x 1080 пиксела. Црвено дугме на даљинском управљачу такође је изузетно важно. То је „еко дугме” чијим се укључивањем знатно смањује потрошња електричне струје.

Сходно величини екрана, одређена је и цена телевизора – за онај најмањи, екрана од 81 центиметар, износи нешто више од **720 евра**. О предностима и особинама телевизора AQUOS DH77 подробнији подаци су на адреси: www.sharp.co.uk

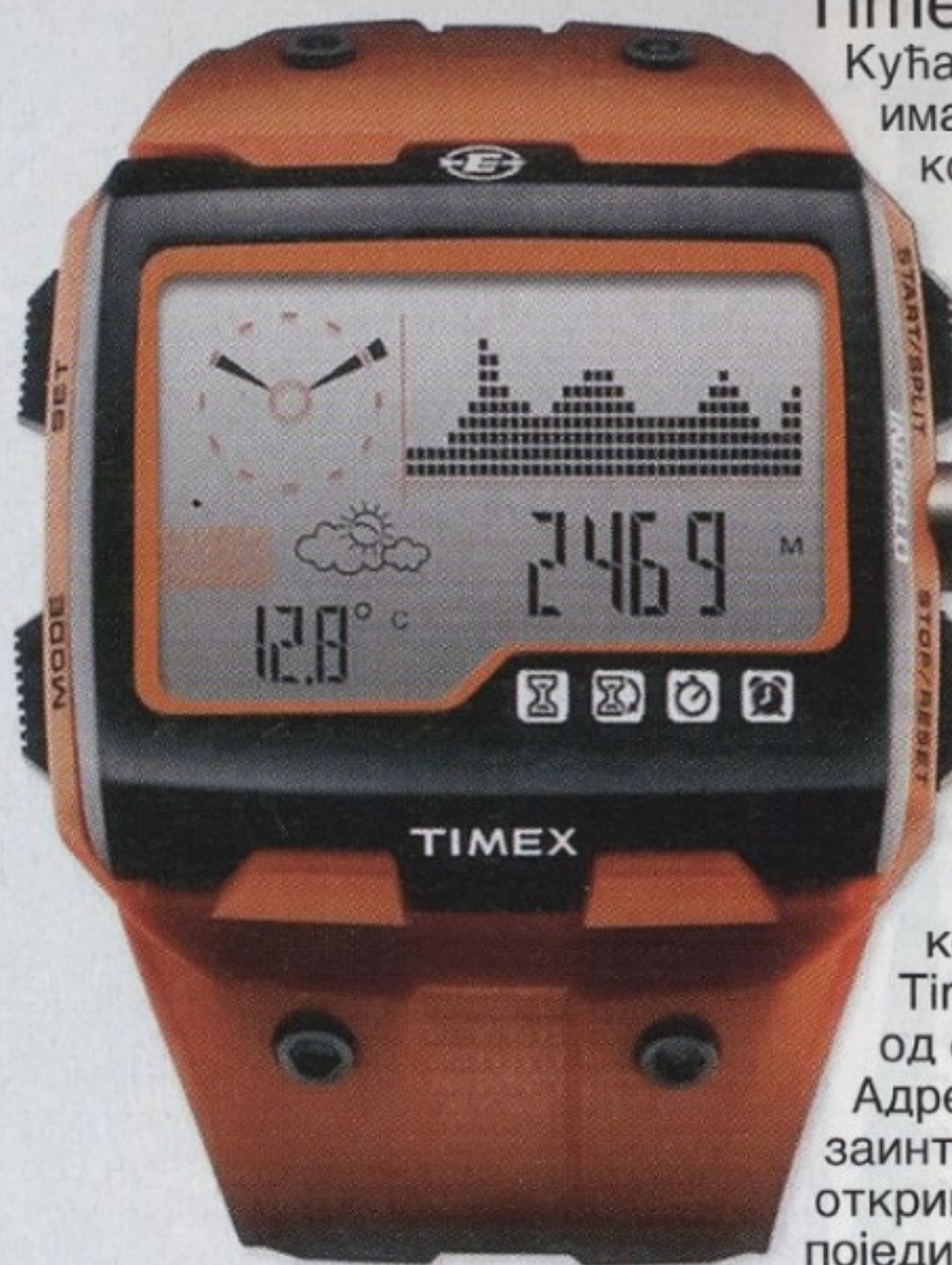
Сат и за мерење времена

Timex Expedition WS4

Кућа „Timex” у свом програму има занимљив и вишеструко користан спортски мушки ручни сат Expedition WS4. Водоотпоран, издржљив на притисак воде до дубине од 50 метара, с гуменом наруквицом беле, жуте, наранџасте, плаве, сиве или црне боје, WS4 није само сат који показује тачно време и датум већ је прави, неопходан уређај намењен спортистима. У њега су уграђени и висиномер, барометар, термометар, хронограф, компас, аларм.

Timex Expedition WS4 има цену од око **165 евра**.

Адреса: www.timex.co.uk заинтересованима за овај сат открива још занимљивих појединости ■

И ОДАБЕРИ

Музичка табла

Tenori-On куће „Јамаха“ можда изгледа као дечја играчка, али у питању је необичан електронски музички уређај веома истанчаних особина. Осмислио га је и направио јапански уметник Тошио Иваи.

Иако је Tenori-On већ дуже време на тржишту, и даље привлачи велику пажњу. Омиљени је инструмент енглеског пева-

ча Питера Гебријела и певачице Бјорк, пореклом Исланђанке. То је необична музичка табла коју чини алуминијумски рам са уграђеним звучницима, у коме је решетка састављена од 16 пута 16 светлуцавих LED дугмића, прекидача, чијим притиском се покреће обликовање музичких тонова. Сваки притисак и држање LED прекидача јасно се уочава као светлосна шара на решетки.

Стаје **770 евра**.

На адреси: www.yamaha.com уређај и начин коришћења детаљније је представљен, а на адреси: <http://bit.ly/tenori-on> може да се види како на њему настаје музика ■

Дугме за комбиновање

Дугмићи су распоређени по звучном распореду који може да произведе од звука електричног клавира до громогласних удараца великог бубња. Звуци могу и да се комбинују и допуне тоновима по личном избору са SD меморијске картице ■

Лајт-шоу

LED дугмићи постављени унутар рама стварају прави светлосни доживљај јер засветле сваки пут кад се покрену па се настанак и стварање мелодије и тако може пратити ■

Укуцај такт

Намена дугмића је да управљају и подешавају брзину развођења тонова да би се обликовала и добила синхронизована мелодија ■

С. Делибашић

ПОТОП У ЗЕМЉИ ИЗМЕЂУ ДВЕ РЕКЕ

Занима ме
да ли, поред
библијске,
постоји још
нека прича
о потопу.

**МАРКО
Зрењанин**

Приче о потопу којим богови кажњавају искварени људски род, постоје код многих народа, али најпознатије су настале тамо где су се и у збиљи дешавале катастрофалне поплаве – у долинама великих река. Библијски приказ потопу веома је сличан опису из сумерског „Епа о Гилгамешу“ насталог око 2000. године пре наше ере у међуречју Тигра и Еуфрата, у Месопотамији (данас подручје Ирака и Сирије). Плоче на којима је клинастим писмом исписан овај древни еп недвосмислено указују да је он настао пре старозаветних текстова о потопу.

Тврдњу да многи митови и легенде – па и библијски – имају основу у историјској стварности доказују и ископавања која је двадесетих година прошлог века у Месопотамији, „Земљи између две реке“, обавио један енглески археолог. Он је код остатака неког града, 14 метара испод прастарог гробља, нашао гробницу древних

сумерских владара стару око 5000 година. Исти археолог наставио је ископавања и наишао на слој сасушеног муља дебело три метра!

А испод наслага муља нашао је остатке људског насеља, очигледан доказ да се у давној прошлости доиста догодила поплава великих размера. Јер, да би се наталожила толика количина муља, било је потребно да ниво воде дуго буде висок бар осам метара. Зато је сасвим природно што је та катастрофа остала у сећању многих нараштаја, налазећи израз у митовима и уметничким делима ■

ЧОКОЛАДНО ВИНО, ИСТИНА ИЛИ МИТ?

Да ли
постоји
чоколадно
вино?

**ЈАНА
ЈАНКОВИЋ
Ниш**

ЛУТАЛИЦА ИЗ БОХЕМИЈЕ

Молим вас да
ми одговорите
откуд потиче
реч „бoем“.

**ЗДРАВКО
Параћин**

Реч „бoем“ првобитно је означавала вагабунда, луталицу. Француска реч *bohémien* била је синоним за скитнице, углавном Роме, који су стизали из Бохемије, како су стари Римљани називали подручје данашње Чешке. Почетком 19. века тај назив проширен је на студенте, песнике и уметнике који су у Паризу живели безбрижним, полускитничким, неуобичајеним начином живота ■

ПОДПИСНИК
ЗАБАВНИК
5. 6. 2009.

Поштовани,
пишем вам поводом текста „Сарајевски атентат – од бајке до истине“ (с поднасловом „Два метка... и рат“), аутора Бранка Богдановића.

Моје име је Александар Здјелар, студент сам четврте године историје на Филозофском факултету у Новом Саду. Најпре морам да похвалим изузетан текст на тему Нарајевског атентата. Догађај који нас сваки пут кад читамо текст о њему изнова узбуђује и око кога се сваким даном откривају нови детаљи који нас исто тако остављају без даха.

Међутим, поред похвале за текст, имам и једно запажање. Наиме, на четвртој страници текста (тринаеста страница „Забавника“) налази се фотографија на којој видимо униформисана лица како држе за руке једно лице у цивилу. Испод слике се налази текст „Хапшење атентатора“. Указао бих кратко на једно другачије тумачење ове фотографије.

Наиме, Владимир Дедијер је тврдио да је у питању слика која се дуго сматрала за сли-

ку хапшења Гаврила Принципа. Владимир Дедијер у монографији „Сарајево 1914“ тврди да је на слици приказано хапшење Фердинанда Бера (Ferdinand Behr), Немца по националности, који је покушао да спасе Принципа од масовног линча.

Као што знамо, потпуна историјска истина је недостижни идеал, али је наш задатак да том идеалу стално тежимо и да у том смислу стално износимо и указујемо на контроверзна мишљења у историјској науци.

С поштовањем,
Александар Здјелар

СУПЕРНОВА

Недавно сам прочитао у једном часопису кратак текст о звездама и

суперновама. Стога ме занима шта ће се десити са нама када Сунце постане супернова?

МИРКО АБРАМОВИЋ
Нови Сад

Чоколадно вино не постоји, али постоји врста корова пузавице која се назива чоколадном лозом. Назив чоколадна лоза уме да наведе на погрешан траг, јер ова пузавица нема никакве сличности ни са чоколадом ни с виновом лозом. Од њених плодова не може да се прави вино.

Не постоје тачни подаци откуд такво име једној биљци, али нагађа се да то има везе с мирисом њених цветова који подсећа на мирис ваниле која је у Европу и Америку стигла из Кине и Јапана. Наиме, у 19. веку чоколада из Кине и Јапана садржала је много ваниле, те су Европљани често њен мирис поистовећивали са чоколадом. Чоколадна лоза цвета крајем априла и почетком маја а цветови су тамнобраон-љубичасти, док се плодови појављују крајем септембра и почетком октобра у облику махуна тамнољубичасте боје ■

Илустровао
Добросав
Боб
Живковић

Ништа не траје вечно и то је најтужнија чињеница коју свако од нас познаје, то јест, ако има храбрости да јој погледа у очи. Исто је са звездама. С времена на време, неке од њих експлодирају и постају супернове. До експлозије долази када потроше нуклеарно гориво после чега им се језгро сажме и постану неутронске звезде (пулсари) или црне рупе. Наравно, кад би се то десило нашој

звезди, Земља би престала да постоји, заједно с нама.

Међутим, Сунце не може да постане супернова, јер маса његовог језгра није довољно велика. Мања је од Чандрашекарове границе (приближно 1,4 масе Сунца). Уместо тога, за неколико милијарди година, када потроши своје гориво, оно ће нарасти, постати црвени џин и вероватно спалити све планете у Сунчевом систему. (На крају ће постати бели патуљак.) Ипак, како би до тада гравитационо привлачење Сунца требало да ослаби, можда ће се отворити могућност да Земља побегне на већу орбиту и избегне прождирање од стране проширеног Сунца (то је још предмет многих научних расправа). Али, не треба заборавити да је Сунце извор живота на Земљи, па од овог бежања не би било користи.

До тада ће и Земља бити другачија. Природни ресурси биће истрошени и живот више неће постојати. А што се нас тиче, ако будемо имали среће, пронаћи ћемо начин да умакнемо страшној судбини и населимо неке друге планете у васиони ■

ЛИМФЕ, ЖИВОТ ИЛИ СМРТ

Молим вас да ми кажете који се део у људском телу назива санитарни одељак.

ДРАШКО
Смедерево

У медицини се санитарним одељком назива лимфни систем пошто он из људског тела

непрекидно извлачи беланчевине које се нагомилавају у међуткивном простору. Да није тог лимфног система, нагомилане беланчевине проузроковале би смрт човека за само 24 сата ■

17-19.7.2009. ЛЕСКОВАЦ?

ВРУЋЕ ЛЕТО СТРИПА У ЛЕСКОВЦУ

МЛАДИ СТВАРАОЦИ, ГДЕ СТЕ?

Ове године Лесковачка школа стрипа „Никола Митровић Кокан“, која ради у Лесковачком културном центру, приредиће једанаести пут „Балканску смотру младих стрип аутора“. Догађај ће се збити од 17. до 19. јула 2009. године у просторијама Лесковачког културног центра, Народног музеја и Библиотеке „Радоје Домановић“

Смотра ће и ове године бити наградна, па ће најбољи у категоријама младог стрип цртача, илустратора, стрип сценаристе и стрип теоретичара на простору Балкана добити плакете с ликом Николе Митровића Кокана, а доделиће се и четири додатне дипломе у све четири категорије... Диплому ће добити и најбољи дебитант, а доделиће се и плакета за допринос српском стрипу. Сви пристигли радови биће изложени у великој галерији Лесковачког културног центра и њихови аутори добиће захвалнице за учествовање на смотри. У склопу самог догађаја који ће трајати три дана, одржаће се неколико предавања, јавни час цртања у холу Културног центра, пројекције анимираних, играних и документарних филмова, промоција неколико стрип часописа (из земље али и из иностранства) и књига о стрипу, а биће неизоставно и трибина, јавних интервјуа те округлих столова.

Што се пропозиција за учествовање у такмичарском делу тиче, оне су следеће: под термином млади аутор подразумевају се они млађи од тридесет година, и сви који испуњавају тај основни услов слободни су да своје радове у било којој од четири категорије поднесу на увид жирију, или као материјал за излагање (излагати могу и старији аутори, али они неће ући у конкуренцију за доделу награда). У категорији илустрације могуће је конкурисати како илустрацијом у боји, тако и црно-белом, а стрип сценарије и теоријске текстове треба слати откуцане или, пак, поднети готове и завршене стрипове који су по сценаријима настали.

Овим се упућује и позив за учествовање свим младим стрип ауторима, школама и радионицама стрипа које делују на простору Балкана. Лесковачка школа стрипа потрудиће се да буде што је могуће бољи домаћин свим гостима.

Важна напомена: Радове треба слати на следећу адресу:
Школа стрипа „Никола Митровић Кокан”

Лесковачки културни центар

Трг ослобођења 101

16000 Лесковац

naјkasнije do 10. 07. 2009. године. Оригинали су пожељни, али је могуће слати и добре копије.

Додатна обавештења могуће је добити на

no.dice.man@gmail.com

Najstariji i najtiražniji kompjuterski mesečnik u Srbiji

6/2009
CENA 149 DINARA
WWW.SK.FS
DOOHTHER

Svet KOMPJUTERA

Prevenција PANDEMIJE

Radeon zadržava primat

Pošto kilo
provađa

Tastatura 62

Na kioscima od 1. juna

www.sk.rs

[illegible]

Priključite se društvu na forumu "Sveta kompjutera" i razmenjujte iskustva, mišljenja i savete.

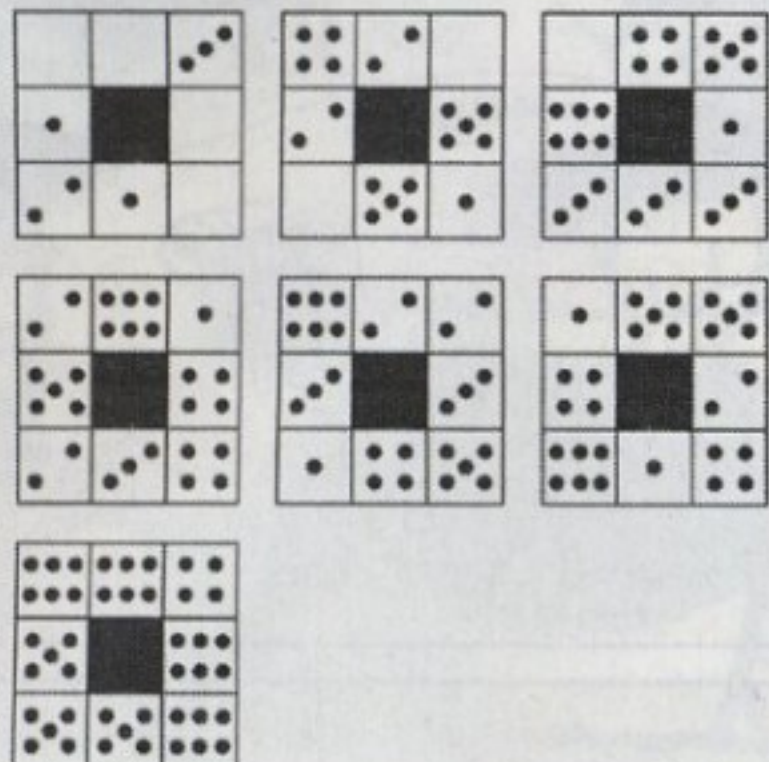
шездесет четири

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

1. ДОМИНЕ

Задатак има више решења, а једно од њих је:

2. БРАТ И СЕСТРА

Сестра ће за 5 минута прећи 5/30 пута.
Брат ће после 10 минута прећи 10/20 пута,
а сестра $5/30 + 10/30 = 1/2$. Значи, после 10
минута брат ће стићи сестру ■

3. БРИСАЊЕ ЗНАКОВА

Иза сваког знака, плус или минус,
дописаћемо број 1. Сада брисање два
знака одговара множењу две јединице,
снабдевене одговарајућим знаком. Како
множење не зависи од редоследа и начина
груписања множитеља, то ће резултат на
крају бити +1 или -1, зависно од тога да ли
имамо паран или непаран број минуса ■

4. ДУЖИНА КОРАКА

Владимир у сваком кораку сустигне
Милана за 20 см, а како је на почетку
разлика 2000 см, то ће он сустићи Милана
после 100 корака ■

5. УСИДРЕНИ БРОД

Како десети степеник додирује површину
воде пре доласка плиме, то је размак до
трећег степеника $7 \times 30 = 210$ см, те ће
ниво воде доћи до трећег степеника након
10,5 сати ■

6. ТРИ ДРУГА

Миша је имао 96, Глиша 102, а Триша
72 динара ■

7. ПРОДАВАЦ ТОЗА

Како је изнео 4/5 јабука, 12,5 одсто од тога
је 10 kg, значи, изнео је 80 kg, те је у
магацину Този остало 20 kg јабука ■

8. СЛАДОЛЕД

Нека је у – Мишин недељни џепарац, а х –
цена једног сладоледа. Тада је $7x + 25 = y$
и $y + 40 = 8x$, односно $y = 480$ динара ■

9. ЗАБОРАВНА ДОМАЋИЦА

За 1 минут напуни се 1/10 запремине каде,
а за исто време испразни се 1/20 пуне
каде. После 19 минута у кади ће бити
 $19(1/10 - 1/20)$, односно, 19/20 запремине
напуњено водом, значи када се неће
прелити ■

10. ЦИПЕЛЕ

Пре поскупљења цена ципела је била 900
динара ■

11. СВАДБЕНИ РУЧАК

Како је $132 : (5 + 6) = 12$, то је мушкараца
 $12 \times 6 = 72$, а жена $12 \times 5 = 60$ ■

12. ТРАКТОРИ

Нека је х број дана за који су завршили
посао. Тада је: $10x + 12(x - 1) = 296$,
односно $x = 14$ дана ■

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни
уредник Зефирино Граси. - Њир. изд. - Год.
1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220
(4. април 1941); год. 14, бр. 1 (5. јануар
1952)- . - Београд : Политика Магазини,
1939-1941; 1952- (Београд : Политика АД). -
30 см

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник
(Њирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

Лице (именица лице има и једину
и множину, остале именице имају само
множину) ■

СКАНДИНАВКА

Квант, ретор, Илија, ВИК, ј, икада, Та, он,
Омск, Пиза, ролат, Кан, Аризона, а, њак,
терен, Вареш, аа, Карл Маркс ■

СЛОВОВНИ УГАО

Рио Фердинанд, окамина, фермијум,
дина, Нанд ■

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Оптика, сликар, Тамара, аморал, вето,
мб, Ин, Илер, титула, икакав ■

МОЗАИЧКА ОСМОСМЕРКА Осмосмерка

О	К	О	Р	А	М	П	Е	Р	Ф
П	С	И	Х	О	Л	О	Г	Л	Е
Н	А	М	Л	О	Г	К	А	П	Н
Ч	М	О	О	А	А	С	Л	К	И
А	Р	Т	Р	С	Т	Е	Н	И	К
П	А	Е	И	А	М	Л	Д	Т	С
Љ	Ф	Л	Д	И	Ш	Е	Т	Њ	А
А	У	А	Ћ	К	А	Т	Р	А	Н
К	И	Н	А	Л	С	О	П	К	Т
П	О	С	Л	А	С	Т	И	Ц	А

АНАГРАМЧИЋ

Бреза, зебра ■

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

Стас, Борис, телекинеза, оо, Норис, б, л,
Саба, Еко, ометање, ат, јоргован, ретори,
амортизери, Авар, Петко, академија, ага,
црњак, цитат, наргиле, Апенини ■

АНАГРАМ

Изолда

ЧАУРА

О(кула)р

С. Б.

Ко чита
тај и зна

Решења:

1. б, 2. а, 3. в, 4. б, 5. б, 6. в,
7. в, 8. б, 9. в, 10. а, 11. б, 12. в

шездесет пет

ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

БРОЈ 2991

ЗАБАВНИК

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“
изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа ПОЛИТИКА АД
Цетињска 1, 11001 Београд

За издавача:
Милорад Гушавац
Генерални директор

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Заменик главни и одговорни уредника
Петар Милоновић

Графички уредник Горан Војиновић

Редакција Слободанка Делибашић
Јасна Лукић
Мирјана Огњановић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција Бранислав Вукомановић
Зорана Грујић
Зорица Милошевић
Јелена Попадић
Митра Тиљев
Милован Зоре

Редакција ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
Цетињска 1/II
11001 Београд

Секретаријат 330-1452; 330-1456
Техничка редакција 330-1454
Претплата 330-1638; 330-1640; 330-1633
Огласни сектор 330-1186; 330-1426
Телефакс 011/337-3319

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец (4 броја) 356,40 дин.
3 месеца (12 бројева) 1.069,20 дин.
6 месеци (26 бројева) 2.316,60 дин.
12 месеци (52 броја) 4.633,20 дин.
Текући рачун код Комерцијалне банке
АД Београд: 205-16454-02
Претплату слати уз обавезну назнаку:
ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група –
Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка:
126 EUR. III група – Америка – Аустралија:
132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR

(или противвредност осталих валута)
за иностранство вршити преко:

I CORRESPONDENT BANK

SWIFT- BIC: DRESDEFF
Name: DRESDNER BANK AG
City, Country: FRANKFURT AM MAIN
GERMANY

II BENEFICIARY'S BANK

SWIFT- BIC: KOBBSRBGXXX
Name: KOMERCIJALNA BANKA AD
BEOGRAD
Street: SVETOG SAVE 14
City, Country: BEOGRAD
REPUBLIC OF SERBIA

III BENEFICIARY

IBAN/ Account Number:
RS35205000702174700089
Name: POLITIKA AD - ZA NOVINSKO-
IZDAVAČKU I GRAFIČKU DELATNOST
Street: CETINJSKA 1
City, Country: 11000 BEOGRAD
REPUBLIC OF SERBIA

Код уплате обавезно навести:

Претплата на лист Забавник

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА АД, Цетињска 1, Београд
Србија или на факс ++ 381 11 3373-160

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.rs
Е. пошта: politikin.zabavnik @ politika-ad.com

ЧУДЕСНИ СВЕТ ГЕРИЈА ЛАРСОНА

„НЕ, НИСУ ОНИ НЕШТО ПОСЕБНО ЖИВАХНИ КУЌНИ ЛУБИМЦИ - ЛЕЖЕ, КУТЕ И ЧЕКАЈУ ДА ИХ НАХРАНИШ - ЈЕДИНО ШТО ЈЕ ПРЕ НЕКОЛИКО ГОДИНА ЧАРЛИ ПОКУШАО ДА ЊА НАУЧИ ДА УЗИМА КЕКС ИЗ ЊЕГОВИХ УСТА!“

„ХЕЈ, НИСАМ ЈА ЛУД... ТАЧНО ЈЕ ДА МУ С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ ДАМ ДА ВОЗИ, АЛИ НИКАД БЕЗ ПОВОЦА!“

РЕКЛИ

СУ О ДРВЕЋУ

Платан испред
Конака кнеза Милоша
у београдском
парку Топчидер,
стар око 180 година.

БОГ ВОЛИ
ПТИЦЕ
И ИЗМИСЛИО
ЈЕ ДРВЕЋЕ.
ЧОВЕК ВОЛИ
ПТИЦЕ И ИЗМИСЛИО
ЈЕ КАВЕЗЕ.

Жак Дивал
канадски новинар
(рођен 1934)

ДРВЕЋЕ ЈЕ ВЕЧИТИ
ПОКУШАЈ ЗЕМЉЕ
ДА РАЗГОВАРА
С НЕБЕСИМА.

Рабиндранат Тагоре
индијски песник
(1861–1941)

АКО ОТКРИВАШ
СВОЈЕ ТАЈНЕ
ВЕТРУ, НЕ КРИВИ
ГА КАД ИХ УПЛЕТЕ
У ГРАНЕ ДРВЕЋА.

Халил Џубран
амерички писац и песник
либанског порекла
(1883–1931)

МИ СМО
ГРЕШНИ
НЕ САМО
ЗАТО ШТО
СМО ЈЕЛИ
С ДРВЕТА
САЗНАЊА,
НЕГО
И ЗАТО
ШТО
НИСМО
ЈЕЛИ
С ДРВЕТА
ЖИВОТА.

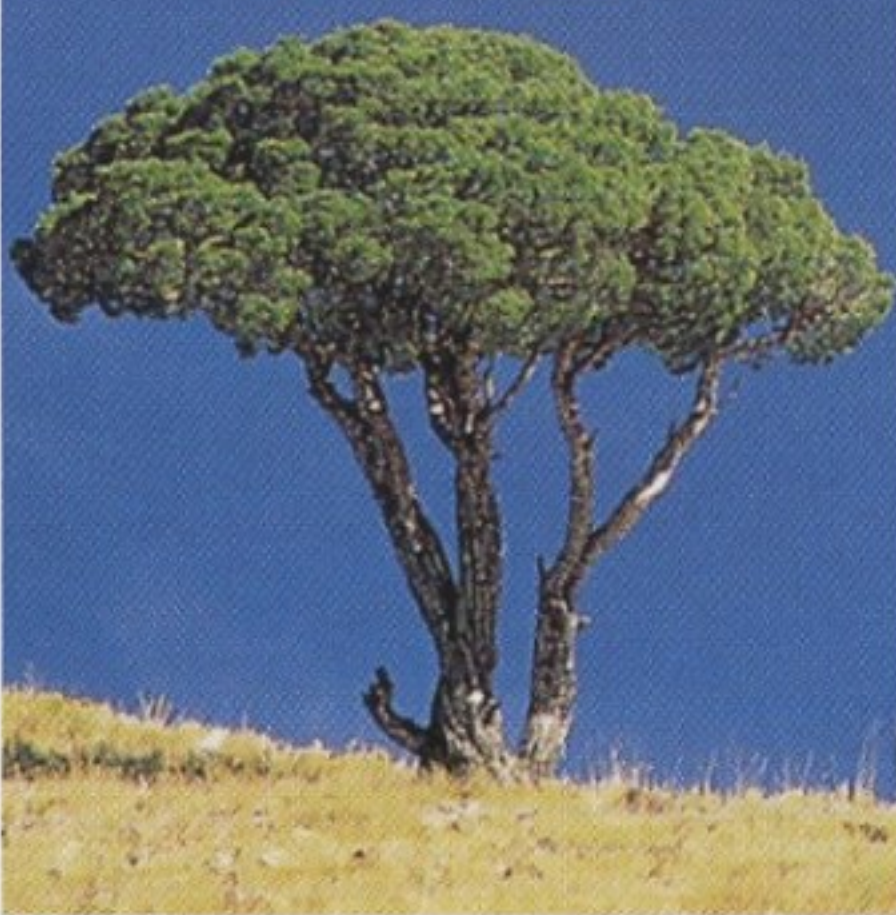
Франц Кафка
чешки писац
(1883–1924)

ОНАЈ
КО САДИ
ДРВО, САДИ НАДУ.

Луси Ларком
америчка песникиња
(1824–1893)

САДИТЕ ДРВЕЋЕ!
ОНО НАМ ДАЈЕ ДВЕ
НАЈВАЖНИЈЕ СТВАРИ
ЗА ОПСТАНАК:
КИСЕОНИК И КЊИГЕ.

Витни Браун
амерички писац и комичар
(рођен 1952)

ГРЕХ,
КРИВИЦА
И СТРАХ
СТИЖУ
ИЗ ИСТОГ
КОРЕНА –
ПЛОДОВИ
СУ
ДРВЕТА
САЗНАЊА.

Хенри Милер
амерички
писац
(1891–1980)

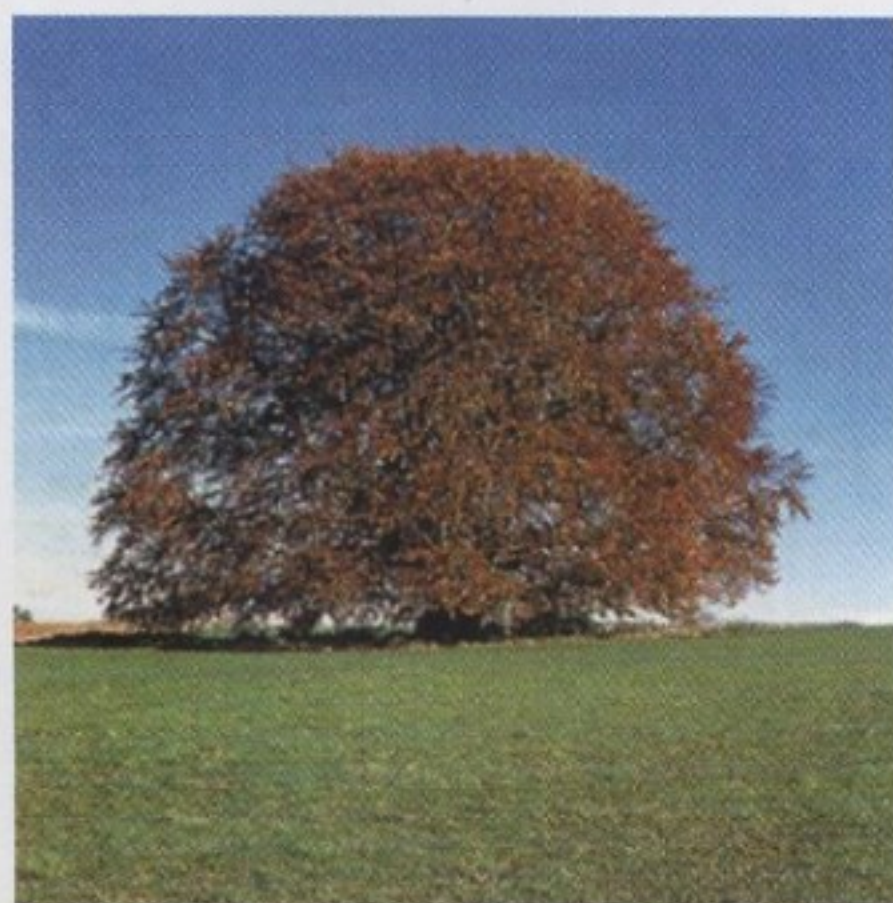
ЧАК И ДА
ЗНАМ
ДА ЋЕ СЕ
СУТРА

СВЕТ РАСПАСТИ,
ИПАК БИХ ЗАСАДИО
ЈАБУКОВО ДРВО.

Мартин Лутер
немачки протестантски
реформатор
(1483–1546)

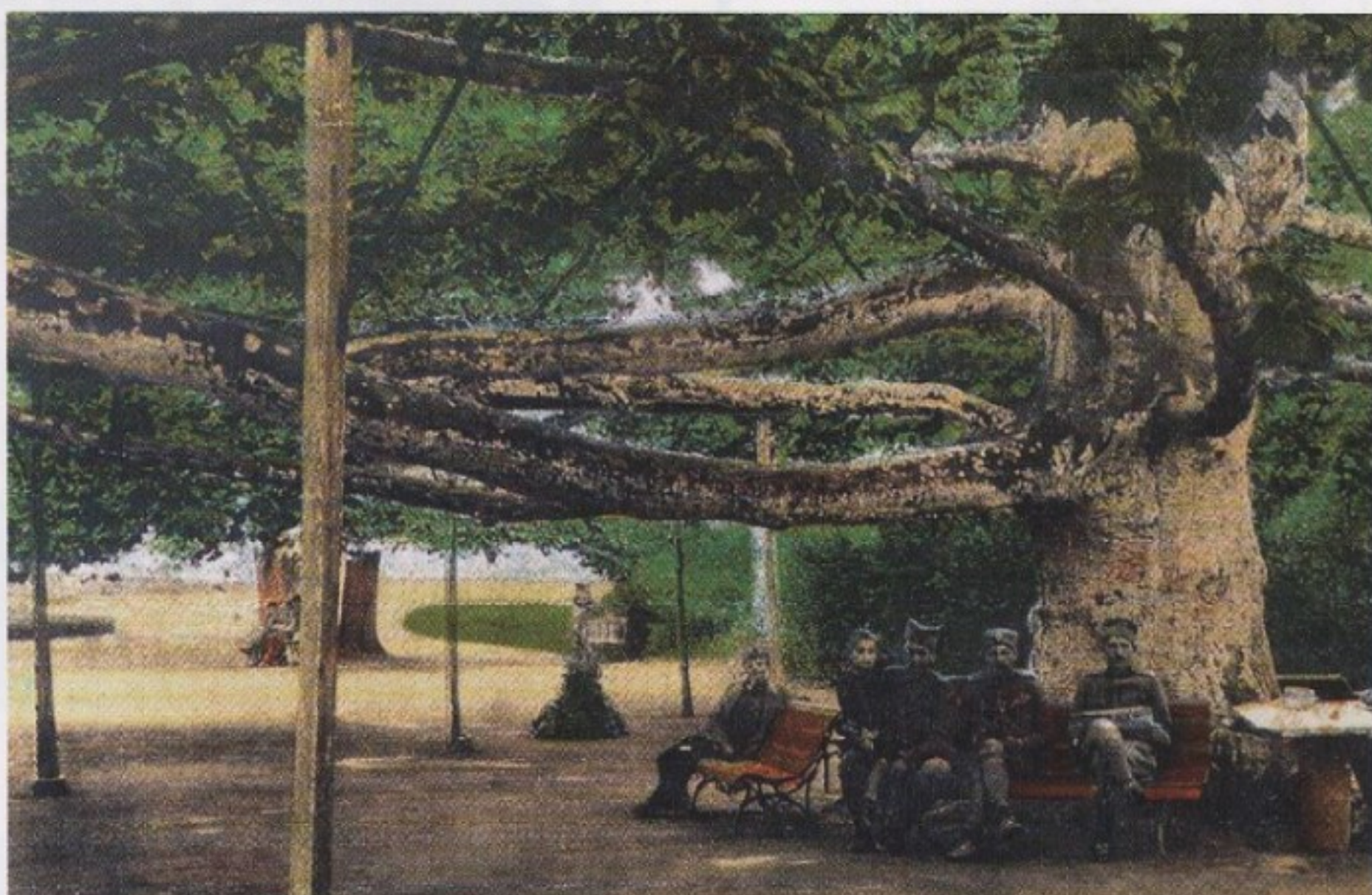
ОНО ШТО ЧИНИМО
ШУМАМА ШИРОМ
СВЕТА САМО ЈЕ
ОДРАЗ ОНОГА ШТО
ЧИНИМО СЕБИ
И ЈЕДНИ ДРУГИМА.

Махатма Ганди
индијски вођа
(1869–1948)

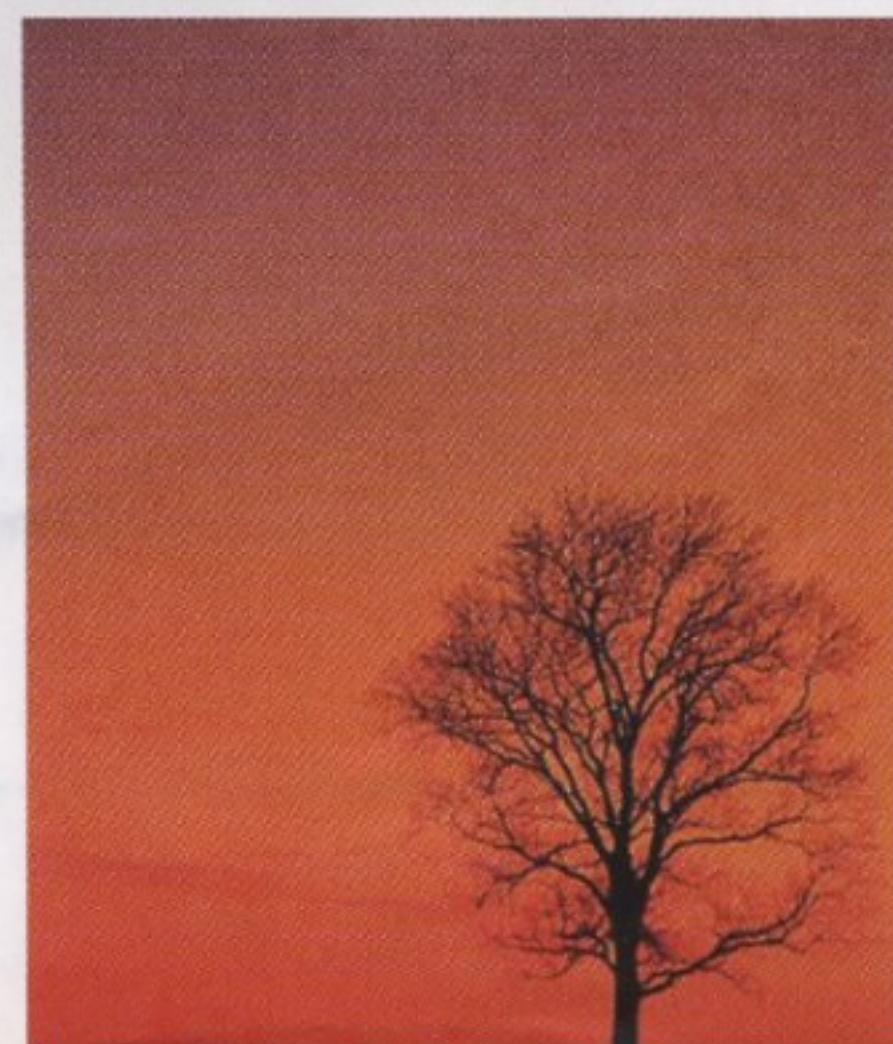
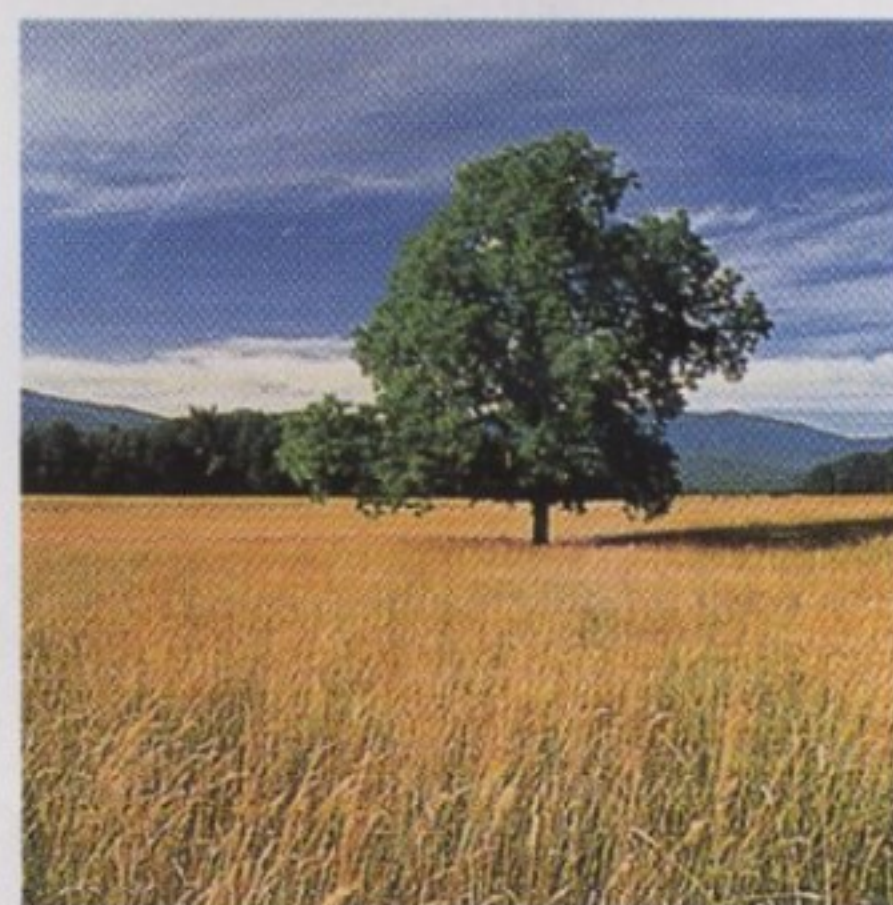
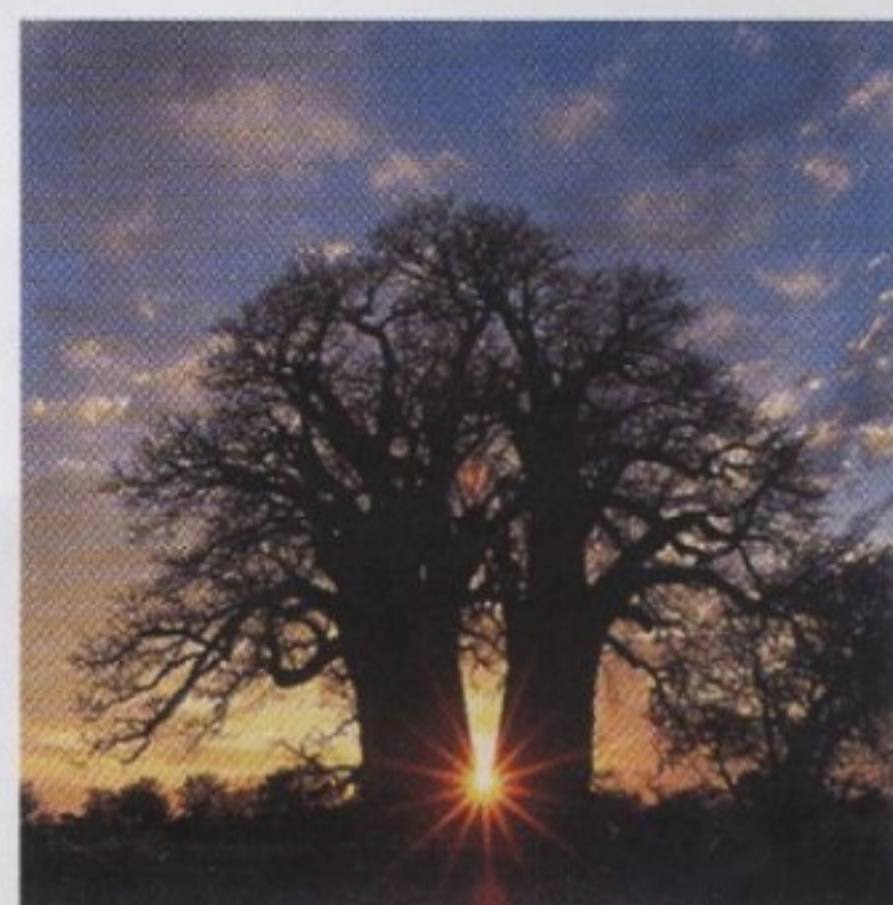
ПРВА ГЕНЕРАЦИЈА САДИ ДРВЕЋЕ,
СЛЕДЕЋА ЖИВИ У СЕНЦИ.

Кинеска изрека

ЈАБУКА СЕ
НЕ МОЖЕ ВРАТИТИ
НА ДРВО САЗНАЊА;
КАД ПОЧНЕМО
ДА САГЛЕДАВАМО
СВЕТ ОКО СЕБЕ,
ОСУЂЕНИ СМО
ДА ТРАЖИМО
УВЕК ВИШЕ.

Артур Милер
амерички драматург
(1915–2005)

ДРУШТВО УСПЕШНО РАСТЕ КАД СТАРИ ЛЉУДИ САДЕ ДРВЕЋЕ У ЧИЈОЈ СЕНЦИ ЗНАЈУ ДА НИКАДА НЕЋЕ СЕДЕТИ.

Грчка изрека

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD

